

η σφήκα

που γυρνάει και τσιμπάει

Μια έκδοση της Σ.υνέλευσης για την Κυ.κλοφορία των Α.γώνων - Τεύχος 8, Ιούνιος 2015

Πέρα και πίσω από τα bullets ή για μια κριτική των bullets

Φως, νερό, τηλέφωνο, ταξική πάλη σε δόσεις

Βιώματα και σκέψεις από τον κοινό αγώνα ντόπιων και μεταναστών στην ΑΣΟΕΕ

Υπνεργατική Έρευνα

Δε σε παίρνει αριστερά, μην το ζορίζεις

Πέρα και πίσω από τα bullets ή για μια κριτική των Bullets

Η κατάληψη του περασμένου φθινοπώρου στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο και οι παρακαταθήκες που άφησε

*

Ο ΓΥΡΟΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΗΨΕΩΝ του Νοέμβρη-αρχών Δεκέμβρη του 2014, παρότι ήταν μικρής διάρκειας σε σχέση με αναβρασμούς προηγούμενων ετών, είναι αρκετά ενδεικτικός των ορίων και των εμποδίων που καλούμαστε να υπερπηδήσουμε ως υποκείμενα ταξικού ανταγωνισμού στους χώρους ειδικευμένης εκπαίδευσης και παραγωγής έρευνας που συνηθίζουμε να λέμε πανεπιστήμια. Έχοντας συμμετάσχει στις φετινές κινητοποιήσεις ως μέλος της κατάληψης Γεωπονικού, οι εμπειρίες μου προσδοκώ να είναι μία μικρή συμβολή στην ατέλειωτη συζήτηση γύρω από αυτά τα ζητήματα.

Σε ό,τι αφορά το Γεωπονικό, η απόφαση για κατάληψη πάρθηκε στις 13/11, λίγες ημέρες πριν την επετειακή πο-

ρεία της 17ης Νοέμβρη και ανήμερα της μεγάλης φοιτητικής διαδήλωσης στο κέντρο. Αιτία της τελευταίας ήταν η αντικατάσταση των φυλάκων του ΕΚΠΑ με εργολαβικούς-security. Το γεγονός αυτό σήμαινε την αύξηση του επιπέδου καταστολής στο συγκεκριμένο ίδρυμα, όσο και ο «κόκκινος συναγερμός» που σήμανε εκ νέου στο φοιτητικό κίνημα εν όψει των πρώτων διαγραφών φοιτητών που έγινε λίγο αργότερα σε κάποια ιδρύματα. Η στρατηγική του κράτους έκτακτης ανάγκης να εφαρμόσει άγρια καταστολή στις πορείες που έγιναν στις 13,14 [1], καθώς και σε κομμάτι της διαδήλωσης, στα αντιεξουσιαστικά μπλοκ, στην επετειακή στις 17 Νοεμβρίου μετέφερε στους δρόμους του κέντρου το κύριο θέατρο των κινητοποιήσεων την πρώτη εβδομάδα κατάληψης, και έτσι αυτή μπήκε αρ-

editorial

Το έντυπο που κρατάτε στα χέρια σας είναι αποτέλεσμα συλλογικής εργασίας και εκδίδεται με ευθύνη της Σ.υνέλευσης για την Κυ.κλοφορία των Α.γώνων.

Το κεντρικό κείμενο αυτού του τεύχους, που ασχολείται με την ανάδειξη του Σύριζα-ΑΝΕΛ στην εξουσία και τους αγώνες της προηγούμενης περιόδου, συζητήθηκε τους 3 προηγούμενους μήνες και έλαβε την τελική του μορφή στα μέσα Ιούνη. Σε αντίθεση με ό,τι πρεσβεύει ο Σύριζα το κείμενο επιχειρεί να αναδείξει ότι η κρίση που καλείται να διαχειριστεί είναι μια κρίση βαθύτερη που αφορά το σύνολο των καπιταλιστικών σχέσεων. Παρόλα αυτά, το κείμενο δεν διαπραγματεύεται τις τελευταίες εξελίξεις μετά την προκήρυξη του δημοψηφίσματος. Θεωρούμε ότι το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα ο ιστορικός χρόνος θα είναι πολύ πυκνός και πολλά ενδεχόμενα είναι ανοικτά. Παρόλα αυτά, κρίνουμε πως διατηρεί την αναλυτική και πρακτική του αξία.

Τα υπόλοιπα κείμενα αυτού του τεύχους αφορούν μια προσέγγιση για τον τρόπο αγώνα των τελευταίων μηνών των μεταναστών και των ντόπιων από την συνέλευση της ΑΣΟΕΕ, όσο και μια συζήτηση πάνω στα ζητήματα που προσπάθησε να ανοίξει η κατάληψη στο Γεωπονικό πανεπιστημίου το περασμένο φθινόπωρο. Στο κείμενο για τις συνελεύσεις γειτονιάς επιχειρούμε μια αποτίμηση της εμπειρίας των τελευταίων ετών από την λειτουργία τους με σκοπό να εκτιμήσουμε που πραγματικά βρισκόμαστε και προς τα που μπορούμε να πάμε. Τέλος, το κείμενο που μεταφράσαμε πάνω στις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων στην πληροφορική αναδεικνύει το ζήτημα εξατομίκευσης που επικρατεί σε μια μικρή επιχείρηση του εξωτερικού, που δεν διαφέρει όμως και πολύ από την κατάσταση που επικρατεί στις εδώ αντίστοιχες επιχειρήσεις του κλάδου.

Η Σ.Κυ.Α. είναι μια συνέλευση ανθρώπων που προέρχονται από διαφορετικές κοινωνικές και πολιτικές εμπειρίες. Τι κοινό έχει μια σερβιτόρα με ένα φοιτητή; Ο πληροφοριακός εργάτης με τη μετανάστρια καθαρίστρια; Ο ομοφυλόφιλος με έναν άνεργο; Τι σχέση έχει η Σ.Κυ.Α. με τους άλλους εκμεταλλευόμενους -καταπιεζόμενους; Μία απάντηση έχουμε να δώσουμε: τους μικρούς και μεγάλους αγώνες που ξεσπούν εδώ και 'κει. Αυτή την πραγματική κίνηση των κοινωνικών ανταγωνισμών μας ενδιαφέρει να κατανοήσουμε, να κριτικάρουμε, να αναδείξουμε και να διαδώσουμε σε αυτές τις σελίδες. Με γνώμονα τις ανάγκες και τις επιθυμίες μας. Για την αλλαγή των καθημερινών μας σχέσεων. Για την κοινωνική απελευθέρωση.

Η συνέλευση πραγματοποιείται κάθε Κυριακή στις 18:30 στο Αυτόνομο Στέκι (Ζωοδόχου Πηγής 97 και Ισαύρων, Εξάρχεια).

skya@espiv.net

skya.espiv.net

χικά σε δεύτερη μοίρα [2] .

Μετά από μικρή διακοπή η κατάληψη συνεχίστηκε στις 21 Νοέμβρη, και σε αυτό το κομμάτι χαρακτηρίστηκε από μια μεγαλύτερη συσπείρωση γύρω της, απόρροια του ότι το πέρας του 3ημέρου του Πολυτεχνείου έφερε πλέον στο προσκήνιο της κατάληψης τις σχετικές με το σήμερα διεκδικήσεις. Βασικός παράγοντας βέβαια, αποτέλεσε και το κλίμα πόλωσης που δημιουργήσε η πρώτη φετινή παρουσία της ΠΑΣΠ στη γενική συνέλευση, στην οποία και δέχτηκε έντονη κατακραυγή από σύσσωμο το μπλοκ κατάληψης. Αξίζει να επισημανθεί ότι τότε αποφάσισε να συμμετάσχει οργανωμένα και συλλογικά στην κατάληψη πέραν του μεγαλύτερου μέρους των αριστερών παρατάξεων (κυρίως ΕΑΑΚ μέχρι τότε) και μια νέα πρωτοβουλία που δημιουργήθηκε από ανένταχτους φοιτητές, οι «φοιτητές-τριες ενάντια στην καπιταλιστική εκπαίδευση (στο εξής φ.ε.κ.ε., πλέον έχει μετονομαστεί σε Συνέλευση Αδιαμεσολάβητου Αγώνα Γεωπονικού [3]), η οποία και διαμορφώθηκε μετά από καλέσματα μέσα από γενικές συνελεύσεις ατόμων που ήθελαν να θέσουν πιο οργανωμένα και με ταξικό πρόσημο ζητήματα από αδιαμεσολάβητη σκοπιά και στην οποία συμμετείχα και ο ίδιος. Όσον αφορά την παρουσία του κόσμου στο δρόμο εκείνη την εβδομάδα, αυτή ήταν αρκετά χαμηλή τόσο στην γενική απεργία που είχε προκηρυχθεί εκείνη την εβδομάδα, όσο και στην φοιτητική πορεία την αμέσως προηγούμενη ημέρα.

Τελικά, την πρώτη εβδομάδα του Δεκέμβρη η ΠΑΣΠ πήρε τη γενική συνέλευση και αυτός ο κύκλος αγώνα έκλεισε με το άνοιγμα της σχολής. Βλέποντας πίσω στο σήμερα, μπορούμε πέραν της καθιερωμένης στον φοιτητικό συνδικαλισμό παραίνεσης από αριστερές και λιγότερο από αντιεξουσιαστικές ομάδες για συμμετοχή στις επετειακές πορείες στις 17 Νοέμβρη και 6 Δεκέμβρη, να διακρίνουμε ως πιο «αιχμιακά» αιτήματα της κατάληψης την κατάργηση των διαγραφών φοιτητών και την αλληλεγγύη στον αγώνα φοιτητών και εργαζόμενων του ΕΚΠΑ ενάντια στις εταιρίες security [4], αλλά και την ικανοποίηση των αιτημάτων του απεργού πείνας Νίκου Ρωμανού και των επίσης απεργών πείνας Σύριων προσφύγων τις τελευταίες ημέρες των κινητοποιήσεων [5].

Τα πράγματα όμως είναι πιο περίπλοκα από αυτήν τη γενική εικόνα. Για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε τι επιδίωκε ο κόσμος που για 2 εβδομάδες ψήφισε (πόσο μάλλον αν συμμετείχε στην) κατάληψη αξίζει να δούμε το κλίμα μέσα σε αυτήν. Ηλίου φαεινότερο ήταν από ένα σημείο και έπειτα ότι παρά την μεγάλη παρουσία ανένταχτου κόσμου στην πρώτη μετά τις 17 Νοέμβρη επιτροπή κατάληψης, σταδιακά η διαμόρφωση δράσεων θεωρούνταν περισσότερο υπόθεση των οργανωμένων σε παρατάξεις ή συλλογικότητες, και ο τρόπος με τον οποίο η επιτροπή συσκεπτόταν είχε σίγουρα έναν ρόλο σε αυτό. Οι δράσεις που

προτεινότουσαν, ιδίως από τη μεριά της ΕΑΑΚ, είχαν χαρακτήρα «να βάλουμε όσα περισσότερα δικά μας (bullets, προτάγματα και κυρίως δράσεις) μπορούμε», πράγμα που τους έφερνε σε δυσπιστία σε σχέση με άλλες προτάσεις, ειδικά αν εκείνες προέρχονταν από οργανωμένους. Οι τοποθετήσεις τους στην επιτροπή είχαν ως επί το πλείστον χαρακτήρα παρουσίασης προγράμματος λενινιστικού κόμματος και ήταν ξύλινες και κουραστικές, και λέγανε αναλογικά λίγα για το πρακτικό κομμάτι. Το ίδιο συνέβαινε και με τον λόγο που έβγαζε η κατάληψη προς τα έξω (πχ. πανό), ο οποίος πέρα από την θεματολογία, ήταν σε μεγάλο βαθμό προαποφασισμένος και στη συνθηματολογία. Αυτές οι συνθήκες, αν και δεν ήταν το αποκλειστικό αίτιο, ουσιαστικά συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό στην απομάκρυνση των ανένταχτων από τη δυνατότητα συμμετοχής

στη λήψη αποφάσεων. Οι επόμενες επιτροπές ήταν πολύ πιο απομαζικοποιημένες και ανέγειραν ερωτήματα στην αυτόνομη τάση της κατάληψης σχετικά με το ποιος ήταν ο ρόλος μας εκεί και κατά πόσο μπορούσαμε να επηρεάσουμε τις καταστάσεις. Κάποιες προτάσεις που έγιναν για βήματα προς το ξεπέραςμα της αναθετικής λογικής, όπως η διενέργεια ημερήσιας μίνι-επιτροπής για την προσθήκη και αναπροσαρμογή δράσεων, αντιμετωπίστηκαν με εμφιατική και φαινομενικά ανεξήγητη καχυποψία από τους ΕΑΑΚίτες, χαρακτηριζόμενες ακόμα και γραφειοκρατικές (!). Δυστυχώς, η υπόρρητη ιδιοκτησιακή τους αντίληψη για την κατάληψη και τους φοιτητικούς συλλόγους ερχόταν να ενισχυθεί από την ασυνεπή στάση της ανένταχτης τάσης της κατάληψης, της οποίας κομμάτια εκφράζονταν μέσω των φ.ε.κ.ε., και που ως απόρροια της έλλειψης ιδι-

αίτερου προηγούμενου αγώνων ήταν πολύ δυσλειτουργική στην τήρηση των συλλογικών αποφάσεων. Μάλιστα, ενώ ήταν αυτή η τάση που τόνισε περισσότερο τη σημασία του μπλοκαρίσματος των ερευνητικών προγραμμάτων [6] όλες τις μέρες που εκείνα τρέχουν (και τα Σαββατοκύριακα), στην πράξη λίγο και με αρκετή απροθυμία τήρησε την απόφαση αυτή μην μπορώντας τελικά να εμποδίσει τα προγράμματα πλήρως.

Η κατάσταση αυτή ήταν κατά τη γνώμη μου αρκετά ενδεικτική των ορίων αυτού του κύκλου αγώνα. Ο τερματισμός του έγινε με εξίσου κωμικοτραγικό τρόπο και επισφραγίστηκε από την γνωστή εμμονή των αριστερών παρατάξεων να περάσουν στα πλαίσια κατάληψης γενικότερες θέσεις του πολιτικούς τους φορέα. Μοναδικό σχεδόν θέμα της τελευταίας επιτροπής κατάληψης ήταν τελικά η αντιπαράθεση των κεντρικο-πολιτικών τους θέσεων με αφορμή το πλαίσιο που θα κατέβαινε στη συνέλευση [7], καθιστώντας αδύνατη οποιαδήποτε συζήτηση πάνω στα περιεχόμενα της κατάληψης ή στο πως θα μπορούσε να συνεχιστεί ο αγώνας μετά από ενδεχόμενη νίκη της ΠΑΣΠ στη γενική συνέλευση.

Μεγάλο ενδιαφέρον έχει να προσπαθήσουμε να εντοπίσουμε τους ευρύτερους λόγους που ώθησαν κάποιους φοιτητές/τριες σε συμμετοχή στην κατάληψη. Αν για ένα κομμάτι των φοιτητών, τους λεγόμενους «ανοικτοσχολάκηδες», η εντατικοποίηση έχει εκληφθεί ως αποδοχή της κυρίαρχης ιδεολογίας που προβάλλει ως μέγιστη αξία την συλλογή ακαδημαϊκών και εργασιακών «προσόντων», και άρα την αποστολή στον καιάδα (διαγραφές) όσο δεν «βγαίνουν» ή δεν θέλουν να ακολουθήσουν αυτή τη διαδικασία, ο αγώνας ενάντια στις διαγραφές αποτέλεσε μια αντίστροφη ερμηνεία αυτής της διαδικασίας. Πέρα από το μπλοκάρισμα του νόμου για τις διαγραφές εκφράζει μια συνολικότερη άρνηση: «Μας λένε ότι πρέπει επί 3 χρόνια να προετοιμαζόμαστε για τις πανελλήνιες στα λύκεια, να δίνουμε εξεταστικές 3 φορές το χρόνο, να τελειώσουμε τη

σχολή σε ν+2 χρόνια, και ενώ προηγουμένως έχουμε γίνει φτηνό δυναμικό μέσω των πρακτικών, πτυχιακών και πιθανώς συμπληρωματικής απασχόλησης και στο τέλος μας λένε ότι αυτή η διαδικασία είναι δίκαιη. Κάτι πρέπει να κάνουμε.» Πέρα λοιπόν από την ανάγκη να πολεμηθεί μακροπρόθεσμα η αναδιάρθρωση, η κατάληψη συντελούσε να κερδίσουμε χρόνο άμεσα. Αντίστοιχη ήταν και η ανάγκη να δώσουμε τη δική μας αξία χρήσης πέρα από την ρουτίνα της εκπαιδευτικής διαδικασίας στους χώρους του πανεπιστημίου, όπως έγινε τόσο με τη συνεχή παραίνεση για δράσεις μέσα στην κατάληψη όπως αυτή εκφράστηκε στην πρώτη επιτροπή της, όσο και για την πιο «ανεπίσημη» συζήτηση για το αν μπορούν να αξιοποιηθούν από εμάς διάφορα κτήρια μέσα στο ίδρυμα. Ακόμα και οι ουσιαστικά σκέτα «αντι-ΠΑΣΠ» ψήφοι στην κατάληψη παρότι αμφιλεγόμενου χαρακτήρα, αν μη τι άλλο δείχνουν μια τάση εναντίωσης στο προαναφερθέν κυρίαρχο παράδειγμα που πρεσβεύει. Το μίσος για την ΠΑΣΠ και τη ΔΑΠ δεν ήταν απλά πολιτικό αλλά υπόρρητα ταξικό.

Ο προσδιορισμός του ρόλου της έρευνας στο καπιταλιστικό πανεπιστήμιο είναι ακόμα δύσκολο να ψηλαφηθεί σε μαζικό ακροατήριο, εξαιτίας της αρκετά μικρής ιστορίας αυτού του εγχειρήματος. Ωστόσο η κατάληψη άφησε κάποιο πρόσφορο έδαφος. Η ανεπαρκής είναι η αλήθεια συζήτηση που πάντως άνοιξε στην κατάληψη σχετικά με το πώς μπορούν αυτά τα προγράμματα να μπλοκαριστούν μέσα στην κατάληψη πέρα από συμβολισμούς και ημίμετρα αφήνει μια μικρή παρακαταθήκη. Θετική ήταν και η στάση του συνόλου σχεδόν [8] της επιτροπής κατάληψης που τελικά εμπόδισε ένα συνέδριο που είχε προγραμματιστεί παρουσία όχι μόνο μεγαλοκαθηγητών αλλά και 4 μεγάλων τραπεζών να γίνει μέσα σε αυτήν.

Εκτός από τα παραπάνω, αξίζει να σημειωθεί ότι από τις κατά τόπου συζητήσεις γινόταν φανερό ότι κάποια από τα αιτήματα που εκφράζονταν στο επικυρωθέν αριστερό πλαίσιο [9] (σίτιση-στέγαση-χαμηλά κόστη σπουδών) μας ενδιέφεραν πολύ περισσότερο σε σχέση με άλλα, όπως εκείνο των «ισχυρών πτυχίων». Η εκπαιδευτική και καπιταλιστική αναδιάρθρωση έφερε στο επίκεντρο της καθημερινότητας το πρόβλημα του υψηλού κόστους σπουδών, καθιστώντας το φανερό ακόμα και για όσους μπορεί προς στιγμή να μην το βιώνουν τόσο άμεσα.

Τα παραπάνω φέρνουν στο επίκεντρο μια μεγάλη συζήτηση. Τελικά είναι κάποιες παράγραφοι αιτημάτων (bullets) που σχετίζονται με την κεντρική πολιτική σκηνή αυτές που επηρεάζουν τη σχέση της με έναν αγώνα; Ίσως θα πρέπει να σκεφτούμε την πιθανότητα ένας οικονομικός/κοινωνικός αγώνας να ασκεί ούτως ή άλλως πίεση σε αυτή τη σκηνή, πίεση που έγκειται στο κατά πόσο το σύστημα θα μπορέσει να ελέγξει τις μορφές που θα πάρει

ο κοινωνικός ανταγωνισμός. Η συμβολή για παράδειγμα του πρόσφατου φοιτητικού κινήματος του 2011 ενάντια στο ν. Διαμαντοπούλου σε συνδυασμό με άλλους αγώνες στην πτώση της τότε κυβέρνησης Παπανδρέου δεν έγκειται στα σχετικά bullets των αριστερών πλαισίων, όσο στο ότι ο μέχρι τότε κυβερνητικός σχηματισμός δεν μπορούσε πια να εγγυηθεί την κανονικότητα και την ομαλή εξέλιξη της αναδιάρθρωσης και υπό την συνεχή πίεση έπεσε.

Τελικά, πέτυχε κάτι ο αγώνας του περασμένου φθινοπώρου; Θεωρώ πως ναι. Πέραν κάποιων μικρών συμβολικών νικών όπως το μπλοκάρισμα του συνεδρίου που προαναφέρθηκε, ο ρόλος των κινητοποιήσεων στην κατάργηση του ν+2 όσο και των Συμβουλίων Ιδρύματος (Σ.Ι.) δεν μπορεί να αγνοηθεί. Φυσικά, το ξεφούσκωμα αυτού του αγώνα που οδήγησε στην (και εν μέρει προκλήθηκε από την) διαμεσολάβηση του ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι χωρίς κόστος, συνέβαλε στην αποκατάσταση των σχέσεων ανάθεσης αφού όσον αφορά για παράδειγμα την κατάργηση των Σ.Ι., αυτή έγινε προς όφελος της προηγούμενης επίσης προβληματικής ρύθμισης, της συνδιοίκησης [10]. Οι παραπάνω σκέψεις δεν προσφέρονται για αφοριστικές απαντήσεις, επιδιώκουν όμως να περιγράψουν το υπάρχον πλαίσιο στη δύσκολη φάση ύφεσης των αγώνων που βιώνουμε και για την οποία πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι, ακόμα και ελλείψει γενικών συνελεύσεων. Στο πανεπιστήμιο του κυνηγιού προσόντων, των εργολαβιών και της έρευνας και γνώσης για λογαριασμό των λίγων πρέπει να βρούμε πώς θα επιλύσουμε συλλογικά τα καθημερινά μας προβλήματα.

Βενιαμίν Ντουινιάς

1. Το λιγότερο προβληματική ήταν πάντως η διαχείριση του ζητήματος της καταστολής από τα μπλοκ καταλήψεων εκείνες τις 2 ημέρες. Σε σχέση με τα γεγονότα στις 13/11 βλ. και το κείμενο της Ελευθεριακής Παρέμβασης Φιλοσοφικής «Ημερολόγια για μια φωτεινή νύχτα και μια “πεφωτισμένη” φυγομαχία» <http://epf72.squat.gr/archives/961>

2. Σε αυτό βέβαια έπαιξε ρόλο και η απόφαση του πλαισίου της ΕΑΑΚ για «μεταφορά της κατάληψης στο 3ημερο του Πολυτεχνείου» που ουσιαστικά την αναιρούσε αφήνοντας και ελεύθερο το πεδίο να τρέξουν τα ερευνητικά εκείνες τις μέρες. [1]

3. Για μια παρουσίαση κάποιων θέσεων της Σ.ΑΔ.Α. βλ. και την εισήγηση μας στην εκδήλωση που κάναμε την 1/4 σχετικά με το κίνημα του '06-'07 και τη σύνδεση του με το σήμερα, η οποία υπάρχει, μεταξύ άλλων, και εδώ.

4. Την ίδια εποχή βέβαια στο ΕΚΠΑ δινόταν από τους ίδιους

ανθρώπους και σε συνεργασία με συλλογικότητες γειτονιάς άλλος ένας αγώνας ενάντια σε εργολαβία για το άδειασμα σκουπιδιών μέσα στο ίδρυμα (!), ο οποίος όμως προβλήθηκε λιγότερο ευρύτερα και δεν πήρε πολύ μεγάλες διαστάσεις.

5. Ο χώρος του κειμένου δυστυχώς δεν μου επιτρέπει να μιλήσω αναλυτικότερα για αυτά τα 2 ζητήματα.

6. Η οικονομική ζημιά που προκαλείται σε μεγαλοκαθηγητές-εργολάβους και εμπλεκόμενες εταιρίες από αυτή την ενέργεια είναι προφανής και καθοριστικός παράγοντας πίεσης για την ικανοποίηση των διεκδικήσεών μας.

7. Οι μεν ΕΑΑΚίτες δεν έκαναν κανένα ουσιαστικό βήμα πίσω στο 5σέλιδο (!) πλαίσιο τους, οι δε ΑΡΕΝίτες, που γενικά λίγο συμμετείχαν στην κατάληψη, είχαν στην συγκεκριμένη επιτροπή ως μοναδικό σκοπό την διάσωση της υπόληψης του ΣΥΡΙΖΑ, τραβώντας την κόντρα στα άκρα ενώ ήταν εμφανές ότι δεν οδηγούσε πουθενά. Αποτέλεσμα; Τουλάχιστον 4-5 ώρες κουβέντα όπου στο τέλος έμειναν λιγότερα από 10 άτομα για να μην προκύψει τελικά πλαίσιο επιτροπής κατάληψης.

8. Εξαιρούνται οι ΑΡΕΝίτες που αντιτάχθηκαν στην απόφαση. Ειπώθηκε τότε μεταξύ σοβαρού και αστείου «ας δώσει κανά αμφιθέατρο της η τράπεζα Πειραιώς να γίνει το συνέδριο εκεί». Τραγική ειρωνεία είναι ότι τελικά αυτό ακριβώς συνέβη. Όξυνση του ταξικού ανταγωνισμού και συνδιαλλαγή με «αριστερούς πρυτάνεις» όπως αυτός του Γεωπονικού δεν πάνε μαζί.

9. Όπως αναφέρεται και στο βιβλίο Μια συνάντηση που δεν έγινε: «Τα πλαίσια δίνουν μια πλασματική εικόνα. Απλώς αντανακλούν αυτό που σε μια συγκεκριμένη συγκυρία επικύρωσαν όσοι παρευρέθησαν σε μία συνέλευση. Το γεγονός ότι το επικυρώνουν, ότι δηλαδή επιλέγουν να συμφωνήσουν με ένα έτοιμο κείμενο μπορεί να βασίζεται στη συμφωνία τους με αυτό, μπορεί να βασίζεται στην κεκτημένη ταχύτητα, στη συμπάθεια ή τέλος στην ανοχή προκειμένου να ψηφιστεί η κατάληψη».

10. Συνδιοίκηση είναι η «ισότιμη» συμμετοχή των φοιτητών στα όργανα λήψης αποφάσεων με τους μεγαλοκαθηγητές, τους ίδιους εκείνους ανθρώπους για τους οποίους εργαζόμαστε και οι οποίοι καρπώνονται την έρευνα που παράγουμε σε αгаσθή συνεργασία με εκδοτικούς οίκους και ιδιωτικά συμφέροντα, μιας ομάδας ανθρώπων δηλαδή με τους οποίους το μεγαλύτερο μέρος των φοιτητών δεν έχει κοινά ταξικά συμφέροντα.

Φως, νερό, τηλέφωνο, ταξική πάλη σε δόσεις κοινωνική αναπαραγωγή & εργατικοί αγώνες στις γειτονιές της αθήνας

*

«δω σ' αυτή τη γειτονιά, στην παρακάτω ρούγα
τη φωλιά της έχτισε μια πέρδικα μικρούλα»
παραδοσιακό απ' την κέρκυρα

ΗΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΤΟΥ '08 κι έπειτα το “κίνημα των πλατειών” του καλοκαιριού του '11 άνοιξαν διάπλατα τον δρόμο για τις μορφές οργάνωσης και αγώνα που κωδικοποιήθηκαν ως συνελεύσεις γειτονιάς. Μιλάμε για ανοιχτές συλλογικές διαδικασίες με αυτοοργανωμένο χαρακτήρα που προσπάθησαν να εδαφικοποιήσουν την πολιτική τους παρέμβαση σε επίπεδο γειτονιάς με τρόπο δημόσιο και σταθερό. Εδώ, βέβαια, δεν θα προσπαθήσουμε να συντάξουμε την ιστορία ή να εκθέσουμε τη γενεαλογία των συνελεύσεων γειτονιάς στην Αθήνα, ούτε και να παρουσιάσουμε όλα τους τα πολιτικά περιεχόμενα μέσα σε 4000 λέξεις. Ο σκοπός μας είναι να αναλύσουμε τη θέση των συνελεύσεων γειτονιάς μέσα στον κύκλο αγώνων ενάντια στην υποτίμηση της εργασίας και της ζωής μας την εποχή της καπιταλιστικής κρίσης και αναδιάρθρωσης. Με λίγα λόγια, προσπαθούμε να δούμε πώς τοποθετούνται τα τελευταία χρόνια οι συνελεύσεις γειτονιάς απέναντι στα ζητήματα που έχουν θέσει οι άμεσες συνέπειες της κρίσης/αναδιάρθρωσης στα πεδία της κοινωνικής αναπαραγωγής και της εκμεταλλευτικής σχέσης.

Εδώ πρέπει να τονιστεί η σκοπιά απ' την οποία γράφω αυτό το κείμενο. Καταρχήν, από τη σκοπιά της προσωπικής συμμετοχής και δέσμευσης σε εγχειρήματα γειτονιάς εδώ και 6 περίπου χρόνια. Δεύτερον, με μια διάθεση αναστοχασμού πάνω στον κύκλο αγώνων που ενεπλάκησαν οι συνελεύσεις γειτονιάς. Και τρίτον, επιθυμώντας τη συνεισφορά στην χάραξη μιας στρατηγικής για τους αγώνες που έρχονται. Όλα αυτά συνεπάγονται δύο βασικά πράγματα. Ότι κάθε κριτική που γίνεται μέσα στο κείμενο είναι σε ένα δεδομένο βαθμό και αυτοκριτική. Κι έπειτα ότι το κείμενο αυτό γράφεται, εν τέλει, από τη σκοπιά της πραγματικής υπεράσπισης των συνελεύσεων και της απόπειρας διερεύνησης των ορίων και των δυνατοτήτων τους ως εδαφικοποιημένες μορφές οργάνωσης και αγώνα.

Ας δούμε, καταρχήν, τι εννοούμε λέγοντας πεδία κοινωνικής αναπαραγωγής και εκμετάλλευσης. Όπως είναι γνωστό και άμεσα βιωμένο από όλες και όλους, η τάξη των εκμεταλλευόμενων δεν αναπαράγει τον εαυτό της αποκλειστικά μέσω του μισθού ως αμοιβή για την εργασία της. Η κοινωνική μας αναπαραγωγή, δηλαδή

χοντρικά το να μπορούμε να επιβιώνουμε καθημερινά ως κοινωνικά υποκείμενα, έχει ένα κόστος που εξαρτάται τόσο από τον άμεσο μισθό (δηλαδή τα λεφτά στο χέρι που πληρώνουν για ενοίκιο, τροφή, διασκέδαση κλπ.) όσο και από τον έμμεσο μισθό που λαμβάνουμε από το κράτος με τη μορφή παροχών και υπηρεσιών (όπως περίθαλψη, εκπαίδευση, επιδόματα, άδειες, συγκοινωνίες κλπ.). Το επίπεδο της κοινωνικής μας αναπαραγωγής συνίσταται στο ερώτημα “πώς τη βγάζουμε”, ποιές είναι οι ανάγκες μας και πώς τις καλύπτουμε. Το ερώτημα αυτό απαντάται κάθε φορά ιστορικά από το τι διεκδικούμε και τι κατακτούμε στα πεδία του άμεσου και του έμμεσου μισθού. Η διαδικασία της κρίσης έφερε από νωρίς πολύ σημαντικές συνέπειες στην καθημερινή μας αναπαραγωγή. Συνοπτικά, το κεφάλαιο μας αναγκάζει να ζήσουμε με λιγότερα (σε λεφτά και σε παροχές) απ' ό,τι είχαμε μάθει να ζούμε. Σ' αυτό το πεδίο λοιπόν, οι συνελεύσεις γειτονιάς έδωσαν αγώνες που άγγιζαν με άμεσο τρόπο το πώς καλύπτουμε συλλογικά τις ανάγκες μας μέσα στο ασφυκτικό περιβάλλον της κρίσης, τους οποίους θα δούμε και αναλυτικότερα στη συνέχεια.

Αν δίναμε έναν συνολικό και αφαιρετικό ορισμό στις συνελεύσεις γειτονιάς, θα λέγαμε ότι αποτελούν μορφές οργανωμένης κι εδαφικοποιημένης προλεταριακής δραστηριότητας. Σ' ένα δεύτερο επίπεδο, αποτελούν επίσης μικρούς αλλά σημαντικούς σταθμούς ταξικής ανασύνθεσης με όρους αγώνα. Ας εξηγηθούμε. Υποστηρίζουμε ότι, πέρα από τα επί μέρους πολιτικά τους περιεχόμενα, οι συνελεύσεις είναι μορφές οργάνωσης και αγώνα των εκμεταλλευόμενων/καταπιεζόμενων για να καλύψουν συλλογικά τις ανάγκες τους σε τοπικό επίπεδο μέσα σε συνθήκες καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης. Αυτό σημαίνει, συνοπτικά, ότι σήκωσαν αγώνες πάνω σε άμεσα και πιεστικά επίδικα για τους από κάτω αυτά τα τελευταία 5-6 χρόνια, από τα χαράτσια της ΔΕΗ, τα εισιτήρια στα νοσοκομεία και το κόστος μεταφοράς μέχρι την ανάκληση απολύσεων και τη διεκδίκηση δεδουλευμένων, το ζήτημα της τροφής και το μπλοκάρισμα της καπιταλιστικής αξιοποίησης δημόσιων χώρων. Επιπλέον, οι συνελεύσεις έφτιαξαν έναν καινούριο χώρο και χρόνο μέσα στις γειτονιές όπου συναντήθηκαν και κοινωνικοποιήθηκαν με όρους μοιράσματος και αγώνα υποκείμενα που ήταν λίγο-πολύ διαχωρισμένα μεταξύ τους –ή τουλάχιστον δεν βρίσκονταν μέχρι τότε μαζί σε κοινές συλλογικές διαδικασίες (εργαζόμενες, άνεργοι, φοιτήτριες, μαθητές, νοικοκυρές, συνταξιούχοι).

Όλα αυτά βέβαια δεν σημαίνουν ότι αυτές οι διαδικασίες

αυτοπροσδιορίζονταν ρητά ως τέτοιες, δηλαδή ως μορφές προλεταριακής δραστηριότητας και ταξικής ανασύνθεσης. Απ' όσο γνωρίζω, κάτι τέτοιο δεν έχει συμβεί σε καμία συνέλευση γειτονιάς. Εδώ λοιπόν ανακύπτει ένα ζήτημα του πώς αναλύουμε τα πράγματα στα οποία συμμετέχουμε. Ο Μαρξ είχε γράψει ότι όπως δεν μπορούμε να κρίνουμε ένα άτομο από τη γνώμη που έχει το ίδιο για τον εαυτό του, έτσι δεν μπορούμε να κρίνουμε μια τέτοια εποχή ανατροπής από τη συνείδηση που έχει για τον εαυτό της. Εμείς θα προσθέταμε επίσης ότι δεν μπορούμε να κρίνουμε ένα άτομο από αυτά που λέει, αλλά (κυρίως) από αυτά που κάνει. Από εκεί ξεκινάμε λοιπόν, από την ίδια την πράξη. Τα παραπάνω συμπεράσματα τα βγάζουμε μέσα από την εμπειρία και τη συμμετοχή μας στους αγώνες (τι κάνουμε και πώς το κάνουμε), αλλά και μέσα από την κοινωνική και ταξική τους σύνθεση (ποιοι και ποιες το κάνουμε). Άρα, πρόκειται για μια ερμηνεία πολιτική κι όχι περιγραφική, η οποία αποτελεί ταυτόχρονα και μια πολιτική πρόταση ανάλυσης και δράσης. Εν ολίγοις, δεν βλέπουμε τις κινητοποιήσεις των συνελεύσεων απλώς ως "πολιτικές παρεμβάσεις" αλλά ως ταξικούς αγώνες με τα δικά τους περιεχόμενα, αντιφάσεις, δυνατότητες και όρια. Επίσης, δεν βλέπουμε τους συμμετέχοντες απλά ως "κατοίκους" (έστω και πολιτικοποιημένους), αλλά ως ζωντανές κοινότητες αγώνα εκμεταλλευόμενων που δημιουργούν μεταξύ τους κοινωνικές σχέσεις. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να κοιτάμε τι λένε οι άνθρωποι για τον εαυτό τους; Σε καμία περίπτωση. Πρέπει όμως να έχουμε κατά νου ότι αυτό που λένε, παρότι σημαντικό, δεν είναι και κανένας τελειωτικός ορισμός, ούτε απαραίτητα αντικατοπτρίζει το τι συμβαίνει στην πραγματικότητα. Για να είμαστε πιο ακριβείς, το πώς μιλάς γι' αυτά που κάνεις δεν είναι παρά μια στιγμή στα πλαίσια μιας διαδικασίας (αυτό-)μετασχηματισμού. Είναι δηλαδή ένα συνεχές πολιτικό διακύβευμα που δείχνει πόσο βαθαίνει στην πραγματικότητα η συλλογική πράξη κι ο συλλογικός λόγος.

Θεωρούμε ότι αυτή είναι μια παγίδα που πέφτουν αρκετά κομμάτια του κινήματος, γενικά όταν καταπιάνονται με τη σχέση πολιτικού και κοινωνικού, αλλά και ειδικά όταν συζητάνε για τις συνελεύσεις γειτονιάς. Οι τελευταίες έχουν συχνά δεχθεί κριτική ως μικροαστικές ή διαταξικές, ότι δεν έχουν πραγματικά πολιτικά περιεχόμενα ή ότι δεν έχουν πραγματική "ταξική συνείδηση". Δεν θα απαντήσουμε εδώ αναλυτικά, θα αρκεστούμε όμως σε λίγες συνοπτικές παρατηρήσεις. Καταρχήν, δεν μπορείς να κρίνεις με αφηρημένους ιδεολογικούς όρους ανοιχτές κοινωνικές διαδικασίες που περιλαμβάνουν τόσο πολιτικοποιημένους αγωνιστές, όσο και ευρύτερα κομμάτια της τάξης που πολιτικοποιούνται για πρώτη φορά. Δεύτερον, ακόμα κι αν οι όροι συγκρότησης των συνελεύσεων θεωρητικά επιτρέπουν (δηλαδή δεν

απαγορεύουν ρητά) τη συμμετοχή μικρο-αφεντικών, στην πράξη βλέπουμε ότι κάτι τέτοιο δε συμβαίνει. Δηλαδή, υπάρχει κάτι που αποτρέπει ή αποθαρρύνει έμπρακτα τη συμμετοχή τους. Κι αυτό είναι ότι, τρίτον, αν δούμε τον κύκλο ταξικών αγώνων των τελευταίων χρόνων στην εργασία και την αναπαραγωγή, θα διαπιστώσουμε ότι οι συνελεύσεις γειτονιάς έχουν εμπλακεί σε αυτόν πολύ περισσότερο από την συντριπτική πλειοψηφία των συλλογικών πολιτικών υποκειμένων (πολλά εκ των οποίων, παρότι έχουν σημαία τους την "ταξική συνείδηση", έχουν συνηθίσει να βλέπουν τους αγώνες από ασφαλή απόσταση και με "προλεταριακά" κυάλια). Και τέλος, αν περιμένουμε από τα υποκείμενα του αγώνα να μιλήσουν την ιδεολογική ή θεωρητική γλώσσα της ταξικής πάλης, θα καταλήξουμε να θεωρούμε "προλετάριους" και "κατόχους" ταξικής συνείδησης μόνο όσους συμφωνούν με τις πολιτικές μας απόψεις, κι όχι όσους αναπτύσσουν στην πράξη ανταγωνιστική δραστηριότητα προς το κεφάλαιο και τις καπιταλιστικές κοινωνικές σχέσεις.

Οι συνελεύσεις γειτονιάς τοποθετήθηκαν μέσα στον κύκλο αγώνων ενάντια στην πολιτική της υποτίμησης με αρκετά κοινό και συνεκτικό τρόπο, συχνά ως αποτέλεσμα και των μεταξύ τους πολιτικών σχέσεων. Αυτό το έκαναν σε δύο παράλληλες κατευθύνσεις, ειδικά την περίοδο '10-'13, αλλά και πιο πρόσφατα σε ένα βαθμό. Η πρώτη κατεύθυνση ήταν η δημιουργία σχέσεων αγώνα και αλληλεγγύης σε τοπικό επίπεδο, κυρίως μέσα από διεκδικήσεις και δομές γύρω από το κόστος ζωής. Αυτή η κατεύθυνση περιελάμβανε διεκδικητικούς αγώνες γύρω από το ρεύμα, τις συγκοινωνίες και την περίθαλψη, αλλά και στήσιμο δομών αλληλοβοήθειας όπως οι συλλογικές κουζίνες, τα χαριστικά-ανταλλακτικά παζάρια, τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας σε μαθητές και τα κοινωνικά ιατρεία. Η δεύτερη κατεύθυνση ήταν η οργανωμένη και πολύ συχνά συγκρουσιακή παρουσία στο δρόμο ως ορατά συλλογικά υποκείμενα, ειδικά στις μαζικές απεργιακές διαδηλώσεις στο κέντρο της Αθήνας, αλλά και σε απεργιακές κινητοποιήσεις σε τοπικό επίπεδο, όπως πορείες μέσα στη γειτονιά και μετά κάθοδος στο κέντρο μαζί με άλλες συνελεύσεις, ή απεργιακά μπλοκαρίσματα εργασιακών χώρων. Συνολικά, θα λέγαμε ότι τα κεντρικότερα πολιτικά περιεχόμενα των συνελεύσεων σ' αυτήν την περίοδο

ήταν απ' τη μία η στάση πληρωμών από τα κάτω και η προώθηση της αλληλεγγύης στην καθημερινότητα, και απ' την άλλη η έμπρακτη σύγκρουση με τις προσταγές του κεφαλαίου σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.

Αυτή η μορφή δραστηριότητας των συνελεύσεων βρίσκεται εδώ και αρκετό καιρό σε κρίση. Η κρίση των συνελεύσεων γειτονιάς, η οποία αφορά τόσο τη μορφή και το περιεχόμενό τους, μας δείχνει ότι έχουν κάνει έναν πολιτικό κύκλο, χωρίς να σημαίνει σε καμιά περίπτωση ότι έχουν χρεοκοπήσει πολιτικά ή ότι έχουν σταματήσει να δίνουν αγώνες. Η κρίση τους αυτή αφορά τόσο αντικειμενικούς, όσο και υποκειμενικούς παράγοντες. Πρώτα απ' όλα, το βάθεμα της ίδιας της καπιταλιστικής κρίσης και η απουσία σημαντικών πρακτικών αποτελεσμάτων από την σκοπιά των αγώνων (παρόλη την ένταση και τη συγκρουσιακότητά τους), οδήγησε

στους αγώνες, και να διερευνήσουμε το ξεπέρασμά της ως *πραγματική δυνατότητα* μέσα στους αγώνες.

Ας ξεκινήσουμε κοιτώντας πρώτα το περιεχόμενο των αγώνων που έδωσαν οι συνελεύσεις γύρω από την κοινωνική αναπαραγωγή μας ως εκμεταλλευόμενοι κι εκμεταλλευόμενες. Όπως είπαμε και νωρίτερα, η διαδικασία της κρίσης/αναδιάρθρωσης έφερε γρήγορα άμεσες συνέπειες στο κόστος της καθημερινής μας ζωής. Οι συνελεύσεις γειτονιάς άνοιξαν αρκετά γρήγορα πεδία αγώνα γύρω από αυτό το κόστος με τρόπο αρκετά διαφορετικό απ' ό,τι είχαν συνηθίσει να κάνουν οι παραδοσιακές πολιτικές μορφές. Αντί να ξεκινήσουν αφηρημένες πολιτικές καμπάνιες ξερά καταγγελτικού ή στενά ιδεολογικού περιεχομένου, επέλεξαν αφενός να δεσμευτούν (με όσες δυνάμεις είχαν) σε διεκδικητικούς αγώνες και να προωθήσουν έμπρακτα την κοινωνική

στάση πληρωμών προς το κράτος και το κεφάλαιο, κι αφετέρου να δημιουργήσουν αυτόνομες δομές κάλυψης άμεσων κοινωνικών αναγκών.

Όσον αφορά τη στάση πληρωμών από τα κάτω, τα τρία κυριότερα πεδία αγώνα που ανοίχτηκαν ήταν η άρνηση πληρωμής του χαρατισιού στους λογαριασμούς της ΔΕΗ και οι επανασυνδέσεις κομμένου ρεύματος, η προσπάθεια μπλοκαρίσματος του 5ευρου εισιτηρίου στα νοσοκομεία και η διεκδίκηση ελεύθερων μετακινήσεων, η οποία πήρε τη μορφή της εναντίωσης στις αυξήσεις των εισιτηρίων στα μέσα μαζικής μεταφοράς και του έμπρακτου σαμποτάζ των ελέγχων. Έχει μεγάλη σημασία να σημειώσουμε σ' αυτό το σημείο ότι οι συνελεύσεις κατάφεραν να "πέσουν μέσα" ιστορικά όσον αφορά

κάποια από τα κεντρικά ταξικά επίδικα της συγκυρίας σε επίπεδο καθημερινότητας. Αυτή είναι και η μεγαλύτερη αρετή του να κάνεις ανταγωνιστική πολιτική εκκινώντας από κοινωνικές ανάγκες. Από τη μία το να προσπαθείς να μπλοκάρεις την αναδιάρθρωση εδαφικοποιημένα σε πραγματικό χώρο και χρόνο, κι απ' την άλλη να προσπαθείς να συνδεθείς και να χτίσεις σχέσεις αγώνα με κοινωνικά υποκείμενα πάνω σε άμεσα επίδικα με συγκεκριμένους στόχους. Τέτοια ήταν και τα επίδικα διεκδίκησης που απασχόλησαν τις συνελεύσεις στο επίπεδο της κοινωνικής αναπαραγωγής, καθώς η επιβολή έκτακτων φόρων, συνδεδεμένη με ένα βασικό κοινωνικό αγαθό όπως το ρεύμα, η διάλυση της δημόσιας υγείας και το κόστος μετακίνησης στην πόλη αφορούν το επίπεδο ζωής των εκμεταλλευόμενων με εξαιρετικά άμεσο και πιεστικό τρόπο. Απ' την άλλη πλευρά, οι περισσότερες συνελεύσεις προσπάθησαν να στήσουν σταθερές δομές κάλυψης αντίστοιχων αναγκών με όρους αυτοοργάνωσης της καθημερινότητας και αλληλεγγύης μεταξύ των από κάτω. Τέτοια παραδείγματα, αρκετά εκ των οποίων αναφέραμε και παραπάνω, άνοιξαν ζητήματα τροφής, περίθαλψης και ειδών πρώτης ανάγκης.

πολύ κόσμο στην απογοήτευση από τις συλλογικές διαδικασίες και συχνά στη στροφή προς την προσδοκία εκλογικής νίκης του ΣΥΡΙΖΑ. Η σταδιακή και γενικότερη ύφεση του κοινωνικού ανταγωνισμού από το '12 κι έπειτα, παρήγαγε επίσης και μια απομάκρυνση ενός κομματιού του κινήματος από τις ανοιχτές συλλογικές διαδικασίες. Η απομάκρυνση αυτή, ως επιστροφή στις άκαμπτες πολιτικές ταυτότητες, πήρε δύο κυρίως μορφές: αφενός την αναζήτηση πολιτικών απαντήσεων σε κλειστές διαδικασίες ιδεολογικού τύπου και αφετέρου την ιδεολογική περιχαράκωση και κλείσιμο των ίδιων των συνελεύσεων, ακόμα κι αν τυπικά διατηρούν την ανοιχτή λειτουργία τους. Για να το πούμε με πιο απλά λόγια, αρκετές συνελεύσεις έχουν διαλυθεί ή υπολειπονούνται και στις περισσότερες έχει μείνει αυτήν τη στιγμή λιγότερος και κυρίως πολιτικοποιημένος κόσμος.

Θα προσπαθήσουμε εδώ να δούμε αυτήν την κρίση των συνελεύσεων από τη σκοπιά των αγώνων που έχουν σηκώσει αυτά τα χρόνια στην αναπαραγωγή και την εργασία. Θα προσπαθήσουμε δηλαδή να αναλύσουμε την κρίση τους ως *προϊόν των ορίων* που συναντούν μέσα

Αυτή η διττή δραστηριότητα ήταν και είναι βασικό κομμάτι της ζωής των περισσότερων συνελεύσεων γειτονιάς. Παρόλα αυτά, παρήγαγε μια σειρά από αντιφάσεις και όρια που θεωρούμε ότι δεν έχουν συζητηθεί επαρκώς, κάτι στο οποίο συμβάλει και η γενικότερη απροθυμία αναστοχασμού και αυτοκριτικής από αρκετά τμήματα του ανταγωνιστικού κινήματος. Παρότι επιφανειακά οι διεκδικητικοί αγώνες και οι αυτόνομες δομές φαίνεται να αλληλοσυμπληρώνονται, αυτό συμβαίνει, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, σε ένα διαχωρισμένο ή αφηρημένο επίπεδο. Κι εδώ διαφαίνεται ένα έλλειμμα ουσιαστικής συζήτησης πάνω στο τι ανάγκες θέλουμε να καλύψουμε και με ποιον τρόπο. Δεν έχουμε αυτή τη στιγμή το χώρο να αναλύσουμε εις βάθος κάθε ξεχωριστό αγώνα και δομή, οπότε θα προσπαθήσουμε να δούμε κάποια από τα όρια που διατρέχουν τις περισσότερες από αυτές τις διαδικασίες, προσπαθώντας να εξηγήσουμε όσον το δυνατόν περισσότερο μέσα από παραδείγματα.

Οι διεκδικητικοί αγώνες όπως το χαράτσι, τα μέσα μεταφοράς και τα νοσοκομεία αναγκάστηκαν να πατήσουν πάνω σε δύο βάρκες. Από τη μία πλευρά αναπτυσσόταν η λογική της άμεσης δράσης και της (σχεδόν) καθημερινής κινητοποίησης εκ μέρους των συνελεύσεων, κι από την άλλη αναδυόταν μια ιδιότυπη λογική ανάθεσης που πατούσε σε επίδικα αγώνα. Με άλλα λόγια, ενώ οι συνελεύσεις έτρεχαν καθημερινά αυτούς τους αγώνες και τους καλούσαν συνήθως με ανοιχτό και δημόσιο τρόπο, πολύς κόσμος τις έβλεπε σαν «ρομπέν των δασών» που ήρθε για να τους λύσει το πρόβλημα, ακόμα κι αν είναι με άμεσο και αγωνιστικό τρόπο. Αυτό έγινε ιδιαίτερα εμφανές στην περίπτωση των χαρατσιών, όπου ενώ τα τηλέφωνα επανασύνδεσης έπαιρναν φωτιά, οι συνελεύσεις στελεχώνονταν από πολύ λιγότερο κόσμο. Θα ήταν όμως επιφανειακό αν δεν βλέπαμε πώς συνδυάζονται μεταξύ τους αυτές οι δύο δυναμικές. Όπως θα ήταν επιφανειακό αν απλώς μέναμε στο ότι “έτσι είναι ο κόσμος, τα θέλει όλα έτοιμα”. Θεωρούμε ότι υπήρχε κάτι μέσα στον τρόπο δράσης μας που δεν δημιουργούσε, αλλά σε κάποιες περιπτώσεις ενέτεινε την ανάθεση. Από την πλευρά των συνελεύσεων φάνηκε να υπερισχύει συχνά ο ακτιβισμός και η προπαγάνδα δια της πράξης, παρά η συζήτηση πάνω σε μια συγκεκριμένη τακτική και στρατηγική που θα μας οδηγούσε στη νίκη. Τις περισσότερες φορές καλούσαμε τον κόσμο σε πολιτική ανυπακοή και στάση πληρωμών, χωρίς να κοιτάμε πώς θα συγκρουστούμε αποτελεσματικά με το ίδιο το κράτος ώστε να κερδίσουν αυτοί οι αγώνες και χωρίς να ψάχνουμε εκείνες τις διεργασίες που θα μας επιτρέψουν να δημιουργήσουμε πραγματικές σχέσεις αγώνα με τους υπόλοιπους εκμεταλλευόμενους. Πώς φτιάχνουμε κοινότητες αγώνα που να περιέχουν κι άλλο

κόσμο πέρα από εμάς τους ίδιους; Αυτό το ερώτημα παρέμεινε σε μεγάλο βαθμό υπόρρητο –ή απαντιόταν απλώς με το “ε, ας έρθουν στη συνέλευση”. Κι υπάρχει επίσης εδώ ένα ζήτημα σχετικά με το πόσο ανοιχτές είναι πραγματικά οι διαδικασίες μας ώστε να μαζικοποιηθούν από κόσμο που έρχεται για να καλύψει τις ανάγκες του με συλλογικό τρόπο. Επιπλέον, μιας και οι αγώνες αυτοί περιστρέφονταν γύρω από κρατικές υπηρεσίες, δεν διερευνήθηκε ποτέ σοβαρά το πώς μπορούμε να συνδεθούμε με τους εργαζόμενους στις υπηρεσίες αυτές πέρα από τις συνδικαλιστικές τους γραφειοκρατίες και συντεχνίες, ώστε το μπλοκάρισμα της αναδιάρθρωσης να επιχειρηθεί ταυτόχρονα από τους εργαζόμενους και τους χρήστες των υπηρεσιών. Ένα τέτοιο στοίχημα ήταν η σύνδεση με εργαζόμενους στις μεταφορές την περίοδο του χειμώνα '10-'11, όταν κι οι ίδιοι βρίσκονταν σε κινητοποιήσεις, η οποία όμως δεν περπάτησε πέρα

από κάποιες ήδη υπάρχουσες πολιτικές σχέσεις.

Όσον αφορά τις δομές αλληλεγγύης (κουζίνες, παζάρια, ιατρεία κλπ), τα πράγματα είναι ακόμα πιο περίπλοκα, μιας και η απουσία ουσιαστικής συζήτησης πάνω στο περιεχόμενό τους τις οδήγησε σε σημαντική κρίση ή απομαζικοποίηση και, σε αρκετά περιπτώσεις, σε διάλυση ή ενσωμάτωση. Παρότι αποτέλεσαν και αποτελούν σημαντικό χώρο μοιράσματος και κοινωνικοποίησης για την καθημερινότητα των συνελεύσεων, τις περισσότερες φορές δεν ξεκινούσαν από τις ανάγκες των συμμετεχόντων σε πρώτο πρόσωπο. Αντ’ αυτού, προσπαθούσαν να καλύψουν τα κενά που άφηνε πίσω του το καταρρέον κράτος πρόνοιας, είτε το έβαζαν σαν στόχο είτε όχι. Με λίγα λόγια, αντί να προσανατολιστούν στην κάλυψη των αναγκών (υλικής αναπαραγωγής και κοινωνικοποίησης) της κοινότητας αγώνα, επιχειρούσαν να απευθυνθούν με γενικό και αφηρημένο τρόπο συνολικά “στην κοινωνία”. Αυτό δημιουργεί μια σειρά από ζητήματα. Πρώτον, ότι οι συνελεύσεις μας δεν μπορούν να καλύψουν αυτό το κενό κοινωνικής αναπαραγωγής, ακόμα και να το θέλουν. Δεύτερον, “η κοινωνία” πάντα

επιλέγει, εν τέλει, αυτούς που το κάνουν καλύτερα (δηλαδή έχουν υποδομές, φράγκα και πλάτες για να το κάνουν), όπως οι δήμοι, η εκκλησία, οι ΜΚΟ, ή σε κάποιες περιπτώσεις ακόμα και οι φασίστες (μόνο για έλληνες βέβαια...). Τρίτον, καταλήγουμε έτσι συχνά να προσφέρουμε τζάμπα εργασία για τομείς της κοινωνικής παραγωγής από τους οποίους αποσύρεται το κράτος αντί να διεκδικούμε τη διεύρυνση του κοινωνικού μισθού με αγωνιστικό τρόπο και ταξικό περιεχόμενο. Δηλαδή, αντί να διεκδικούμε συνεχώς εδάφη από το κράτος στη βάση της ικανοποίησης των συλλογικών μας αναγκών και της αλλαγής του συσχετισμού δύναμης απέναντι στις κατεστημένες εκμεταλλευτικές σχέσεις, δεν είναι λίγες οι φορές που καταλήγουμε να αναπαράγουμε λογικές «εθελοντισμού με ανθρωπιστικούς όρους», έστω κι αν αυτό δεν αποτελεί πρόθεσή μας. Θεωρούμε ότι αυτές οι αντιφάσεις των δομών αλληλεγγύης είναι που σε ένα βαθμό τις κάνουν μορφές *αυτοδιαχείρισης της φτώχειας* σε μικρή κλίμακα. Δεν είναι επίσης τυχαίο ότι όσες από αυτές τις δομές δεν συνδέονταν με συνελεύσεις που είχαν πιο ξεκάθαρα αντιθεσμικά ή αντιεξουσιαστικά χαρακτηριστικά, προσδέθηκαν γρήγορα στο πολιτικό άρμα του ΣΥΡΙΖΑ (με μορφές όπως η «αλληλεγγύη για όλους»), αναζητώντας πολιτική νομιμοποίηση και έμμεση κυβερνητική (πλέον) χρηματοδότηση.

Περνώντας τώρα στο πεδίο των αγώνων στους εργασιακούς χώρους, θα δούμε ότι τα τοπικά εγχειρήματα έχουν συσσωρεύσει αρκετά σημαντική εμπειρία σύγκρουσης με το κεφάλαιο πάνω σε συγκεκριμένα ταξικά επίδικα σε αρκετούς τομείς του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Αυτό συνιστά με έναν τρόπο ποιοτικό ξεπέρασμα του τρόπου που παραδοσιακά ασχολούνται οι πολιτικές μορφές της αντιεξουσίας με την ταξική πάλη, δηλαδή της γενικής κι αφηρημένης ιδεολογικής καταδίκης της μισθωτής σκλαβιάς χωρίς εδαφικοποίηση σε συγκεκριμένους αγώνες και χωρίς σύνδεση με ευρύτερα κομμάτια της τάξης. Οι συνελεύσεις γειτονιάς από την άλλη πλευρά, συνήθως σε συνεργασία με εργατικά σωματεία και συλλογικότητες, σε πολλές περιπτώσεις δεσμεύτηκαν με όρους καθημερινού αγώνα σε άμεσες εργατικές διεκδικήσεις. Παραδείγματα υπάρχουν πολλά. Στον ιδιωτικό τομέα ενεπλάκησαν κυρίως σε αγώνες για διεκδίκηση δεδουλευμένων ή ανάκληση απολύσεων, όπως στα φροντιστήρια Ανέλιξη στην Ηλιούπολη, στην ACS του Αλίμου, στο φαστφουντάδικο Gamato στου Ζωγράφου, στο βιβλιοπωλείο Ευριπίδης στο Χαλάνδρι, στο καφέ Scherzo στο Μαρούσι, στις απεργιακές περιφρουρήσεις στα καταστήματα Wind, στα σουπερμάρκετ AB στο Χολαργό και σε αρκετές ακόμα περιπτώσεις που μας διαφεύγουν ή δεν τις γνωρίζουμε καν. Πρέπει επίσης να σημειώσουμε ότι οι συνελεύσεις γειτονιάς σήκωσαν, μαζί με τα σωματεία βάσης, ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της αλληλεγγύης στην απεργία της Χαλυβουργίας αλλά και του αγώνα ενάντια στην κατάργηση της κυριακάτικης αργίας, τόσο με συμμετοχή στα κεντρικά απεργιακά καλέσματα αλλά και με πραγματοποίηση αποκλεισμών σε τοπικό επίπεδο. Στον δημόσιο τομέα, απ' την άλλη πλευρά, υπήρξε έντονη συμμετοχή των τοπικών εγχειρημάτων από τα ανατολικά της Αθήνας στην απεργία των διοικητικών υπαλλήλων του Πανεπιστημίου Αθηνών ενάντια στη διαθεσιμότητα και στην απεργιακή περιφρούρηση της

πανεπιστημιούπολης, όπως και στις κινητοποιήσεις που έγιναν την ίδια περίοδο από κοινού με εργαζόμενους στις εργολαβίες σίτισης της Φοιτητικής Εστίας. Επιπλέον, αρκετές συνελεύσεις ενεπλάκησαν στις κινητοποιήσεις ενάντια στην «κοινωφελή» εργασία, όπως στην περίπτωση του δήμου Καισαριανής και τις συγκεντρώσεις στα κεντρικά γραφεία του ΟΑΕΔ στον Άλιμο.

Στους αγώνες αυτούς, παρότι υπήρξαν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους, οι συνελεύσεις γειτονιάς εμφανίζονταν συνήθως ως αλληλέγγυοι και αλληλέγγυες, με τον πρώτο λόγο να έχουν τα σωματεία ή οι εργατικές συλλογικότητες. Εδώ ανοίγει ένα σημαντικό ζήτημα. Η γνώμη μου είναι ότι αφενός η εντύπωση αυτή είναι επιφανειακή όσον αφορά την πραγματικότητα των ιδίων των αγώνων, κι ότι αφετέρου η ίδια η ταυτότητα του «αλληλέγγυου» μυστικοποιεί το περιεχόμενο της συμμετοχής των συνελεύσεων σ' αυτούς τους αγώνες. Υποστηρίζουμε ότι πολλοί απ' αυτούς τους αγώνες δεν θα είχαν καταφέρει να δοθούν (ή να νικήσουν) χωρίς την άμεση εμπλοκή των συνελεύσεων κι ότι η ταυτότητα της αλληλεγγύης σε αρκετές περιπτώσεις δεν επέτρεψε στις συνελεύσεις να συνδεθούν σε άμεσο κι αποτελεσματικό επίπεδο με εργαζόμενους ως ταξικές κοινότητες αγώνα. Ας το πάρουμε από την αρχή. Στους περισσότερους απ' αυτούς τους αγώνες, ειδικά στον ιδιωτικό τομέα και σε όσους είχε άμεση εμπλοκή κι ο γραφών, σχηματίστηκαν συνελεύσεις αλληλεγγύης που απαρτίζονταν συνήθως από τον εκάστοτε εργαζόμενο ή εργαζόμενους, το αντίστοιχο κλαδικό σωματείο ή εργατική συλλογικότητα και μία ή περισσότερες συνελεύσεις γειτονιάς. Κάθε φορά που δίνεται ένα εργατικός αγώνας, το άμεσο επίδικο είναι το ποιοι και ποιές είναι αυτοί που βάζουν πλάτη, δηλαδή δεσμεύονται σε καθημερινό επίπεδο. Αυτό δεν είναι ζήτημα τεχνικό, δηλαδή ποσότητας ατόμων, αλλά ζήτημα πολιτικό. Σε πολλές περιπτώσεις οι συνελεύσεις εμφανίζονταν σαν «τοπικός εφεδρικός στρατός αλληλεγγύης», ενώ στην πραγματικότητα έπαιρναν την καθημερινότητα του αγώνα στις πλάτες τους –το χτίσιμο σχέσεων με τους εργαζόμενους σε επίπεδο γειτονιάς, την κοινωνικοποίηση και το άνοιγμα του αγώνα στην περιοχή, τη μαζική συμμετοχή στις τοπικές κινητοποιήσεις. Εδώ είναι που βλέπουμε και κάποιες από τις αντικειμενικές και υποκειμενικές αδυναμίες της παραδοσιακής συνδικαλιστικής εκπροσώπησης της τάξης, ακόμα και της αυτοοργανωμένης εκδοχής της. Παρά τη μαχητική και χρήσιμη εμπειρία των σωματείων βάσης σε εργατικές κινητοποιήσεις, χρειάζεται να απαντήσουμε με ειλικρίνεια στο ερώτημα του τι είναι που κάνει τελικά έναν αγώνα να κερδίζει ή έστω να δίνεται με πραγματικούς όρους. Ποιες διαδικασίες είναι σε θέση

να παρέμβουν αποτελεσματικά στους χώρους εργασίας; Μπορεί αυτή η παρέμβαση να έχει αποκλειστικά κλαδικό χαρακτήρα ή χρειάζεται ευρύτερα ταξικά και κοινωνικά περιεχόμενα; Την πραγματική πίεση στην επιθεώρηση εργασίας ή στους αποκλεισμούς μαγαζιών την ασκεί, εν τέλει, η επίσημη μορφή του σωματίου ή η μαζικότητα, η αποφασιστικότητα και η σύνδεση με ευρύτερα κομμάτια της τάξης που κατοικούν ή εργάζονται στην περιοχή; Αυτά τα ερωτήματα δεν υπονοούν μια απάντηση που λέει ότι οι συνελεύσεις γειτονιάς μπορούν να υποκαταστήσουν την παρέμβαση εντός των εργασιακών χώρων –χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι τα σωματεία είναι απαραίτητα σε θέση να κάνουν κάτι τέτοιο τα ίδια.

Αντίθετα, προσπαθούμε εδώ να θέσουμε ένα ζήτημα που στην πραγματικότητα αφορά τις ίδιες τις συνελεύσεις. Το να βλέπουν συχνά τον εαυτό τους ως “απλώς” αλληλέγγυους/αλληλέγγυες και όχι ως ισότιμους πρωταγωνιστές αυτών των αγώνων, δηλαδή ως ταξικές κοινότητες αγώνα που χτίζουν σχέσεις σε τοπικό επίπεδο, παράγει μια σειρά από όρια κι αντιφάσεις που περιορίζουν το ίδιο το περιεχόμενο της συμμετοχής τους

μεταξύ επισφάλειας και ανεργίας, άλλος κόσμος είναι απλήρωτος μήνες ή είναι ανασφάλιστος, αλλά δεν έχουμε δει να ξεπηδούν αγώνες που να δίνονται από τις συνελεύσεις για την κάλυψη καταρχήν των αναγκών των μελών τους. Εμφανίζεται λοιπόν εδώ η αντίφαση να ψάχνουμε την ταξική πάλη κάπου έξω από τους ίδιους μας τους εαυτούς ως εκμεταλλευόμενα υποκείμενα. Υπάρχουν πολλοί τρόποι να ερμηνεύσουμε αυτήν την αντίφαση, αλλά θα αρκεστούμε εδώ σε δύο πράγματα. Πρώτον, ότι υπάρχει πάντα η πρόκληση να ξεπεράσουμε την παραδοσιακή λογική των πολιτικών χώρων που επιλέγουν να ανοίγουν ζητήματα με όρους πολιτικής καμπάνιας και όχι άμεσης προσωπικής/συλλογικής εμπλοκής ως κοινωνικά και ταξικά υποκείμενα. Δεύτερον, ότι χρειάζεται να χτίσουμε τέτοιες συλλογικές σχέσεις κοινότητας και μοιράσματος που να μας δώσουν την απαραίτητη αυτοπεποίθηση να αγωνιστούμε σε άμεσο επίπεδο ξέροντας ότι οι σύντροφοι κι οι συντρόφισσές μας θα δώσουν μαζί μας αυτόν τον αγώνα μέχρι το τέλος. Όπως και να 'χει, το πώς δίνεις αγώνες από την δική σου θέση, επηρεάζει και το πως στέκεσαι δίπλα σε αγώνες άλλων. Για να το πούμε και αλλιώς, παρότι οι

αγώνες αυτοί είχαν άμεσο ταξικό περιεχόμενο, τις περισσότερες φορές οι συνελεύσεις ενεπλάκησαν σ' αυτούς τους αγώνες με την ταυτότητα των πολιτικοποιημένων υποκειμένων της γειτονιάς, κι όχι ως εργαζόμενες/άνεργοι που αντιμετωπίζουν αντίστοιχα προβλήματα και αναζητούν τρόπους να συνδεθούν μεταξύ τους ως κοινότητα αγώνα.

Συνοψίζοντας τα ζητήματα που έχουμε ανοίξει, θα λέγαμε ότι για μας οι συνελεύσεις γειτονιάς αποτελούν κοινότητες αγώνα που βρίσκονται σε ύφεση, συνεχίζοντας όμως να δίνουν αγώνες στα πεδία της κοινωνικής αναπαραγωγής και της εκμετάλλευσης της εργασίας. Αν έχουν καταφέρει κάτι σημαντικό κατά τον τελευταίο κύκλο αγώνων, αυτό ήταν κατά τη γνώμη μας η *κοινωνικοποίηση της ταξικής πάλης* σε εδαφικοποιημένο επίπεδο και η *ανασύνθεση κομματιών της τάξης* με όρους αγώνα. Και τα δύο αυτά βέβαια, τα έχουν καταφέρει με τρόπο μερικό και αντιφατικό, δηλαδή δε συνιστούν παρά ένα *σχετικό ξεπέρασμα* των ορίων που έχουν οι παραδοσιακές πολιτικές ή συνδικαλιστικές μορφές, παραμένοντας σε έναν (σημαντικό) βαθμό δέσμιες παραδοσιακών λογικών πολιτικής παρέμβασης. Αν δεν αναστοχαστούμε συλλογικά πάνω σε όσα έχουμε κάνει μέχρι τώρα και δεν προσπαθήσουμε να μάθουμε από τα λάθη

και τις ελλείψεις μας, δεν θα καταφέρουμε ούτε να αναλύσουμε τα όριά μας, ούτε να πραγματοποιήσουμε τις δυνατότητές μας. Δεν θα καταφέρουμε, εν τέλει, να κρατήσουμε ζωντανές και να διευρύνουμε τις σχέσεις αλληλεγγύης και αγώνα που έχουμε δημιουργήσει όλα αυτά τα χρόνια, ούτε να τις υπερασπιστούμε απέναντι στην απογοήτευση, την απόσυρση, την περιχαράκωση και την ενσωμάτωση.

στους εργατικούς αγώνες. Βλέπουμε ότι παρόλο που ο κόσμος των συνελεύσεων γειτονιάς είναι εξαιρετικά πρόθυμος να εμπλακεί με πραγματικούς όρους σε εργατικούς αγώνες ως αλληλέγγυος, απ' την άλλη πλευρά δε φαίνεται έτοιμος να δώσει τέτοιους αγώνες *ο ίδιος σε πρώτο πρόσωπο*. Με λίγα λόγια, δε φαίνεται να έχουν αναπτυχθεί αυτές οι συλλογικές σχέσεις κι αυτά τα συλλογικά περιεχόμενα στο εσωτερικό των συνελεύσεων ώστε να ξεκινήσουν από το τι ανάγκες και τι προβλήματα έχουν οι ίδιες και οι ίδιοι που συμμετέχουν σ' αυτές. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στις συνελεύσεις κινείται συνήθως στα γκρίζα όρια

peter poor
ζωγράφου, ιούνης '15

Βιώματα και σκέψεις από τον κοινό αγώνα ντόπιων και μεταναστών στην ΑΣΟΕΕ και τις κινήσεις ενάντια στα κέντρα κράτησης

*

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ ΕΧΟΥΝ ΠΕΡΑΣΕΙ από το τελευταίο μου κείμενο¹ σε σχέση με τον κοινό αγώνα ντόπιων και μεταναστών στην ασοεε. Αρκετοί μετανάστες τις συνέλευσης κατάφεραν να περάσουν σε άλλες χώρες της Ευρώπης, άλλοι πάλι αναγκάστηκαν, λόγω συλλήψεων, να γυρίσουν στις χώρες τους. Η καταστολή την προηγούμενη χρονιά συνεχίστηκε με αποκορύφωμα τις συλλήψεις 12 μεταναστών και ενός φοιτητή στις 8/4/14 λίγο πριν τις δημοτικές εκλογές όπου το ζήτημα του "παραεμπορίου" στην ασοεε ήταν κομβικό θέμα στην πολιτική ατζέντα των υποψηφίων δημάρχων. Το καινούριο σε αυτή την περίπτωση, όπως και σε συλλήψεις 3 μεταναστών μερικούς μήνες πιο πριν είναι η χρήση της διοικητικής κράτησης. Όπως έγραφε και ένα κείμενο της συνέλευσης "Οι μπάτσοι ενεργοποιώντας μια σειρά από ρατσιστικούς διοικητικούς νόμους (π.δ.113/2013, ν.3386/2005) τους έκριναν «επικίνδυνους για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια». Η αστυνομία δηλαδή μπορεί να συλλάβει έναν μετανάστη, ακόμα και σε περιπτώσεις που έχει χαρτιά, να του φορτώσει ότι κατηγορίες θέλει (όπως πολύ καλά ξέρει να κάνει) και μετά να αποφασίσει ότι η σύλληψη αυτή τον καθιστά "κίνδυνο για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της χώρας" και άρα συντρέχει λόγος κράτησης και απέλασης." Έτσι αντί να κρατηθούν, μέχρι την δίκη, μόνο οι συλληφθέντες οι οποίοι δεν είχαν χαρτιά κρατούνται όλοι και στέλνονται, κάποιοι στην Αμυδαλέζα, άλλοι στο κέντρο κράτησης του Ελληνικού ενώ κάποιοι κρατούνται στο Α.Τ. Ομονοίας.

Ξεκινάει μια περίοδος συνεχούς τρεξίματος με επισκεπτήρια, διαρκείς διαβουλεύσεις με δικηγόρους για το τι πρέπει να γίνει και τρέξιμο για τα διάφορα χαρτιά που χρειάζονται είτε για αιτήσεις ασύλου είτε για προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια ώστε να πέσει η διοικητική κράτηση. Η κατάσταση θα χαλαρώσει μόλις το Φθινόπωρο του 14 όπου θα αποφυλακιστούν σχεδόν όλοι οι κρατούμενοι. Θα πρέπει να πούμε ότι οι διάφορες κινήσεις αλληλεγγύης στηρίχθηκαν από συγκεκριμένα και σχετικά μικρά, σε σχέση με την σημασία του αγώνα της ασοεε, μερίδα του κινήματος, στάση η οποία θα συνεχιστεί και σε επόμενες κινήσεις σε σχέση με το μεταναστευτικό². Σημαντικότατη θα πρέπει να πούμε πως

ήταν η οικονομική βοήθεια από διάφορες συλλογικότητες και συντρόφους/ισσες καθώς τα δικαστικά και τα έξοδα διαβίωσης των κρατούμενων μεταναστών ήταν μερικές χιλιάδες ευρώ.

Το διάστημα πριν τις συλλήψεις είχε γίνει προσπάθεια σύνδεσης είτε μέσα από κοινές κουζίνες και συνελεύσεις, είτε με μικροφωνικές σε πλατείες με συντρόφους από τις γειτονίες Αγ. Νικολάου, Κυψέλης και Πατησίων. Στην προσπάθεια αυτή, κάποιοι βλέπαμε τη δυνατότητα να αναπτυχθούν σχέσεις ανάμεσα σε συντρόφους/ισσες και μετανάστες στην βάση της καθημερινότητας και στα κοινά εδάφη της γειτονιάς στην οποία ζουν μαζί. Οι σχέσεις αυτές θα επέτρεπαν ίσως να χτιστεί μια κοινότητα ντόπιων και μεταναστών, ξεχωριστή από της ασοεε, εάν οι σύντροφοι/ισσες επέλεγαν να την προωθήσουν. Κάτι τέτοιο δυστυχώς δεν προέκυψε για διάφορους λόγους. Στο μεταξύ το Φθινόπωρο του 14 η ίδια η διαδικασία της συνέλευσης είτε λόγω των συνεχών συλλήψεων, είτε λόγω της φυγής μεταναστών που ήταν πιο ενεργοί στη

συνέλευση, είτε γιατί οι αλληλέγγυοι/ες δεν φρόντιζαν όσο πριν τη διαφύλαξή της, εμφάνιζε διάφορες παθογένειες. Υπήρχαν για παράδειγμα φορές που πέρα από τις διάφορες ενημερώσεις από ελληνοφώνους, οι συζητήσεις έμεναν χωρίς αντικείμενο, ενώ οι μετανάστες είτε δίσταζαν είτε δεν ήταν σε θέση να πάρουν πάνω τους την κουβέντα. Μια προσπάθεια για να ξεπεραστεί αυτό ήταν να κάνουμε μια φορά το μήνα μια εσωτερική

εκδήλωση για κάποιο θέμα το οποίο να αφορά κυρίως τους μετανάστες. Όντως, μια τέτοια πρώτη κουβέντα σε σχέση με τους συλληφθέντες της εξέγερσης της Αμυδαλέζας, στην οποία είχαν καλεστεί άτομα από τη συλλογικότητα no lager μαζί με δύο από τους κατηγορούμενους για την εξέγερση, είχε αρκετό ενδιαφέρον. Για άλλη μια φορά όμως η επικαιρότητα ήρθε να μας θέσει ζητήματα και να παραμερίσουμε διάφορους στόχους και ιδέες που υπήρχαν. Και λέγοντας επικαιρότητα, εννοώ τις εκλογές του Γενάρη του 15 και την νέα κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ.

Αντίθετα με αρκετές απόψεις του α/α «χώρου» που δεν

έβλεπαν καμία αλλαγή, οι μετανάστες είτε μέσα στην Αμυγδαλέζα (όπου τη βραδιά των εκλογών ήταν κολλημένοι στις τηλεοράσεις και μετά τα exit poll φώναζαν «τσίπρας-τσίπρας» ενώ οι μπάτσοι τα είχαν χαμένα) είτε στην συνέλευση της ασοεε είδαν – και περίμεναν – κάποιες άμεσες αλλαγές στην καθημερινότητα τους. Οι πρώτες συνελεύσεις μετά τις εκλογές ήταν οι πιο συμμετοχικές μετά από πολύ καιρό. Οι μετανάστες είχαν διαπιστώσει από τις πρώτες μέρες ότι η αστυνομοκρατία και οι καθημερινοί έλεγχοι είχαν χαλαρώσει και μπορούσαν να κυκλοφορήσουν πιο άνετα σε σχέση με πριν. Είχαν την άποψη, που συμμερίζονταν και οι αλληλέγγυοι/ες, ότι τώρα υπάρχει ο χώρος να βγούμε στο δρόμο και να σπάσουμε το φόβο. Να κάνουμε την δικιά μας πορεία και κυρίως να θέσουμε τα δικά μας ζητήματα. Όντως ήδη από την πρώτη συνέλευση οι τρεις άξονες που μπήκαν από τους ίδιους τους μετανάστες ήταν **η απαίτηση χαρτιών, το κλείσιμο των κέντρων κράτησης και το ζήτημα του καθημερινού ρατσισμού και διακρίσεων εις βάρος τους.**

Έτσι, βγήκε ένα πρόγραμμα δράσεων με τρεις μικροφωνικές όπου θα προπαγάνδιζαν μια τελική κεντρική πορεία στις 4 Απριλίου, με κατάληξη την πλατεία Συντάγματος. Επί ένα ολόκληρο μήνα αλληλέγγυοι/ες μαζί με μετανάστες της συνέλευσης πραγματοποιούσαν μοιράσματα στις περιοχές του κέντρου όπου ζουν και κυκλοφορούν μετανάστες/ριες. Τα μοιράσματα στην Ομόνοια, τη Πλ. Βικτωρίας, την Αχαρνών, και την περιοχή πέριξ της Πλ. Αμερικής ήταν στανταράκια στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα. Όπως και τα στοχευμένα μοιράσματα σε διάφορα υπόγεια τζαμιά που υπάρχουν σε αυτές τις περιοχές κάθε παρασκευή γύρω στις δύο το μεσημέρι, όταν λαμβάνει χώρα η πιο μαζική προσευχή των μουσουλμάνων μεταναστών. Τα μοιράσματα γίνονταν μαζί με μετανάστες της συνέλευσης οι οποίοι είτε προσεύχονταν οι ίδιοι σε αυτά τα τζαμιά είτε ήταν της ίδιας εθνικότητας ώστε να γίνεται κουβέντα με τον κόσμο που θα πάρει το κείμενο. Προφανώς, κείμενα και αφίσες ήταν μεταφρασμένα σε έξι γλώσσες. Ταυτόχρονα με τα μοιράσματα επισκεφτήκαμε και κάποιες κοινότητες μεταναστών με τις οποίες έχουν σχέση μετανάστες της συνέλευσης ή και η ίδια η συνέλευση ως συλλογικότητα. Επισκέψεις οι οποίες από παλιότερα μας είχαν βάλει ζητήματα του πώς πχ. θα καταφέρουμε να πάμε για επίσκεψη τη μέρα όπου θα υπάρχει κάποιο δρώμενο στην κοινότητα και άρα θα μιλήσουμε και θα έρθουμε σε επαφή με αρκετό κόσμο και όχι μόνο με τους ηγέτες της. Πώς θα μιλήσουν παραπάνω από ένα άτομα από εμάς, ή ακόμα καλύτερα οι μετανάστες της συνέλευσης, έτσι ώστε να φανεί στην πράξη αυτό που εξηγούμε όταν μας ρωτάνε αν είμαστε από κάποιο κόμμα ή ποιος είναι ο αρχηγός ότι είμαστε μια κοινή συνέλευση ντόπιων και μεταναστών χωρίς διακρίσεις, αρχηγούς κτλ.

Δυστυχώς δεν πήγαμε σε παραπάνω κοινότητες ή σε κοινότητες που ξέρουμε ότι έχουν σχέση με συγκεκριμένα κόμματα ή φορείς καθώς δεν συζητήθηκε το πώς θα μπορούσαμε να πάμε εκεί χωρίς να ρισκάρουμε την αυτονομία των δράσεων που είχαμε προγραμματίσει αλλά ίσως και την αυτονομία της ίδιας της συνέλευσης σε μελλοντικό χρόνο. Ο λόγος που δεν συζητήθηκε, πέρα από το τρέξιμο της περιόδου, ήταν και επειδή μεταξύ των αλληλέγγυων είχε ξεκινήσει μια μακροσκελέστατη και ιδιαίτερα επίπονη κουβέντα, που συνοδευόταν από το αντίστοιχο βαρύ κλίμα, σχετικά με το γεγονός ότι οι δράσεις που τρέχαμε έβαζαν μπροστά συγκεκριμένα αιτήματα (χαρτιά, κέντρα κράτησης,

καθημερινός ρατσισμός). Τα αιτήματα αυτά θεωρήθηκαν πως έθεταν σε κίνδυνο την «αφομοίωση» της συνέλευσης από την αριστερή κυβέρνηση. Μάλιστα, τις περισσότερες ενστάσεις προκάλεσε το αίτημα των μεταναστών για χαρτιά. Ας δούμε όμως τα ζητήματα ένα-ένα.

Όπως γράφεται και στο συλλογικό κείμενο του τεύχους, υπάρχει ένα πάγιο ζήτημα της ανάλυσης του α/α/α χώρου το οποίο λέει ότι όποιος «περιορίζεται» σε αιτηματικούς αγώνες με συγκεκριμένα επίδικα είναι ρεφορμιστής, ή είναι εύκολο να αφομοιωθεί. Η εμμονή αυτή στο «κεντρικό πολιτικό», κατά την οποία ο χώρος αποτελεί το «ριζοσπαστικό» κομμάτι που θέτει τα «επαναστατικά» αιτήματα και συγκρούεται με λογικές αφομοίωσης, δεν επιτρέπει να εξεταστούν σοβαρότατα ζητήματα που προκύπτουν μέσα από την τριβή με τους ίδιους τους μετανάστες: πώς εν τέλει οργανώνονται αυτοί οι «αιτηματικοί» αγώνες και τι σχέσεις έχουν μεταξύ τους αυτοί που αγωνίζονται; Είναι ίδιες οι σχέσεις που υπάρχουν μέσα στη συνέλευση της ασοεε, ή αυτές που χτίζει με άλλους μετανάστες, με αυτές πχ. που έχει το ΚΕΕΡΦΑ; Είναι

ίδιος ο τρόπος που οργανώθηκαν και πραγματοποιήθηκαν οι δράσεις της ασοεε με το πως οργανώνονται οι πορείες ενάντια στα κέντρα κράτησης του No Detention; Και στην τελική τα «αιτήματα» ήρθαν ως έτοιμη πλατφόρμα από τους πολιτικοποιημένους που γνωρίζουν από πριν ποια είναι τα ζητήματα των μεταναστών ή προέκυψαν μέσα από τις τοποθετήσεις των μεταναστών και καλύπτουν καθημερινές τους ανάγκες; Πόσο πιο σημαντικό δεν είναι άραγε να μιλάς για τις ανάγκες αυτές, όταν τα κείμενα και οι αφίσες στοχεύεις να έχουν σαν αποδέκτη τους ίδιους τους μετανάστες/ριες, οι οποίοι θα βγουν και θα παλέψουν για αυτά – και όχι την ελληνική κοινωνία η οποία στην καλύτερη περίπτωση θα δει τα αιτήματα των μεταναστών με φιλανθρωπική διάθεση;

Ειδικά το αίτημα των χαρτιών που έθεσαν οι μετανάστες συνάντησε μεγάλη αντίσταση μεταξύ των αλληλέγγυων. Η συνέλευση των αλληλέγγυων σπατάλησε αρκετό χρόνο να συζητά το γεγονός ότι απαιτούσαμε χαρτιά «πράγμα που λένε οι αριστεροί τόσα χρόνια», ενώ «εμείς μιλάμε για ένα κόσμο δίχως σύνορα όπου κανείς άνθρωπος δεν είναι λαθραίος και δεν γίνεται να εξαρτώνται οι επιθυμίες από ένα χαρτί» (και όλα αυτά συζητούνταν από ανθρώπους που είχαν ήδη μια μπλε ταυτότητα στην κωλότσεπη). Οι συζητήσεις διήρκεσαν

όσο χρειάστηκε ώστε να βρεθούν εκείνες οι φράσεις που θα χωράνε και εμάς τους αλληλέγγυους στην αφίσα και στο κείμενο. Το παράλογο της ένστασης αυτής, είναι ότι τη θέταμε εμείς οι ίδιοι οι αλληλέγγυοι/ες, που τόσα χρόνια είχαμε δει από πρώτο χέρι την αξία αυτών των χαρτιών και είχαμε τρέξει από επιτροπή ασύλου σε δικηγορικά γραφεία και από εκεί στην οθόνη του υπολογιστή μας για να δούμε τις συνθήκες στην εκάστοτε χώρα ώστε να προετοιμασθεί όσο το δυνατόν καλύτερα η εκάστοτε συνέντευξη και πάλι πίσω στις επιτροπές ασύλου και την Κατεχάκη. Η καθημερινή μας δράση αντιλαμβανόταν την ανάγκη των μεταναστών να έχουν χαρτιά και τη στήριζε. Όταν όμως οι ίδιοι το έθεσαν ως πρόταγμα, προσέκρουσαν στην πολιτική μας ιδεολογία.

Η αφίσα και τα κείμενα βγήκαν τελικά και ακολούθησαν και τα μοιράσματα που περιγράφησαν παραπάνω. Διοργανώθηκαν τρεις μικροφωνικές στην Πλατεία Αμερικής, στο Σύνταγμα και την Ομόνοια. Στις πρώτες δύο είχε αποφασιστεί να γίνουν μικρές πορείες σε περίπτωση που έχει αρκετό κόσμο. Πράγματι, στην Πλατεία Αμερικής πραγματοποιήθηκε πορεία γειτονιάς από περίπου 100 άτομα, στην συντριπτική πλειοψηφία τους μετανάστες, που έδιναν ένα δυνατό παλμό καθώς συνθήματα στα μπαγλαντεσιανά και γαλλικά δονούσαν τον αέρα. Έτσι και στο Σύνταγμα, όπου περίπου 250 άτομα, κυρίως μετανάστες, πορεύτηκαν μετά την μικροφωνική μέσω της Ερμού μέχρι και την Σοφοκλέους, περιοχή που υπάρχουν πολλά μαγαζιά μεταναστών και σταθερό σημείο παρέμβασης μας εκείνη την περίοδο. Η κεντρική πορεία στις 4 Απρίλη ξεκίνησε από την πλατεία Βικτωρίας και διαμέσου της Αχαρνών και των στενών πέριξ της ομόνοιας όπου, κυκλοφορούν κυρίως μετανάστες, κατέληξε στο Σύνταγμα. Το μέγεθος της πορείας αυξομειώθηκε καθώς μετανάστες που έβλεπαν την πορεία έμπαιναν και ξαναέβγαιναν όταν αυτή έφευγε από τα πιο ασφαλή μέρη για αυτούς. Στο αποκορύφωμά της αριθμούσε πάνω από 500 άτομα, με τους μισούς να είναι αλληλέγγυοι. Ο ρυθμός ήταν πάλι πολύ δυναμικός και το σύνθημα που κυριάρχησε ήταν το «Είμαστε τι; Άνθρωποι. Θέλουμε τι; Χαρτιά!»

Αν τελικά οι καινούργιες σχέσεις και γνωριμίες που αναπτύχθηκαν αυτό το διάστημα βαθύνουν με καθημερινές μικρές κινήσεις, ώστε τυχόν μελλοντικές δράσεις να είναι πιο μαζικές και επικίνδυνες, μένει να φανεί στο μέλλον. Κάποιοι καινούριοι μετανάστες πάντως ήρθαν να δουν από κοντά την συνέλευση η οποία σίγουρα έχει πλέον μεγαλύτερη αναγνωρισιμότητα στις κοινότητες των μεταναστών. Οι μπάτσοι από την άλλη έχουν ξανά μια μικρή παρουσία στα πέριξ της σχολής, που αν πλησιάσει τα παλαιότερα επίπεδα καταστολής είναι πιθανό να καταδικάσει την συνέλευση σε εσωστρεφείς και αμυντικές κινήσεις. Η αρχή πάντως έγινε. Πραγματοποιήθηκαν τρεις **αυτόνομες πορείες μεταναστών** στο κέντρο της Αθήνας μετά από κάμποσα χρόνια. Αυτόνομες πορείες μεταναστών όπου σε αντίθεση με πολλές άλλες οι μετανάστες, μαζί με τους αλληλέγγυους, ήταν αυτοί που την έτρεξαν, την οργάνωσαν, έθεσαν τα αιτήματα και το πλαίσιο αντί οι αλληλέγγυοι να τους υποκαταστήσουν με τον λόγο, την δράση και την πολιτική τους ανάλυση.

Ας φύγουμε όμως από την ασοε και ας δούμε λίγο τι κινήσεις πραγματοποιήθηκαν από τον α/α/α χώρο σε σχέση με τα κέντρα κράτησης. Καταρχήν να πούμε ότι την άνοιξη του '14 έγινε μια προσπάθεια με πρωτοβουλία της συλλογικότητας no lager να υπάρξει ένας συντονισμός συλλογικοτήτων, οι

οποίες θα ήταν σε εγρήγορση ώστε να πραγματοποιηθούν άμεσα κινήσεις αλληλεγγύης σε περίπτωση νέας εξέγερσης ή απεργίας πείνας στην Αμυγδαλέζα. Συντονισμός ο οποίος απέτυχε ουσιαστικά εν τη γενέσει του κατά την ολιγοήμερη απεργία πείνας τον Ιούνιο του '14 στην Αμυγδαλέζα και δεν λειτούργησε κατά την εξέγερση του Αυγούστου ενώ ως ευρύτερη δικτύωση κατάφερε μόλις να συμφωνήσει σε ένα κλειστό κάλεσμα έξω από την Αμυγδαλέζα το Φλεβάρη του '15 όταν επί κυβερνήσεως ΣΥΡΙΖΑ αυτοκτόνησε ο 28 χρόνος Μοχάμεντ Ναντίν.

Όπως είναι και το σύνθημα δεν έγινε ποτέ μια κουβέντα απολογισμού αυτών των συλλογικοτήτων, ούτε κατατέθηκε ποτέ κανένα κείμενο αυτοκριτικής για την ανεπάρκεια μας. Αντίθετα, στο μάζεμα του Φλεβάρη φάνηκε ήδη από τις ατομικές τοποθετήσεις που κατατέθηκαν το τι θα ακολουθούσε. Δηλαδή ένα πάγωμα όλων των δράσεων³ σε σχέση με τα κέντρα κράτησης καθώς για την κατάργησή τους μιλούσε πλέον και η ίδια η κυβέρνηση και άρα το φάντασμα της «αφομοίωσης» επανήλθε δριμύτερο. Χαρακτηριστικό της παγωμάρας, αλλά και της παντελούς έλλειψης σχέσεων των αλληλέγγυων με μετανάστες/ριες, είναι πως από τους 100 περίπου που βρεθήκαμε έξω από την Αμυγδαλέζα η πλειοψηφία δεν ένιωθε άνετα να φωνάξει

στα αγγλικά τη λέξη «freedom» που φώναζαν από μέσα και οι μετανάστες, κάτι που ήταν γραμμένο ακόμα και στο πανό του no lager. Αντίθετα, προτιμούσε να φωνάξει έξω από ένα κέντρο κράτησης μεταναστών πως «το δικίο το έχουν οι εξεγερμένοι» ή ότι «με τους μετανάστες είμαστε μαζί», ένα σύνθημα κενό περιεχομένου για τους πιο πολλούς/ες που ήταν εκεί καθώς παραμένει συμβολικό, όσο δεν είμαστε με πραγματικούς όρους μαζί με τους μετανάστες και και δεν δίνουμε κοινούς αγώνες. Ενάντια δε, στον κίνδυνο «να μας περάσουν για συριζαίους», επιστρατεύτηκε ένα πανό, το οποίο δεν μεταφράστηκε ούτε καν στα αγγλικά, που ενημέρωνε τους μετανάστες ότι δεν θέλουμε ούτε κέντρα κράτησης ούτε φιλοξενίας, ώστε να μην μας μεπιδέψουν με το ΣΥΡΙΖΑ.

Ο λόγος που περιγράφηκαν όλα τα παραπάνω, πέρα από την αξία της κριτικής καταγραφής των κινήσεων μας, είναι γιατί ουσιαστικά διαφαίνεται ο τρόπος με τον οποίο πιάνεται το ζήτημα των κέντρων κράτησης από την συντριπτική πλειοψηφία του α/α/α χώρου. Ουσιαστικά είναι ένα ακόμα ζήτημα στην πολιτική ατζέντα⁴ για το οποίο αισθανόμαστε πως πρέπει να βγάλουμε λόγο χωρίς όμως να μπαίνουμε στην διαδικασία να έρθουμε σε ουσιαστική επαφή με το ίδιο το υποκείμενο που το αφορά και αγωνίζεται για τα ζητήματά του. Γιατί αν υπήρχαν πραγματικές σχέσεις αγώνα με τους μετανάστες μέσα και έξω από τα κέντρα κράτησης δεν θα είχαν παγώσει όλες οι δράσεις και δεν θα ψάχναμε επί 5 μήνες το πώς θα συνεχιστεί ο αγώνας ενάντια στα κέντρα κράτησης τώρα που και η κυβέρνηση προτάσσει την «κατάργησή τους». Το γεγονός μάλιστα ότι για να αφεθούν άμεσα μετανάστες έπρεπε να υπάρξει η αυτοκτονία του Μοχάμεντ Ναντίν και η εξέγερση των μεταναστών στην Αμυγδαλέζα, ή το γεγονός

ότι πλέον η κυβέρνηση λείπει ανοικτά πως δεν θα κλείσουν όλα τα κέντρα κράτησης, δεν φαίνεται να αλλάζει την αμνηστία του χώρου απέναντι «στην αφομοίωση των αιτημάτων από το ΣΥΡΙΖΑ».

Αλλά ακόμα και χωρίς αυτά τα προφανή γεγονότα, αν υπήρχαν οι σχέσεις με τους μετανάστες θα αναγνωρίζαμε αμέσως ποια είναι άλλα επίδικα του συγκεκριμένου αγώνα. Καταρχήν το ζήτημα πως δεν γνωρίζουμε με τι χαρτιά βγαίνουν από τα κέντρα κράτησης και τι αγώνες μπορούν να γίνουν ώστε αυτά να είναι όσο πιο μακροχρόνια, αν όχι μόνιμα, γίνεται και όχι απλά λίγων ημερών ή μηνών. Το τι θα γίνει με τους μετανάστες που αποφυλακίζονται όσον αφορά την καθημερινή αναπαραγωγή τους. Να υπάρξουν δηλαδή κρατικές παροχές ή επιδόματα. Άλλα πέρα από τους μετανάστες που αποφυλακίστηκαν υπάρχουν και αυτοί που θα συνεχίσουν να έρχονται για τους οποίους ο σχεδιασμός είναι τα ανοικτά κέντρα φιλοξενίας. Κέντρα φιλοξενίας τα οποία θα είναι κοντά στα σύνορα και θα έχουν ενσωματωμένες υπηρεσίες ασύλου ώστε με fast-track διαδικασίες να απελευθύνονται όσοι δεν κατοχυρώνουν δικαίωμα ασύλου.

Η απάντηση ότι δεν θέλουμε ούτε κέντρα φιλοξενίας βασισμένη στις θεωρίες μας περί λογικών εγκλεισμού και διαχείρισης ανθρώπων από το κράτος είναι ασφαλώς μια εύκολη λύση που μας βγάζει από τις συμπληγάδες της αφομοίωσης και των αιτημάτων. Ωστόσο, οι ίδιοι οι μετανάστες/ριες μας θέτουν και πάλι νέα ζητήματα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους. Τι προτάσσουμε εμείς πχ; Να κάνουν μαζί μας καταλήψεις με το που έρθουν στην Ελλάδα; Κάποιοι σύντροφοι/ισσες κάναν ένα πρώτο βήμα ώστε να φάξουν να βρουν μια απάντηση, και δημιούργησαν δομές αλληλεγγύης στις οποίες οικογένειες Σύρων προσφύγων έχουν ήδη στεγαστεί (Ασύρματος-Μπραχάμι, Υπόστεγο-Αργυρούπολη, εργατική λέσχη Νέας Ιωνίας, λυόμενα Ιλισίων). Το σίγουρο όμως είναι πως το κίνημα δεν έχει τις δομές να στεγάσει όλον τον κόσμο που έρχεται. Το βασικό ερώτημα που τίθεται είναι το εξής: μπορούν οι σχέσεις που αναπτύσσονται μέσα από τέτοιες δράσεις και δομές να οδηγήσουν σε αγώνες μαζί με

τους μετανάστες για τα επίδικα που θέτουν οι ίδιοι; Αγώνες δηλαδή που να εξασφαλίζουν ότι τα κέντρα φιλοξενίας είναι μέσα στον αστικό ιστό, να μπλοκάρουν τις fast-track⁵ διαδικασίες ασύλου και να εξασφαλίζουν παροχές προς τους μετανάστες/ριες; Εν τέλει αυτό που διακυβεύεται είναι το αν θα αρκεστούμε στο να διαχειριστούμε τη φτώχεια μας μαζί με τους μετανάστες ή αν θα μπορέσουμε να θέσουμε τις υλικές συνθήκες για διεκδικητικούς αγώνες που να έχουν πραγματικά επίδικα.

Είναι άραγε «αφομοίωση» αν οι μετανάστες αποκτήσουν χαρτιά ή το να γίνουν αγώνες, ταυτόχρονα με την απαίτηση για κλείσιμο των κέντρων κράτησης, ώστε τα κέντρα φιλοξενίας να είναι μέσα στον αστικό ιστό; Η απάντηση είναι όχι, γιατί αφομοιώνεται κανείς όταν σταματά τον αγώνα. Αφομοιώνεται όταν επαφίεται στην ανάθεση στο ΣΥΡΙΖΑ ή σε οποιοδήποτε άλλο μικρό ή μεγάλο κόμμα. Αφομοιώνεται όταν κάνει αγώνες που εντείνουν τους διαχωρισμούς μεταξύ ντόπιων και μεταναστών. Αλλά ακόμα και αν ένας αγώνας πετύχει μια νίκη, αυτό δεν σημαίνει αυτόματα αφομοίωση και τέλος του αγώνα. Εκεί βρίσκεται η ευθύνη των κοινοτήτων αγώνα που πρέπει να διευρύνουν διαρκώς τα ζητήματα και να τα ριζοσπαστικοποιούν εκκινώντας από τις ανάγκες, αλλά έχοντας σαν πυξίδα τον μετασχηματισμό των σχέσεών μας.

scar
Ιούνιος 2015

1. Από την Ντάκα έως το Ντακάρ απέναντι στους Ντάνγκα είμαστε μαζί. Κάποιες σκέψεις και προσωρινά συμπεράσματα για τον αγώνα ντόπιων και μεταναστών στην ΑΣΟΕΕ skyg.espin.net/2013/09/11/από-την-ντάκα-έως-το-ντακάρ-απέναντι-στ/

2. Χαρακτηριστικότατο παράδειγμα είναι η δίκη των εξεγερμένων μεταναστών της Αμυγδαλέζας, το Φθινόπωρο του 14, όπου σε 8 συνεδρίες παραβρέθηκαν μαζί μισοί 150 διαφορετικά άτομα

3. Πέρα από δράσεις συλλογικότητας από τις γειτονιές πέριξ του κέντρου κράτησης του Ελληνικού

4. Πρόσφατο παράδειγμα οι δράσεις που γίνονται αυτή την περίοδο σε σχέση με την δολοφονία των 4 εργατών στα ΕΛ.ΠΕ.

5. Μπορεί κάτι τέτοιο να ακούγεται οξύμωρο, όμως αν και η ταχύτητα των διαδικασιών ασύλου είναι κάτι το οποίο βοηθάει τον κόσμο που έρχεται από εμπόλεμες περιοχές ο οποίος έχει μια ελπίδα να πάρει άσυλο δεν είναι κάτι θετικό για τους μετανάστες/ριες οι οποίοι δεν προέρχονται από τέτοιες περιοχές και στους οποίους το κράτος δεν έχει σκοπό να δώσει χαρτιά. Για την πλειοψηφία των μεταναστών δηλαδή, αυτή ακριβώς η καθυστέρηση των συνεντεύξεων ήταν που τους έδινε μια δυνατότητα να έχουν έστω μια ροζ κάρτα η οποία ανανεωνόταν ανά εξάμηνο. Υπάρχει πολύς κόσμος που κατάφερε να έχει χαρτιά με αυτό τον τρόπο εδώ και 6-7 χρόνια.

Υπνεργατική Έρευνα

*

ΣΕ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ «5+1 θέσεις για τις Συμβουλευτικές υπηρεσίες» [1] του τεύχους νο.6 της «Σφήκας», αποφασίσαμε να μεταφράσουμε την καταγεγραμμένη εμπειρία ενός πληροφοριακού εργάτη-προγραμματιστή, δημοσιευμένη στο 2ο τεύχος του περιοδικού Endnotes [2]. Ο συγγραφέας Rob Lucas περιγράφει με πιστό —και για τα δικά μας βιώματα— τρόπο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που (όπως και στα υπόλοιπα) ενυπάρχουν στο επάγγελμά του, τα αδιέξοδα και την κανονικοποίηση που τον κρατάνε δεμένο σε μια εξουθενωτική διαδικασία σκέψης ακόμα και στον ύπνο του, τελικά τη μετατροπή του «σε σκλάβο του αντικειμένου του».

Το κείμενο έχει μια αξία για την κατανόηση της εργασιακής συνθήκης στον κλάδο των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών και γενικότερα των τομέων του τριτογενούς με υψηλή εξειδίκευση, πιεστικούς ρυθμούς και ωράρια και συνεχή εκπαίδευση, καθώς, αφενός λείπουν τουλάχιστον στον ελλαδικό χώρο οι κριτικές περιγραφές τέτοιων εμπειριών, αφετέρου οι τομείς αυτοί επεκτείνονται, η αυτοματοποίηση και το just-in-time προχωράνε και πολλοί/ες νέοι/ες βγαίνουν από τις βαθμίδες εκπαίδευσης με προοπτικές απασχόλησης εκεί. Από ό,τι ως τώρα γνωρίζουμε,

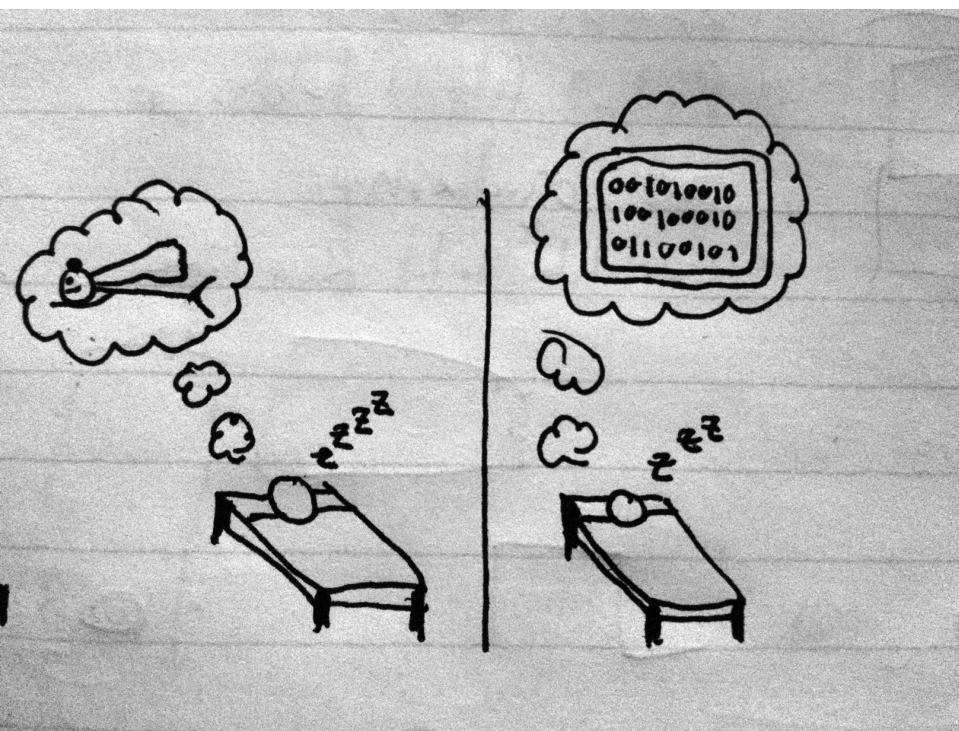
ανταγωνισμός που ευνοείται από την εξατομικευμένη σύμβαση/σχέση με το αφεντικό —αλλά και τη βελτίωση καθενός/μίας στον ελεύθερο του/της χρόνο— καθώς και η πιεστική, με αυστηρά deadlines νοητική εργασία δημιουργούν συχνά υπερκοπώσεις, στρες, απώλεια προσωπικού χρόνου κι ευχαρίστησης, burnouts, παραιτήσεις (εκφράσεις γνωστές για την απόδοση της κατάστασης είναι π.χ. «κάθε μέρα το μυαλό πουρέ», «έχω καεί», «έπαθα overflow»...).

Η ανάλυση ωστόσο του κειμένου είναι πολύ απαισιόδοξη ως προς τις προοπτικές συλλογικών αρνήσεων και αγώνα στο χώρο εργασίας. Από την οπτική ενός γενικευμένου ή κλαδικού αγώνα, μπορούμε, με βάση τα δεδομένα που υπάρχουν, να πούμε ότι η θέση έχει βάση: ο τομέας είναι πολυδιασπασμένος, η σχέση προσωπικού background/βιογραφικού και καριέρας κυριαρχεί, τα μικρά γραφεία, οι εργολαβίες, η εξωτερική συνεργασία/μπλοκάκι και η πολυεπίπεδη μισθολογική κλίμακα δυσκολεύουν ακόμα περισσότερο την κατάσταση. Ούτε όμως συμβαίνει αυτό μόνο στο συγκεκριμένο τομέα, ούτε η ματαιότητα βοήθησε ποτέ κανέναν. Αυτό που παρατηρούμε στην Ελλάδα, είναι ότι στις μικρές εταιρείες, όπου η δουλειά μοιάζει αρκετά με του αυτή του τεχνίτη (αφού υπάρχει έντονο το προσωπικό στοιχείο

και η δυσκολία συντήρησης του έργου από τρίτο πρόσωπο), υπάρχει εμφανής δυσκολία συλλογικοποίησης ή δυνατότητας σαμποτάζ, από την άλλη ο ανταγωνισμός παίρνει τη μορφή προσωπικής μισθολογικής διεκδίκησης και σχετικού ελέγχου του εργασιακού χρόνου/διάρκειας του project (ειδικά στην περίπτωση που η διοίκηση/εργοδότης δε γνωρίζουν το αντικείμενο). Στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις, όπου οι συνθήκες γίνονται ολοένα και πιο άγριες και διευρύνεται η κατάσταση του «αναλώσιμου», υπάρχουν μεμονωμένα παραδείγματα συνδικαλιστικής διεκδίκησης (π.χ. σωματεία Intracom, Nokia Siemens, άλλα πιο μικρά γραφεία), με συχνότερα επίδικα απολύσεις ή μεγάλες περικοπές μισθών.

Είναι γεγονός ότι ο υπερτεχνολογικός καπιταλισμός αιχμής έχει δημιουργήσει στους εργαζόμενους του κάποια διαφορετικά της σωματικής κούρασης των σκληρών επαγγελμάτων συμπτώματα και μια βίαιη «επιχειρηματική υποκειμενοποίηση», ακόμα και όταν συνοδεύεται από έναν για την εποχή

«καλό» μισθό. Δε γνωρίζουμε αν η όλο και μεγαλύτερη υπαγωγή της ζωής (εδώ και του ύπνου) στο Κεφάλαιο και την εκμετάλλευση που σέρνει μαζί του θα δημιουργήσει την αναγκαιότητα δημιουργίας νέων κοινωνικών σχέσεων ή αν θα γινόμαστε όλο και πιο καπιταλιστικοί, χάνοντας τη δυνατότητα πρακτικής δραστηριότητας προς κάτι πέραν του υπάρχοντος —αυτό θα το δείξει η ιστορία. Προς το παρόν, αφήνουμε την περιγραφή στο συγγραφέα και τα κωδικοποιημένα του όνειρα.

τα πράγματα είναι αρκετά σύνθετα: από τη μία, μέσα στην κρίση οι πληροφορικοί/προγραμματιστές αντιμετωπίζουν κάπως χαμηλότερο πρόβλημα ανεργίας σε σχέση με άλλους τομείς, γεγονός που τείνει να αποκρυσταλλώνεται σε πολλούς/ές ως «αίσθημα κοινωνικής χρησιμότητας», ταύτιση κι ενδιαφέρον για το επάγγελμα, εξατομίκευση, ιεραρχία ή δημιουργία κοινότητας με στοιχεία «εργατικής αριστοκρατίας», πρόσδεση με το μεμονωμένο κεφάλαιο κλπ. Από την άλλη, οι περικοπές στους μισθούς, τα συνεχή άλματα στις χρησιμοποιούμενες τεχνολογίες, ο έντονος προσωπικός

πενέ, root

Σήμερα το πρωί, όντας στην κατάσταση εκείνη μεταξύ ύπνου και συνειδητότητας στην οποία έχεις συναίσθηση του περιεχομένου των ονείρων σου λίγο πριν ξυπνήσεις, συνειδητοποίησα ότι ονειρευόμουν ξανά σε κώδικα. Αυτό συμβαίνει πάνω-κάτω τις τελευταίες εβδομάδες —στην πραγματικότητα, τις περισσότερες φορές που συνειδητοποιώ το περιεχόμενο των διαδρομών της ασυνείδητης σκέψης μου, αυτό συνδέεται με έναν αφηρημένο τρόπο με τη δουλειά μου. Θυμάμαι να ακούω τον ήχο του τηλεφωνικού κέντρου, ενώ βρίσκομαι μεταξύ ύπνου και ξύπνιου όταν αυτή ήταν η δουλειά μου, ή επίσης ιστορίες φίλων που, όταν έκαναν μια επιπλέον βάρδια στο σουπερμάρκετ πριν πάνε για ύπνο, ξυπνούσαν από τα επαναλαμβανόμενα μπιπ της ταμειακής μηχανής που αντηχούσαν στη νύχτα. Αλλά το να ονειρεύεσαι για τη δουλειά σου είναι ένα πράγμα· το να ονειρεύεσαι όμως μέσα στη λογική της δουλειάς σου είναι κάτι τελείως διαφορετικό. Φυσικά είναι θλιβερό το γεγονός αν το υποσυνείδητο κάποιου δε βρίσκει κάτι καλύτερο να κάνει από το να επιστρέφει σε μια εγκόσμια δουλειά και να συνεχίζει να εργάζεται, ή αν οι αισθήσεις του επηρεάζονται από την εμπειρία μιας παρατεταμένης εργατοπμέρας. Αλλά, στην περίπτωση των ονείρων που βλέπω, ολόκληρη η λογική του μυαλού μου μετασχηματίζεται: γίνεται αυτή της δουλειάς μου. Είναι σαν τα καθημερινά, επαναλαμβανόμενα μοτίβα σκέψης και ιδιαίτερα η λογική που ακολουθώ όταν ασχολούμαι με τη δουλειά μου να παγιώνονται· να αποτελούν πια την προκαθορισμένη λογική με την οποία σκέφτομαι. Αυτό είναι κάτι το απογοητευτικό.

Το κοντινότερο που μπορώ να σκεφτώ στην εμπειρία που βιώνω είναι όταν κάποιος εξοικειώνεται πολύ γρήγορα με μια νέα γλώσσα, και φτάνει στο σημείο εκείνο που τα όνειρα και οι ασυνάρτητες σκέψεις του υποσυνείδητου του αρχίζουν να εκφράζονται στη γλώσσα αυτή. Σε αυτή την περίπτωση επίσης πρόκειται για μια νέα “λογική” που ο νους αντιλαμβάνεται —αυτή των δομών και των μοτίβων μιας γλώσσας, και, επίσης, των ψευδο-αντικειμενικών νοητικών διεργασιών που ορίζουν τη φύση της λογικής ως κάτι συγκεκριμένο— η οποία ακόμη δεν έχει καταλάβει ολοκληρωτικά τη σκέψη, αλλά που σταδιακά κυριαρχεί σε αυτή. Κανείς στ’ αλήθεια δεν καταφέρνει να αποκτήσει αυτή την αντίληψη της νόησης στη δική του γλώσσα· το άτομο δε μπορεί να αναπτύξει μια πλήρη επίγνωση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της σκέψης του. Αλλά αυτό που βιώνω τώρα είναι μια διαδικασία ξεκάθਾਰου διαχωρισμού: μεταξύ του εαυτού μου ως φορέα της λογικής-της-δουλειάς και του εαυτού μου ως παρατηρητή αυτού του φαινομένου.

Εργάζομαι στον τομέα της Πληροφορικής (IT). Πιο συγκεκριμένα, είμαι web developer. Αυτό σημαίνει ότι γράφω σχεδόν όλο τον κώδικα που υπάρχει σε μια ιστοσελίδα: γλώσσες σήμανσης όπως οι HTML και XML, την οπτική σχεδίαση, τον κώδικα που εκτελείται στο παρασκήνιο και στον browser, scripts που κάνουν μια ιστοσελίδα να “τρέχει” σε έναν server. Εργάζομαι σε μια μικρή εταιρεία, στην οποία είμαι ο κύριος web developer και συνεργάζομαι με ένα ακόμη άτομο, το οποίο ασχολείται με το γραφιστικό κομμάτι. Ο προϊστάμενός μου είναι ο IT manager, ο οποίος εκτός από το να προγραμματίζει, διευθύνει και οργανώνει το συντονισμό των διάφορων project. Πάνω από αυτόν βρίσκονται οι διευθυντές (CEOs), που είναι ένα ζευγάρι “περιέργων” ξαναγεννημένων Χριστιανών, με προσκόλληση στην ηθική της εργασίας. Με ρώτησαν για τη θρησκεία μου στη συνέντευξη πρόσληψης, κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου. Η απάντησή μου ήταν ότι δε βλέπω τη θρησκεία ως απλή δεισιδαιμονία, όπως κάνει ο “μπανάλ αθεϊσμός”, αλλά ως την αληθινή έκφραση μιας ιδιαίτερης κατάστασης της ζωής, με το δικό της ουσιαστικό περιεχόμενο. Θα μπορούσα να είχα προσθέσει ότι είναι “η καρδιά ενός άκαρδου κόσμου”,

αλλά φαινόταν ότι σε εκείνο το σημείο τους είχα πείσει ότι είμαι ένας ενάρετος άνθρωπος, αν όχι ένας από αυτούς.

Μετά από λίγο καιρό στη δουλειά, ιστορίες άρχισαν να έρχονται στο φως: ο ένας διευθυντής ισχυρίζεται ότι είναι πρώην μαφιόζος, ο οποίος είδε το “Ζωντανό Θεό” σε μια αστραπιαία αποκάλυψη, ενώ σχεδίαζε μια νέα απάτη που περιλάμβανε την ίδρυση μιας ψεύτικης θρησκείας. Η άλλη ήταν επιτυχημένο στέλεχος στη φούσκα του dotcom, αλλά κλονίστηκε όταν ο πατέρας του παιδιού της την άφησε και βρήκε παρηγοριά στο νέο της σύντροφο, τον άλλο διευθυντή. Σε κατάσταση μέθης τα Χριστούγεννα, μιλούσαν συναισθηματικά φορτισμένα για το “Ζωντανό Θεό”, με τρόπο σκέψης του τύπου “ήμουν τυφλός και τώρα βρήκα το φως μου”, ο οποίος είναι το σήμα κατατεθέν των ξαναγεννημένων Χριστιανών. Έχουν προσπαθήσει επίσης να βάλουν όλο το νέο προσωπικό στο ΑΛΦΑ, ένα διαθρησκευτικό εγχείρημα για να προσπλύτσουν κόσμο στο Χριστιανισμό, και να οργανώσουν μηνιαίες “Ημέρες Θεού” στις οποίες οι εργαζόμενοι θα έπαιρναν άδεια με τον όρο να περνούν τη μέρα πίνοντας τσάι με τον ιεροκήρυκα. Όπως ήταν αναμενόμενο, πολλά άτομα του προσωπικού απέφυγαν αυτές τις δραστηριότητες, προτιμώντας μάλιστα να δουλέψουν παρά να παραβρεθούν στις προσπάθειες προσπλυσισμού.

Είχαν χαλαρώσει λίγο όταν ξεκίνησα τη δουλειά —κάποιοι προφανώς τους πληροφόρησε ότι διέτρεχαν νομικό κίνδυνο αν συνέχιζαν να χρησιμοποιούν την εταιρεία τους ως ιεραποστολικό οργανισμό. Αλλά ο Θεός ακόμα έρχεται στη δουλειά σε σταθερή βάση —παρεμβαίνει για να μετατρέψει τον ετήσιο προϋπολογισμό της εταιρείας σε προφητεία ή χαρίζει στις τύχες της την ευλογία του. Το πιο αξιοσημείωτο παράδειγμα για μένα ήταν όταν διόρθωσα ένα πρόβλημα στην ταχύτητα των ιστοσελίδων μας. Η εταιρεία αντιμετώπιζε για κάποιο καιρό μια φοβερά αργή λειτουργία των πολλών μικρών ιστοσελίδων που φιλοξενεί και οι πελάτες επιζητούσαν μια απάντηση. Καθώς η απόδοση μας ήταν τόσο κακή, μπορούσαμε να ανταποκριθούμε σε πολύ περιορισμένη κίνηση και, συνεπώς, σε έναν αντίστοιχα περιορισμένο αριθμό υποψήφιων επισκεπτών. Όταν διευθέτησα το ζήτημα, τα αφεντικά ήταν εμφανώς χαρούμενα: ξαφνικά ο αριθμός των πιθανών επισκεπτών που θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε σε κάθε ιστοσελίδα πολλαπλασιάστηκε περίπου 30 φορές. Αλλά αντί να ευχαριστήσει κατευθείαν εμένα, η διευθύντρια είπε απλά ότι δε μπορούσα να πάρω όλα τα εύσημα, αφού η ίδια προσευχόταν για καλύτερη απόδοση των ιστοσελίδων και έτσι θα έπρεπε να δώσει στο Θεό το μερίδιό του. Σαν απάντηση, ψέλλισα μια κοφτή και αποτυχημένη ειρωνεία, η οποία κατέληξε σε μουρμουρητό άνευ νοήματος.

Σαν καθημερινό συναίσθημα, ίσως το χειρότερο μέρος της δουλειάς είναι ότι πρέπει να αντιμετωπίσω την παράνοια που δημιουργεί το γεγονός ότι τα αφεντικά είναι παράφρονες σε βαθμό που μπορεί να μην ενεργούν πάντοτε προς όφελος της εταιρείας: τουλάχιστον, με έναν καπιταλιστή ο οποίος ενεργεί με την ξεκάθαρη λογική του υπολογισμένου προσωπικού οφέλους, ξέρεις που βρίσκεσαι. Όταν ο “Ζωντανός Θεός” παίζει σημαντικό ρόλο στο σχεδιασμό της πολιτικής της επιχείρησης, και όταν οι ιστορίες βρίθουν από τυχαίες και αναίτιες απολύσεις, όπως αυτή ενός εργαζομένου που απολύθηκε επειδή η γυναίκα του διαφώνησε με τη στάση των διευθυντών απέναντι στην ομοφυλοφιλία, το αίσθημα ότι μια γκιλοτίνα είναι στημένη πάνω από το λαιμό σου δε φεύγει σχεδόν ποτέ. Ο προϊστάμενός μου τμήματός μου είναι ένας φρικαρισμένος κυκλοθυμικός τύπος, που τη μια μέρα πηγαίνει πάνω-κάτω στο γραφείο σαν καλοφουσκωμένο space hopper, ενώ την άλλη συμπεριφέρεται σαν το λοχία στο *Full Metal Jacket*. Αλλά είναι αρκετά ευπρεπής, και εύκολος στη συνεννόηση αν μάθεις τον κύκλο του.

Ένα από τα πιο αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά των “πολιτικών” αυτής της δουλειάς, είναι ένα άλλο είδος διπολισμού: ο διαχωρισμός και ο ανταγωνισμός μεταξύ του επιχειρησιακού πόλου και του τεχνικού. Οι τεχνικοί πάντα νιώθουν ότι η διοίκηση παίρνει αυθαίρετες αποφάσεις βασισμένες στις ανεπαρκείς γνώσεις της για τον τρόπο με τον οποίο τα πράγματα δουλεύουν στην πραγματικότητα. Ότι τα πράγματα θα πήγαιναν πολύ καλύτερα, αν εμείς που καταλαβαίνουμε, αφηνόμασταν ελεύθεροι να τα κάνουμε μόνοι μας. Η διοίκηση πιστεύει πάντα ότι οι τεχνικοί είναι μονομανείς, σχολαστικοί, αναίτια και παθολογικά απείθαρχοι. Ενώ η επιχείρηση εύχεται να μπορούσε να πετάξει στους αιθέρες απαλλαγμένη από αυτή την απειθαρχία του τεχνικού προσωπικού, αυτό εύχεται να αφηνόταν ελεύθερο ώστε να κάνει τη δουλειά σωστά: ότι η απειθαρχία είναι αυτή του πραγματικού κόσμου και των απαιτήσεών του. Κατά κάποιον τρόπο, αυτή η κατάσταση κάνει ευκολότερη την επικοινωνία μου με τους πιο κοντινούς συναδέλφους: αφού η επικοινωνία με τη διοίκηση προβλέπεται να διαμεσολαβείται από ένα συγκεκριμένο υπεύθυνο έργου (project manager), εγώ κυρίως ασχολούμαι με όσους βρίσκονται από τη δική μου πλευρά του διαχωρισμού, κι έτσι είναι δυνατόν ακόμη και να αναπτύξω μια συγκεκριμένη λογική του τύπου “εμείς εναντίον αυτών” από κοινού με τον προϊστάμενό μου, και να “κρύβομαι” πίσω από την επίσημη διαμεσολάβηση όταν η κατάσταση ξεφεύγει.

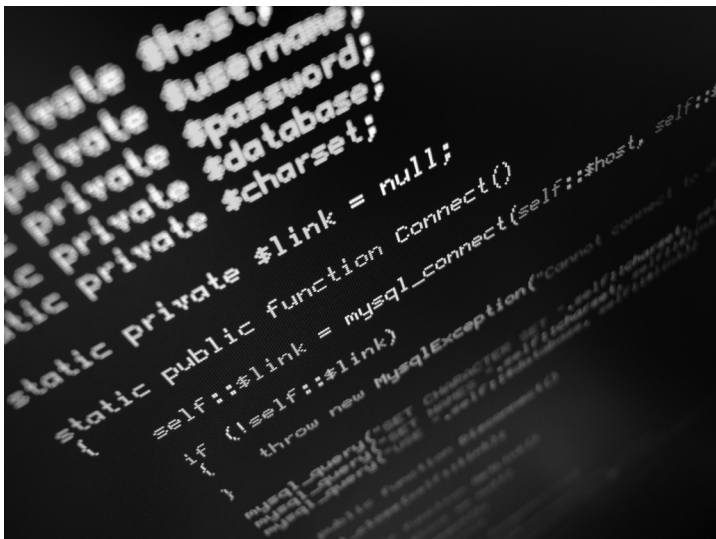
Σε αυτή την πλευρά του διαχωρισμού ζούμε εν μέρει μέσα στη φύση του παραγωγικού κεφαλαίου: η επιχειρηματικότητα και οι ανάγκες της εμφανίζονται σαν μια παρασιτική εξωτερικότητα που επιβάλλεται πάνω στην πραγματική διαδικασία παραγωγής σημαντικής αξίας χρήσης της εταιρείας. Σε αυτή την πλευρά του διαχωρισμού, είμαστε επίσης περίεργα δεμένοι με μια συγκεκριμένη κανονιστικότητα —όχι μόνο πρέπει να εκτελούμε σωστά τη δουλειά με την τεχνική έννοια του όρου, αλλά να σκεφτόμαστε με όρους παροχής χρήσιμων υπηρεσιών και

να μεταφέρεις ελεύθερα τις πληροφορίες, να έχεις ανοικτά τα χαρτιά σου, να είσαι αξιόπιστος κι έτσι να ελπίζεις ότι με κάποιο τρόπο τα χρήματα θα έρθουν. Εάν η επιχείρηση λειτουργεί με την οπτική του χρηματικού κεφαλαίου, αντιμετωπίζοντας τον κόσμο σαν ένα βάρος ή εμπόδιο από το οποίο λαχταρά να απελευθερωθεί και ως συνέπεια αυτού προσπαθεί να πουλάει φύκια για μεταξωτές κορδέλες, τότε στον περιέργο κόσμο όπου η ίδια η τιμή των τεχνικών αντιτίθεται στο κεφάλαιο ως ανάπτυξη του Υπερεγώ του, η αξία χρήσης κυριαρχεί ως αξίωμα, τα πάντα υπόκεινται σε “λογικό έλεγχο” (για να χρησιμοποιήσω την ορολογία του αφεντικού μου) και η συσσώρευση αξίας εμφανίζεται σαν ένα συμπτωματικό παράπλευρο γεγονός.

Συνεπώς, δεν τρέφω αυταπάτες ότι ο ανταγωνισμός που υπάρχει στο εσωτερικό της εταιρείας παρέχει κάποιο έδαφος για ρομαντικές επαναστατικές ελπίδες. Η αλληλεγγύη που αναπτύσσουμε απέναντι στη διοίκηση, εκτός από το ότι μας παρέχει ανακούφιση και καταφύγιο από την εξατομικευμένη εκμετάλλευση, παρέχει και ένα “λογικό έλεγχο” για την εταιρεία την ίδια. Και πράγματι, η εταιρεία γνωρίζει πολύ καλά αυτή την κατάσταση και αυτός είναι γενικά ο λόγος για τη δημιουργία της θέσης του project manager, του οποίου σαφής ρόλος είναι η διαχείριση των σχέσεων μεταξύ των δύο πλευρών. Η αντίφαση μεταξύ του τεχνικού προσωπικού και της διοίκησης είναι παραγωγική για το κεφάλαιο: η επιταγή για δημιουργία αξίας εμποδίζει τους προγραμματιστές να χάνονται στις εσωτερικές τους ανησυχίες και ενδιαφέροντα, ενώ η ανάγκη για ρεαλιστικές λύσεις επιβάλλεται αντίστοιχα στη διοίκηση από τους προγραμματιστές αφού επιμένουν στην αναγκαιότητα ενός περισσότερο ή λιγότερο “επιστημονικού” τρόπου εργασίας.

Σε αυτή τη σχέση υπάρχει λίγος χώρος για “άρνηση της εργασίας”: με τον τεχνικό, εξατομικευμένο και εργο-κεντρικό χαρακτήρα του ρόλου, η λούφα συμβάλλει απλώς στην αυτοτιμωρία, αφού η δουλειά που δε γίνεται τώρα θα πρέπει να γίνει κάποια στιγμή αργότερα, με ακόμα μεγαλύτερο άγχος. Πέρα από αυτό, υπάρχουν ισχυρές διαπροσωπικές σχέσεις που συνοδεύουν το ρόλο μου: αφού μεγάλο κομμάτι της δουλειάς είναι “συνεργατικής φύσης” με την ευρεία έννοια, η ατομική άρνηση της εργασίας δημιουργεί γενικά ένα αίσθημα ενοχής απέναντι στους υπόλοιπους τεχνικούς. Ενώ πάντα θεωρούσα τις προηγούμενες δουλειές μου κωλοδουλειές στις οποίες πήγαινα μόνο με χανγκόβερ, τώρα νιώθω ότι πρέπει να μετριάσω την κοινωνική μου ζωή για να μη μετατραπεί η εργασιακή μου ζωή σε μια αθλιότητα. Το σαμποτάζ, επίσης, είναι πολύ δύσκολο, όχι εξαιτίας κάποιας “περφηνίας” του ειδικευμένου εργάτη, αλλά εξαιτίας της φύσης του προϊόντος που παράγω: ενώ το σαμποτάζ στη γραμμή παραγωγής μπορεί να είναι μια λογική πρακτική, όταν η δουλειά κάποιου μοιάζει περισσότερο με αυτή του μάστορα, το σαμποτάζ ισοδυναμεί με το να κάνεις τη ζωή σου δυσκολότερη. Όλοι έχουμε ακούσει για ελεύθερους επαγγελματίες και εργαζόμενους με σύμβαση έργου που επίτηδες γράφουν μη συντηρήσιμο και μη διαχειρίσιμο αδόμητο κώδικα προκειμένου να μείνουν στη δουλειά. Αυτή η τεχνική μπορεί να έχει νόημα όταν η δουλειά βασίζεται εξ’ ολοκλήρου σε συγκεκριμένα άτομα, αλλά όταν αφορά μια τυπική, σύγχρονη ομάδα ανάπτυξης που χρησιμοποιεί μεθοδολογίες διαχείρισης κώδικα που εστιάζουν στην ομαδικότητα και επικεντρώνονται στη διαρκή επικοινωνία, όπως ο “ευέλικτος” (agile) και ο “ακραίος” (extreme) προγραμματισμός, και όπου η “ιδιοκτησία” ενός έργου είναι συλλογική, τότε ο υψηλής ποιότητας και ευανάγνωστος κώδικας αποκτά προτεραιότητα που ξεπερνά την απλή επιθυμία κάποιου να κάνει καλά τη δουλειά του.

Φυσικά, υπάρχουν και οι κλασσικές συνθήκες, να σπκώνομαι

εμπειρίας χρήστη (UX) και να προωθούμε την ελεύθερη ροή της πληροφορίας. Αυτό μερικές φορές καταλήγει σε απόλυτη σύγκρουση με τη διοίκηση: εκεί που οι τελευταίοι θα υποστηρίξουν τη διαστρέβλωση της γλώσσας και της αλήθειας στην προσπάθεια προώθησης “του προϊόντος”, οι προγραμματιστές θα προσπαθήσουν να ισορροπήσουν την κατάσταση προς όφελος της τιμότητας, της ευπρέπειας και της διαφάνειας. Το “ό,τι βγαίνει προς τα έξω επιστρέφει πάλι πίσω” φαίνεται να είναι λίγο ή πολύ η επικρατούσα θέση στον κόσμο του web development στην εποχή μετά το Web 2.0: να παρέχεις τις υπηρεσίες δωρεάν ή φθηνά,

με το ζόρι από το κρεβάτι, να φεύγω από τη δουλειά όσο πιο νωρίς γίνεται και να το παρατραβάω όσον αφορά την τυπικότητα —προσπαθώ να κάνω το χρόνο εργασίας “χρόνο για μένα” όσο μπορώ, ακούγοντας μουσική από το iPod ενώ δουλεύω, ξεκλείδωντας λίγη ώρα για να διαβάσω, ή συζητώντας διακριτικά με φίλους μου στο ίντερνετ. Αυτό είναι το ζουμί της εργατικής έρευνας. Αλλά στην περίπτωση μου αυτή είναι η τελευταία γραμμή άμυνας. Είναι αντίστοιχο με την αντίσταση του ανθρώπινου σώματος στην πίεση της εργασίας: το κεφάλαιο δεν μπόρεσε ποτέ να αναγκάσει τους ανθρώπους να δουλεύουν 24 ώρες την ημέρα —ή έστω κοντά σε αυτό— και ο ίδιος ο άνθρωπος πάντα θα ελέγχει τα όρια του καθημερινού εργάσιμου χρόνου. Αυτή είναι η θεμελιώδης λογική της σχέσης κεφαλαίου-εργασίας και δε χρειαζόμαστε την ψευδο-κοινωνιολογία της εργατικής έρευνας για να την ανακαλύψουμε. Τέτοιες πράξεις λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο του τί είναι δυνατό να κάνεις σε μια συγκεκριμένη δουλειά και, στην πραγματικότητα, ορίζονται από αυτό το πλαίσιο. Η φαινομενική απειθαρχία της συχνής αργοπορίας μου θα εξαφανιζόταν σύντομα, αν έθετε σε κίνδυνο τον ίδιο το βιοπορισμό μου. Και η υπάρχουσα κοινωνική πίεση που συνοδεύει τη δουλειά μου είναι τέτοια που όσο χρόνο κι αν καταφέρω να κερδίσω μέσω της τεμπελιάς, τον χάνω όταν πλησιάζει το deadline του έργου και πρέπει να δουλέψω απλήρωτες υπερωρίες το βράδυ ή να εργαστώ για να φτιάξω τους servers στη μέση της νύχτας, όταν δε τους χρησιμοποιεί κανείς.

Μόνο όταν αρρωσταίνω και είμαι αντικειμενικά ανίκανος για εργασία, είναι που πραγματικά ξανακερδίζω χρόνο “για τον εαυτό μου”. Είναι παράξενο να χαιρέσαι για την εμφάνιση της γρίπης με τη σκέψη ότι, μέσα στην νωθρότητα της ανάρρωσης, μπορείς τελικά να ξανακάνεις πράγματα που είχες παρατήσει λόγω της δουλειάς. Εδώ η ασθένεια εμφανίζεται πράγματι ως “όπλο”, αλλά ένα όπλο που διεξάγει τη δική του μάχη και δεν το χειρίζεται ο πάλοι ποτέ επιτιθέμενος. Ωστόσο, αναρωτιέμαι μερικές φορές εάν η ίδια η ασθένεια μπορεί να θεωρηθεί ως απλά παθολογική - ως κάτι έκτακτο που επιβάλλεται στο σώμα εξωτερικά. Η ασθένεια μερικές φορές έρχεται με την αίσθηση της επιθυμίας, κάτι σαν διακοπές που το σώμα απαιτεί για τον εαυτό του. Ίσως υπάρχει μια συνέχεια μεταξύ της “κανονικής” αρρώστιας και του “φιλάσθενου”, όπως με είχε κατηγορήσει ένας έμπειρος ατζέντης προσωρινής εργασίας όταν εσκεμμένα έλειψα από την εργασία για μια εβδομάδα με την ακραία δικαιολογία ότι είμαι φοβερά άρρωστος. Είναι τουλάχιστον βέβαιο ότι αν η ασθένεια είναι το μοναδικό μας όπλο, λίγες ελπίδες υπάρχουν για κάποια “αντίσταση” που να έχει νόημα.

Αν λοιπόν, η εργατική έρευνα φέρνει στο φως κρυφές ιστορίες μικρο-εξεγέρσεων, δείχνοντας τις δυνατότητες αντίστασης στο έδαφος της καθημερινής εμπειρίας, και επακόλουθα προωθώντας την κατανόηση του εαυτού αλλά και των άλλων εργαζόμενων, εδώ πρόκειται για εργατική έρευνα με μια κυνική έννοια. “Αγωνιζόμαστε”. Είμαστε απειθαρχοί. Αλλά ως τεχνικοί ενάντια στη διοίκηση ο αγώνας και η απειθαρχία μας είναι συστατικά της κίνησης του κεφαλαίου, και ως εργαζόμενοι ενάντια στο κεφάλαιο ο αγώνας μας δεν έχει κανέναν ορίζοντα και τελικά μετά βίας που είναι αγώνας. Το καθημερινό μας συμφέρον ως εργαζόμενων είναι σε μεγάλο βαθμό ουσιαστικά προσδεμένο με το συμφέρον του κάθε μεμονωμένου κεφαλαίου. Αν οι προγραμματιστές αποτελούν πρωτοπορία στην ανάπτυξη της αξίας χρήσης, του τεχνολογικού φιλελευθερισμού, της συνεργασίας, της ηθικολογικής “βελτιστοποίησης πόρων”, της απελευθερωμένης πληροφορίας, είναι επειδή όλα αυτά είναι αναγκαία για την κίνηση του κεφαλαίου. Η συστηματική νόρμα η οποία χαρακτηρίζει την εργασιακή πρακτική μας είναι απλώς η γενίκευση της λογικής του κεφαλαίου.

Ακριβώς όπως το κοινωνικό κεφάλαιο θέτει τους περιορισμούς του με τη μορφή του κράτους προκειμένου να μην αυτοκαταστραφεί από το ληστρικό συμφέρον του κάθε επιμέρους κεφαλαίου, μετά από μια πρώιμη περίοδο κακής κωδικοποίησης λόγω του κατακερματισμού του διαδικτύου σε μια Βαβέλ από διαφορετικές πλατφόρμες, browsers και γλώσσες, μια κοινή παραδοχή αναπτύχθηκε στον κόσμο του προγραμματισμού για τη σημασία των προτύπων (web standards). Κεντρικό ρόλο σε αυτά τα πρότυπα παίζει η ιδέα της οικουμενικότητας: οτιδήποτε συμμορφώνεται με τα αυτά θα πρέπει να λειτουργεί και να υποστηρίζεται. Αν δεν ακολουθείς τα πρότυπα, είναι σα να γυρεύεις μπελάδες και είναι ευθύνη σου η σπατάλη κεφαλαίου στο τεχνολογικό περιθώριο. Η Microsoft κατέληξε να γίνει ουραγός λόγω της συνεχούς περιφρόνησής της για τα πρότυπα και της τάσης της να αναπτύσσει λογικές μονοπωλίου στο δημόσιο κόσμο του ίντερνετ. Οι προγραμματιστές άρχισαν να βάζουν λογότυπα με τα web standards στις προσωπικές τους ιστοσελίδες και

```
public class TcpClientSample
{
    public static void Main()
    {
        byte[] data = new byte[1024]; string input, stringData;
        TcpClient server;
        try{
            server = new TcpClient(" . . . ", port);
        }catch (SocketException){
            Console.WriteLine("Unable to connect to server");
            return;
        }
        NetworkStream ns = server.GetStream();
        int recv = ns.Read(data, 0, data.Length);
        stringData = Encoding.ASCII.GetString(data, 0, recv);
        Console.WriteLine(stringData);
        while(true){
            input = Console.ReadLine();
            if (input == "exit") break;
            newchild.Properties["ou"].Add
            ("Auditing Department");
            newchild.CommitChanges();
            newchild.Close();
        }
    }
}
```

έγιναν ένθερμοι υποστηρικτές τεχνολογιών όπως ο Mozilla Firefox, ο οποίος εκτός από το ότι είναι “ελεύθερο λογισμικό”, πάντα υπερισχύει του Internet Explorer όσον αφορά τη συμβατότητα με τα πρότυπα. Τα πρότυπα απέκτησαν κύρος στο ηθικό σύμπαν του προγραμματιστή μεγαλύτερο ακόμα και από αυτό του ελεύθερου λογισμικού. Το να τηρείς τα πρότυπα είναι σαν να ακολουθείς μια κοινά αποδεκτή ηθική αρχή, ενώ το να αποκλίνεις από αυτά αποτελεί μια ανάξια κατάπτωση στα ιδιαίτερα συμφέροντα μεμονωμένων ομάδων. Η διενθοποίηση αυτών των πρακτικών στην εργασία έγινε η ιδιαίτερη επιταγή του πληροφοριακού κεφαλαίου: το καθήκον της “αόρατης εκκλησίας” του διαδικτύου.

Ενώ κάποια από τα χαρακτηριστικά που έχει ο ιδιαίτερα συλλογικός χαρακτήρας της εργασίας δεν εμφανίζονται με τον ίδιο τρόπο όντας freelancer, το “να είσαι το αφεντικό του εαυτού σου” τείνει να επιβάλλει στον ίδιο σου τον εαυτό σου ό,τι επιβάλλεται στους άλλους. Έχω εργαστεί ως freelancer λίγο καιρό πριν από αυτή τη δουλειά αλλά και στον ελεύθερό μου χρόνο ταυτόχρονα με τη δουλειά, και κάθε σκέψη αυτής της εργασίας τώρα μου προκαλεί ένα μικρό σκίρτημα στην καρδιά. Ως freelancer, κάποιος μπορεί εύκολα να καταλήξει να εργάζεται αμέτρητες ώρες ασχολούμενος με διάφορα projects στον “ελεύθερό” του χρόνο, με την εργασία να κυριαρχεί ολόκληρη τη ζωή εξαιτίας της μοιραίας αποτυχίας αυτοεπιβολής του διαχωρισμού εργασίας/ζωής, ο οποίος τουλάχιστον μας εξασφαλίζει μια παροδική απόδραση από τη βιωμένη εμπειρία της αλλοτριωμένης εργασίας. Τουλάχιστον, όταν φεύγω από το γραφείο, μπαίνω στον κόσμο της μη-εργασίας.

Πράγματι, ο σκληρός διαχωρισμός εργασίας/ζωής του εργαζόμενου 5ήμερο-8ωρο φαίνεται τεράστιος στη συνολική καθημερινή μου εμπειρία. Ενώ η Κυριακή είναι μια σταδιακή βύθιση στη δύσκολη σκέψη ότι η επιστροφή στην εργασία πλησιάζει, και μερικές φορές είναι η μέρα που σέρνεσαι από τις κραιπάλες του Παρασκευοσάββατου τις πρώτες πρωινές ώρες, το βράδυ της Παρασκευής είναι το ξεκίνημα ενός χάσματος που ολοένα και ανοίγει, ανάμεσα στην ακόρεστη επιθυμία και στο απελπισμένο κυνήγι της ικανοποίησης, του οποίου η ουσία είναι και πάλι μια αυτοεκμηδένιση μέσω του αλκοόλ. Γίνομαι όλο και περισσότερο μια ηδονιστική καρικατούρα του εαυτού μου, πιέζοντας τους άλλους να παρτάρουν με μεγαλύτερη ένταση και διάρκεια και σπαταλώντας πολύ από τον ελεύθερο χρόνο μου σε μια κατάσταση μέθης και χανγκόβερ. Αυτή είναι η επιθυμία του παλιού ροκ αντικομορμισμού: το πέραν-της-εργασίας ως μια κατάσταση καθαρής υπερβατικής επιθυμίας και κατανάλωσης, η κενότητα μιας αγνής αφηρημένης ευχαρίστησης πέρα από την απλή αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης. Η άρνηση να αναπαράγουμε τους εαυτούς μας απλώς ως εργάτες σε συνδυασμό με μια επιθυμία να εκμηδενίσουμε τους εαυτούς μας ως ανθρώπους. Αυτό σημαίνει και το τραγούδι “1970” των Stooges.

Αλλά όταν βρίσκομαι σε αυτή την κατάσταση περιορισμένης συνειδητότητας νωρίς το πρωί μετά από κάποιο πάρτυ, γλιστρώντας μέσα και έξω από τα όνειρά μου, και ενώ η σύντομη προσπάθεια απελευθέρωσης του μυαλού μου το προηγούμενο βράδυ υποχωρεί, συχνά συνειδητοποιώ ότι ονειρεύομαι σε κώδικα. Μπορεί να είναι ένα από τα διάφορα είδη κώδικα —οποιοδήποτε από αυτά με τα οποία ασχολούμαι. Μια σειρά γραμμών θα πεταχτεί μέσα στο κεφάλι μου και θα τριγυρίζει πέρα δώθε αναπτυσσόμενη συνεχώς, σαν ένα κομμάτι κάποιας μελωδίας ή συζήτησης που επαναλαμβάνεται στα αυτιά σου. Τις περισσότερες φορές, αν είχα τις αισθήσεις μου σε τέτοιο βαθμό που να μπορώ να το επανεξετάσω, δε θα μου έκανε εντύπωση: αντιμετωπίζω αρκετές δυσκολίες όταν ασχολούμαι με το αντικείμενο ξύπνιος και υποθέτω ότι η ασυνείδητη σκέψη μου θα τα κατάφερνε λίγο καλύτερα. Αλλά κάποιες άλλες φορές δε βγάζει νόημα.

Πρόσφατα, ξύπνησα ένα πρωί με τη σκέψη ενός σφάλματος (bug) σε ένα κομμάτι κώδικα που είχα γράψει —ένα σφάλμα το οποίο δεν είχα αντιληφθεί νωρίτερα ότι υπήρχε. Ο νους μου ενώ κοιμόμουν εξέταζε την εργασία μιας εβδομάδας και είχε σκοντάψει πάνω σε ένα σφάλμα. Αφού είμαι ένας εργάτης γνώσης, και αφού η αναγνώριση και επίλυση τέτοιων προβλημάτων είναι το κύριο αντικείμενο της δουλειάς μου, δεν είναι τόσο εξωπραγματικό να ειπωθεί ότι εκτελώ πραγματική εργασία και στον ύπνο μου. Δεν είναι η μαγική γονιμότητα κάποιας γενικής δημιουργικής δύναμης, η οποία παράγει “αξία” για την κοινωνία έξω και οντολογικά πρωτότερα από την εργασιακή διαδικασία. Είναι πραγματική εργασία για το κεφάλαιο, όμοια στα χαρακτηριστικά της με αυτή που εκτελώ στην καθημερινή δουλειά μου, αλλά παραγόμενη στον ύπνο μου. Ξαφνικά, η εφιαλτική ιδέα μιας νέας μορφής υπαγωγής, η οποία περιλαμβάνει το μετασχηματισμό κύριων δομών της συνείδησης, αρχίζει να αποκτά νόημα. Στην πραγματικότητα, πιστεύω ότι συγκεκριμένα μονοπάτια της σκέψης τείνουν να εγχαράσσονται όλο και περισσότερο στο μυαλό μου: η στιγμιαία αναγνώριση ότι υπάρχει πρόβλημα σε κάτι προκαλεί μια φευγαλέα σκέψη σχετικά με το κομμάτι του κώδικα στο οποίο αυτό εντοπίζεται, προτού αποτραβήξω συνειδητά το μυαλό μου από τον κόσμο του κώδικα κατανοώντας ότι η “εκσφαλμάτωση” (bugfixing) δεν επιλύει όλα τα προβλήματα. Αν και ακούγεται κωμικό, υπάρχει στο γεγονός κάτι το τρομακτικό.

Πίσω από τη συγκεκριμένη σύνταξη μιας γλώσσας, δεν υπάρχει και μια ιδιαίτερη λογική, ή “τρόπος λειτουργίας” που έρχεται στο προσκήνιο όταν κάποιος σκέφτεται με αυτό τον τρόπο; Είναι κάτι το οποίο υποθέτω ότι δεν είναι ουδέτερο: η αφηρημένη, οργανική λογική του τεχνολογικού καπιταλισμού. Μια λογική διακριτών διαδικασιών, λειτουργιών, πόρων. Μια λογική δεμένη σε συγκεκριμένες “οντότητες”: τα αντικείμενα, τις κλάσεις και τα στιγμιότυπα του “αντικειμενοστραφούς προγραμματισμού”, ή τις οντότητες σε γλώσσες σήμανσης όπως η HTML. Αυτή είναι η λογική που όλο και περισσότερο κυριεύει τη σκέψη μου. Και όταν η σκέψη γίνεται μια μορφή δραστηριότητας παραγωγική για το κεφάλαιο —εργασία για την οποία κάποιος αμείβεται στην πραγματικότητα— όταν αυτή η μορφή δραστηριότητας γίνεται συνήθεια του νου και τον θέτει σε κίνηση “σα να έχει κυριευτεί από έρωτα”, ανεξάρτητα από τις συνειδητές, σκόπιμες προθέσεις του, τότε αυτό δε μας κάνει να αναρωτηθούμε αν ο εργάτης είναι ολοκληρωτικά εκείνο το αστικό υποκείμενο που το κεφάλαιο πάντοτε καλούσε στην αγορά εργασίας; εάν το υποκείμενο αυτής της εργασιακής διαδικασίας μπορεί είναι το κατάλληλο άτομο το οποίο θα έφτιαχνε το δικό του κόσμο, αν δεν ενεργούσε για την αλλοτριωτική, αφηρημένη δύναμη της αξίας; Όταν πιάνω τον εαυτό μου να υπόκειται στο φαινόμενο της εργασίας-στον-ύπνο, παρατηρώ ότι ενεργεί με έναν αλλοτριωμένο τρόπο, σκέφτεται με ένα τρόπο που μου είναι ξένος, δουλεύοντας έξω από την κανονική παραγωγική διαδικασία μέσω της απλής, αυθόρμητης διαδικασίας σκέψης. Ποιος μπορεί να πει ότι το ξεπέρασμα αυτής της “αλλοτρίωσης” δε θα είναι εκείνη η γλώσσα που θα πάρει τη θέση της μητρικής γλώσσας; Ότι η αλλοτρίωση δε θα καταβροχθίσει εξ’ ολοκλήρου αυτό το οποίο αλλοτριώνει;

Ο χώρος εργασίας εδώ είναι ένα μέρος απομόνωσης, δεν επιτρέπει δηλαδή εκείνη την εξωτερικότητα του εργαζόμενου στην οποία έχουν νόημα και είναι πιθανές οι καθημερινές πράξεις ανυπακοής, δεν επιτρέπει την ανάπτυξη μιας αίσθησης λανθάνουσας “αυτονομίας” που στηρίζεται στην ίδια την εξωτερικότητα του εργαζομένου από την παραγωγική διαδικασία. Αντίθετα, επιτρέπει έναν παραγωγικό ανταγωνισμό όπου οι εργαζόμενοι παρέχουν στο κεφάλαιο “λογικό έλεγχο” και στον οποίο η απειθαρχία είναι ένα ακόμη συστατικό στοιχείο του κεφαλαίου. Αν, λοιπόν, η εργασία γίνεται μια απλή συνήθεια της σκέψης που μπορεί να συμβεί ανά πάσα στιγμή —ακόμη και στον ύπνο— τί ελπίδα υπάρχει εδώ για ένα επαναστατικό ξεπέρασμα του καπιταλισμού; Με τί μοιάζει ο επαναστατικός μας ορίζοντας; Φαίνεται σίγουρα ανόητο να τρέφουμε ελπίδες —τουλάχιστον με μια άμεση έννοια— στη φύση αυτής της διανοητικής εργασίας και των προϊόντων της, στο ίντερνετ ή στην “άυλη εργασία”.

Rob Lucas

Endnotes 2, Απρίλιος 2010

1. Το κείμενο μπορεί να βρεθεί εδώ: <http://skya.espiv.net/2014/03/29/51-θέσεις-για-τις-συμβουλευτικές-υπηρεσ/>

2. Διεθνής κομμουνιστική επιθεώρηση που εκδίδεται σε άτακτα διαστήματα. Περισσότερες πληροφορίες μπορούν να βρεθούν στη διεύθυνση <http://endnotes.org.uk>, όπως και η πρωτότυπη μορφή του παρόντος κειμένου.

Δε σε παίρνει αριστερά, μην το ζορίζεις

Η κυβέρνηση ΣΥ.ΡΙΖ.Α. - ΑΝ.ΕΛ, ο κύκλος αγώνων ενάντια στη λιτότητα και το μέλλον του κοινωνικού ανταγωνισμού

*

Η πρόσφατη εκλογική νίκη του Σύριζα και ο σχηματισμός κυβέρνησης με τους ΑΝΕΛ δημιούργησε ένα μείγμα ετερόκλητων κοινωνικών προσδοκιών και προσμονών σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις μετά από μια περίοδο κινηματικής ύφεσης και υποχώρησης των μαζικών αγώνων, οι οποίοι σφράγισαν ιστορικά την προηγούμενη περίοδο. Στο κεντρικό κείμενο αυτού του τεύχους επιχειρούμε μια πρώτη πραγμάτευση του θέματος που σκοπό έχει να ανοίξει την συζήτηση προκειμένου να ξεκαθαρίσουμε τι κάνουμε και ποια τα καθήκοντα που τίθενται από την σκοπιά του ανταγωνιστικού κινήματος. Σε αυτό το πλαίσιο, επιχειρούμε να εξετάσουμε, εν συντομία, (I) την συνθήκη που οδήγησε στην κυβέρνηση Σύριζα-ΑΝΕΛ και (II) προς αυτήν την κατεύθυνση στραφήκαμε στις κοινωνικές ανάγκες που εξέφρασε η στροφή του εκλογικού σώματος προς τα κόμματα αυτά, αλλά και (III) την σχέση της νέας κυβέρνησης με τον κρατικό μηχανισμό με απώτερο σκοπό (IV) να διερευνήσουμε τις δυνατότητες δράσης μέσα στο νέο πολιτικό περιβάλλον που δημιουργείται. Το κείμενο ολοκληρώθηκε μέσα Ιούνη του 15.

«Σκέψου πρώτα, κατάλαβε, και μετά πες ότι δεν καταλαβαίνω.»

Σταύρος Τσιώλης, Ας περιμένουν οι γυναίκες

«-Αν δεν έχουμε να πούμε τίποτα, ας μη μιλάμε.
-Έχουμε πολλά να πούμε.
-Τότε γιατί δεν τα λέμε;
-Δε μπορούμε.
-Τότε ας σωπάσουμε.
-Προσπαθούμε..»

Σάμουελ Μπέκετ, Μερσιέ & Καμιέ

I.

Η ΑΛΛΑΓΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ, έπειτα από μια περίοδο βαθιάς κρίσης από την εποχή της υπαγωγής του ελληνικού κρατικού σχηματισμού στο μνημονιακό καθεστώς, βρήκε έδαφος στις προσμονές για «κατάργηση των μνημονίων», «αποκατάσταση των αδικιών» και «έξοδο από την οικονομική κρίση». Η νέα πολιτική κατάσταση που δημιουργήθηκε με τον σχηματισμό της νέας κυβέρνησης και, κυρίως, η εκτόξευση των εκλογικών ποσοστών του Σύριζα έχει εντείνει τις συζητήσεις σχετικά με το τι είναι ο Σύριζα και που το πάει. Από τους πρώτους μήνες της νέας διακυβέρνησης έχουν εμφανιστεί απόψεις που από την μια πλευρά κρίνουν

τον Σύριζα με βάση τις ρητορικές του διακηρύξεις και, παίρνοντας ως αφετηρία τις προεκλογικές του εξαγγελίες, φτάνουν μέχρι του σημείου να τον εγκαλούν για «δεξιά στροφή» και «παρέκκλιση» από τις «αριστερές» του ιδέες –παραλληλίζοντάς τον με το Πασοκ της δεκαετίας του '80. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν απόψεις που θεωρούν την συγκυβέρνηση Σύριζα-Ανελ ως την απλή συνέχιση της προηγούμενης διακυβέρνησης Ν.Δ.-Πασοκ, με αλλαγμένα απλώς τα ονόματα, τα σημαινόμενα, τα πρόσημα, τους συμβολισμούς.

Δεν έχει όμως και τόσο νόημα να κρίνουμε την νέα συγκυβέρνηση με βάση τις εξαγγελίες της σε ένα δεοντολογικό επίπεδο σαν να αρκούσαν οι προθέσεις της

ή όσα αποκλειστικά και μόνο λέει, δηλώνει ή διαρρέει στα μίντια για να συνάγουμε από αυτά σκοπούς και επιδιώξεις. Άλλωστε μεγάλο κομμάτι του εκλογικού σώματος ψήφισε Σύριζα γνωρίζοντας ότι θα πάρει πίσω αρκετές από τις προεκλογικές εξαγγελίες του, ελπίζοντας τουλάχιστον να εφαρμόσει το 1/3 αυτών. Περισσότερη σημασία έχει να θέτουμε τα ζητήματα στις πραγματικές τους διαστάσεις

κρίνοντάς τα δηλαδή μέσα στην δεδομένη συνθήκη που δεν είναι άλλη από αυτήν της βαθιάς ύφεσης του ελληνικού καπιταλισμού και της κρίσης των δημοσίων οικονομικών του ελληνικού κράτους. Και ακόμα περισσότερη σημασία έχει για μας να ερμηνεύσουμε την άνοδό του ως αποτέλεσμα της ανόδου και της πτώσης του κύκλου αγώνων που προηγήθηκε, των περιεχομένων, της δυναμικής και των ορίων τους.

Οι εκλογές που προκηρύχθηκαν στις 25 Ιανουαρίου, δύομιση περίπου χρόνια μετά τις προηγούμενες της άνοιξης του 2012, πραγματοποιήθηκαν μέσα σε μια πρωτοφανή για τα μεταπολιτευτικά χρόνια πόλωση, αποτυπώνοντας ως έναν βαθμό το κλίμα ταξικής σύγκρουσης που διεξάγεται με απαραμείωτη ένταση τα τελευταία χρόνια. Στο διάστημα μετά το 2012 και μέχρι την προκήρυξη των τελευταίων εκλογών –την ώρα που κάθε ξεχωριστός εργασιακός κλάδος που κατέβαινε στον αγώνα υποχωρούσε απομονωμένος, την ώρα που οι πολυπληθείς κινητοποιήσεις υποχωρούσαν και οι χώροι αντίστασης έδειχναν να διανύουν περίοδο αναζήτησης προσανατολισμού από την στιγμή που δεν κατάφεραν να ανακόψουν την σφοδρή επίθεση της επιβολής των ακραίων νεοφιλελεύθερων μέτρων– άρχισε να λανσάρεται ξανά από συγκεκριμένους φορείς ως μόνη δυνατή και ρεαλιστική λύση η προσφυγή στο κοινοβουλευτικό πολιτικό σύστημα. Το γεγονός αυτό εκφράστηκε με την ψήφο στον Σύριζα ως ο πολιτικός φορέας εκείνος που μπορούσε να θέσει «φρένο στην κρίση» και να «γιατρέψει τις παθογένειες» του ελληνικού κρατικού μηχανισμού. Με ποιον τρόπο όμως συνέβη αυτό συγκεκριμένα; Με ποιον τρόπο δηλαδή προκρίθηκε ως «μόνη δυνατή λύση ανάσχεσης της κρίσης» η προσφυγή στο φθαρμένο και πολλαπλά απαξιωμένο πολιτικό σύστημα που, μέχρι λίγο καιρό πριν κατά τις κινητοποιήσεις της προηγούμενης περιόδου και ειδικά των πλατειών, ήταν το ίδιο αυτό σύστημα που έδειχνε να έχει υποστεί σοβαρότατα πλήγματα κοινωνικής νομιμοποίησης αδυνατώντας να αποσπάσει την

ανακωχή του μεγαλύτερου μέρους των κοινωνικών σχέσεων την εκπροσώπηση των οποίων είχε αναλάβει;

Προκειμένου να επιχειρήσουμε να σκιαγραφήσουμε μια πρώτη απάντηση στο ερώτημα αυτό θα πρέπει να επιστρέψουμε, εν τάχει, στους αγώνες της προηγούμενης περιόδου βλέποντας παράλληλα τον τρόπο με τον οποίο έδρασε το πολιτικό σύστημα απέναντί τους και εξετάζοντας την σχέση του Σύριζα με αυτούς. Και να το κάνουμε αυτό όχι με τον συνήθη τρόπο. Όχι δηλαδή μέσα σε μια εκ των υστέρων προοπτική που με τελεολογικό τρόπο επιχειρεί να κρίνει τα πάντα εκ του αποτελέσματος στην βάση μιας και μόνης εξηγητικής αρχής, αλλά ως μια ιστορική διαδικασία που διαμορφώθηκε και εξακολουθεί να διαμορφώνεται, μέσα από ταξικές και κοινωνικές συγκρούσεις, η έκβαση των οποίων δεν είναι ποτέ από πριν απόλυτα δεδομένη.

Υπό αυτήν την οπτική, όλοι αδιαφοροποιήτα οι αγώνες που δόθηκαν την περίοδο 2010 με 2012, αλλά και αυτοί που εξακολούθησαν να δίνονται μέχρι το 2014 δεν έγιναν με σκοπό να κάνουν «αντιπολίτευση κοινοβουλευτικού τύπου στις μνημονιακές κυβερνήσεις» και να δικαιώσουν την «επιλογή Σύριζα». Ούτε όμως και η κυβέρνηση Σύριζα προέκυψε αφού πρώτα είχε καταφέρει να ηγεμονεύσει ή «καπελώσει» όλους τους αυθόρμητους αγώνες που ξεσπάγανε όλη την προηγούμενη περίοδο.

Ο ευρύτερος κύκλος αγώνων της προηγούμενης περιόδου –από τα φοιτητικά του '06-'07 και τον Δεκέμβριο του '08 μέχρι τις πλατείες με αποκορύφωμα την 12^η Φλεβάρη του 2012 –παρά την ένταση και τις διαφορετικές μορφές που πήρε απέτυχε στο επίπεδο των διακηρυγμένων του στόχων: το μπλοκάρισμα της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης. Η αποτυχία αυτή δεν ήταν απλώς αποτέλεσμα της ωμής καταστολής που δέχθηκαν

οι αγώνες ή της αδιαλλαξίας του πολιτικού συστήματος να ενσωματώσει τα αιτήματά τους, αλλά το αποτέλεσμα μιας σειράς από αντικειμενικά όρια και υποκειμενικά προβλήματα και ανεπάρκειες που δεν κατάφεραν να ξεπεραστούν από τους αγωνιζόμενους και τις οργανωτικές τους μορφές. Αυτά τα προβλήματα –μαζί με τα αντικειμενικά όρια όπως ο έλεγχος των απεργιών από τα γραφειοκρατικά συνδικάτα ή η διαφορετική συνθήκη στους εργασιακούς κλάδους δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, ο κατακερματισμός της τάξης κτλ.– τα έχουμε συνοψίσει στην κριτική που έχουμε διατυπώσει γύρω από την ρητορική της «Μεγάλης Νύχτας», της εξεγερσιακής εκείνης στιγμής που θα έχετε με έναν μαγικό τρόπο ένα οριστικό τέλος στην κρίση του ελληνικού καπιταλισμού, αναπαράγοντας έτσι την ανάγνωση ότι όλα κρίνονται σε επίπεδο κοινοβουλίου και κεντρικής πολιτικής σκηνής κι όχι στο έδαφος της σύνδεσης των αγώνων μας, σε μια διαλεκτική σχέση μεταξύ επιμέρους και κεντρικού. Μέσα από εσωκινήματικές αντιπαραθέσεις και συγκρούσεις κατέστη δυνατή η κρατικοποίηση των περιεχομένων μας, για την μετατροπή του «να καεί το μπουρδέλο η Βουλή» και των διακηρύξεων περί αμεσοδημοκρατίας στο να «βγάλουμε ένα αντιμνημονιακό κόμμα» κυρίαρχο στο κοινοβούλιο. Στους αγώνες αυτούς δεν έλειπαν ο βερμπαλισμός, η πλειοδοσία πολιτικού λόγου, ούτε τα «γενικά πολιτικά αιτήματα» ενάντια αόριστα στο σύστημα, την κυριαρχία, τον καπιταλισμό, την εξουσία, την Ε.Ε., το Νάτο κτλ. Οι αγώνες αυτοί απέτυχαν γιατί δεν κατάφεραν να καλύψουν συγκεκριμένες ανάγκες των από κάτω, δεν κατάφεραν να σπάσουν τους διαχωρισμούς μεταξύ των διαφορετικών κατηγοριών των εκμεταλλευόμενων και να θέσουν έναν φραγμό στον κανιβαλιστικό ανταγωνισμό μέσα στην ίδια την τάξη εν μέσω κρίσης. Απέτυχαν γιατί με άλλα λόγια δεν κατάφεραν να συνδεθούν με αυτόνομο τρόπο στο επίπεδο των κοινών ταξικών συμφερόντων, πετυχαίνοντας σημαντικές νίκες που θα επέβαλλαν στην πράξη, στον δρόμο, την ανασύνθεση της τάξης μας και το μπλοκάρισμα της καπιταλιστικής ανδιάρθρωσης¹.

Στο βαθμό που οι αγώνες αποτύγχαναν να καλύψουν τις πραγματικές ανάγκες ενός κόσμου που συμμετείχε σε αυτούς, στο βαθμό που δεν κατάφεραν να θέσουν ένα ξεκάθαρο διεκδικητικό πλαίσιο που να επιτυγχάνει χειροπιαστά αποτελέσματα απέναντι στην ακραία υποτίμηση της εργασίας και της καθημερινότητας των από κάτω η τάση που υπήρχε μέσα τους για στροφή προς το Κράτος, για «λύση» στα πλαίσια της κοινοβουλευτικής διακυβέρνησης άρχισε όλο και περισσότερο να ισχυροποιείται. Μια τάση που ενισχύθηκε από την ταυτόχρονη ανεπάρκεια του ριζοσπαστικού κομματιού του κινήματος να διατυπώσει ένα σαφές πολιτικό σχέδιο στη βάση των αναγκών των εκμεταλλευόμενων τόσο για την επιβίωση σε επίπεδο καθημερινότητας μέσα στην κρίση, όσο και για την υπέρβαση αυτής της κρίσης.

Η τάση αυτή αναπαρήγαγε την κοινά διαδεδομένη ψευδαίσθηση ότι η καπιταλιστική ανδιάρθρωση μπορεί να μπλοκαριστεί με την απλή αλλαγή κόμματος στις εκλογές ή με την απλή κατάθεση και ψήφιση ενός νομοσχεδίου στην βουλή. Ο Σύριζα εμφανίστηκε ως το κόμμα εκείνο που ήταν σε θέση να παίξει αυτόν τον ρόλο και ενίσχυσε με κάθε τρόπο αυτήν την υπαρκτή τάση μέσα στους αγώνες υποσχόμενος προς πάσα

κατεύθυνση ότι θα καταργήσει νομοθετικά το μνημόνιο και όλους τους εφαρμοστικούς του νόμους την επομένη κιόλας της εκλογής του.

Παρόλο που οι μνημονιακές πολιτικές της ακραίας λιτότητας, που υποστήριξαν σθεναρά τα δυο (πρώην) μεγάλα κόμματα Πασοκ και Ν.Δ., πέτυχαν όσον αφορά το στόχο της υποτίμησης της αξίας της εργατικής δύναμης, εντούτοις απέτυχαν να αποσπάσουν τη στοιχειώδη κοινωνική συναίνεση, την ενεργή κοινωνική στήριξη για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων, που αποτελεί όρο απαραίτητο για μια προοπτική επανόδου της οικονομίας σε τροχιά καπιταλιστικής ανάπτυξης. Η αποτυχία αυτή βάθυνε την κρίση νομιμοποίησης για τα κόμματα που εισήγαγαν το μνημόνιο, σέρνοντας παράλληλα στην πιο σοβαρή αποσταθεροποίηση των τελευταίων δεκαετιών το πολιτικό σύστημα. Όταν με τις πολιτικές της λιτότητας το μεταπολιτευτικό κομματικό σύστημα διέλυε βίαια τις μορφές συναίνεσης που επί δεκαετίες είχε χτίσει λαμβάνοντας επιθετική μορφή απέναντι σε κάθε κοινωνική διεκδίκηση και εγκαθίδρυε αυτό που με διάφορες αφορμές έχουμε περιγράψει ως καθεστώς έκτακτης ανάγκης, παρήγαγε μαζί του και ένα κενό εκπροσώπησης των συμφερόντων διαφορετικών κοινωνικών τάξεων που είχε αναλάβει να διαμεσολαβεί. Το γεγονός αυτό σήμαινε ότι πλέον όχι μόνο δεν επέλεγε να καναλιζάρει τις κοινωνικές συγκρούσεις, αλλά ότι αποσυρόταν και από την οργάνωσή τους: για παράδειγμα ο γραφειοκρατικός και φιλεργοδοτικός συνδικαλισμός, στις οργανώσεις του οποίου κυριαρχούσαν παραδοσιακά οι παρατάξεις του Πασοκ και της Ν.Δ., έμεινε έξω από την οργάνωση των επισφαλών εργαζομένων/ανέργων/«κοινωφελών» όπου δεν υπάγονται στην σταθερού τύπου εργασιακές σχέσεις του παραδοσιακού εργατικού δυναμικού.

Αυτό το κενό κοινωνικής νομιμοποίησης προσπάθησε να εκμεταλλευτεί ο Σύριζα. Με άλλα λόγια, ο Σύριζα ανέλαβε να εκμεταλλευτεί την κατάσταση που είχε δημιουργηθεί από την κρίση του πολιτικού συστήματος από την μια πλευρά και τις ανεπάρκειες και εσωτερικές αδυναμίες των αγώνων της προηγούμενης περιόδου από την άλλη. Με ποιον τρόπο συγκεκριμένα; Τις περισσότερες φορές όχι οργανώνοντας τους αγώνες –κάτι που εξάλλου δεν ήταν πάντα σε θέση να κάνει σε ευρεία κλίμακα αφού σε πολλούς κλάδους παραγωγής ή χώρους εκτός παραγωγής όπως οι γειτονίες δεν διέθετε από πριν παρουσία, οργανωτική εμπειρία ή τους συσχετισμούς δύναμης. Αντίθετα, μεταφέροντας όποιους αγώνες ήταν σε θέση να μεσολαβεί στο έδαφος εκείνο που του ήταν χρήσιμο για την ισχυροποίηση της θέσης του: πόνταρε στο μη-ρηξιακό χαρακτήρα των αγώνων, δηλαδή στο να μην αποκτούν οι αγώνες ξεκάθαρα ταξικά χαρακτηριστικά και προτιμούσε να εμφανίζεται σε επικοινωνιακό επίπεδο ως η πολιτική τους εκπροσώπηση. Αυτή η εργαλειακή σχέση με τους αγώνες φάνηκε ξεκάθαρα με το παράδειγμα της ΕΡΤ στον οποίο επικέντρωνε συνεχώς την συζήτηση στο «μαύρο που έπεσε στον πολιτισμό και την δημοκρατία», το πόσο «ποιοτικό ήταν το πρόγραμμα της ΕΡΤ» σε σχέση με τα ιδιωτικά κανάλια κτλ. θάβοντας έτσι κάθε απόπειρα διατύπωσης των συμφερόντων των εργαζομένων και συνάντησης με τους αλληλέγγυους την ίδια ώρα που υποσχόταν στους πρώτους ότι θα τους επαναπροσλάμβανε υπό τον όρο να εκλεγεί στην κυβέρνηση².

Όπου πάλι, από την άλλη πλευρά, είχε την δυνατότητα οργάνωσης αγώνων, όπως για παράδειγμα η απεργία των εκπαιδευτικών του 2012, πάλι επέλεξε να τους μπλοκάρει με την πρόφαση ότι η «βάση δεν είναι έτοιμη» και την ίδια στιγμή να διαδίδει ότι η μόνη δυνατή λύση μπορεί να έλθει μέσα από ψήφο στις εκλογές. Με άλλα λόγια, ο Σύριζα την ίδια ώρα που παρέμβαινε σε συγκεκριμένους αγώνες το έκανε θάβοντας τα ταξικά επίδικα που αναδύονταν σε αυτούς καλλιεργώντας από την άλλη πλευρά την προσδοκία στους συμμετέχοντες ότι τίποτε δεν μπορεί να γίνει αν δεν αλλάξει χέρια η πολιτική εξουσία. Ένωσε σε κεντρικό πολιτικό επίπεδο πολύ διαφορετικές κατηγορίες εργαζομένων μαζί με την συνδικαλιστική γραφειοκρατία (όπως τεχνικούς, εναερίτες της ΔΕΗ με τον Φωτόπουλο) στην βάση όμως διατήρησης των υπάρχοντων διαχωρισμών μεταξύ τους και έστρεψε, όπου είχε την δυνατότητα, την συζήτηση όχι στο να αλλάξουν οι συσχετισμοί δύναμης μέσα στους εργασιακούς χώρους υπέρ των εργαζομένων, αλλά στο να ξανασταθεί στα πόδια της η κοινοβουλευτική διαμεσολάβηση.

Υποσχόταν έτσι σε διάφορες κοινωνικές κατηγορίες που αγωνίζονταν (βλ. καθαρίστριες υπουργείου οικονομικών) να περιμένουν ικανοποίηση των αιτημάτων τους σε κεντρικό πολιτικό επίπεδο, αποκαθιστώντας με τον τρόπο αυτό όχι μόνο την κομματική λογική της ανάθεσης, αλλά και μια λογική εξυπηρέτησης συμφερόντων υπέρ του κατεστημένου πολιτικού συστήματος. Με αυτήν την έννοια, επιχειρούσε να κάνει τους αγώνες αυτούς από παράγοντα αστάθειας του πολιτικού συστήματος σε παράγοντα σταθερότητας, αφού πρώτα τους πρόσδεβε βέβαια στο άρμα του κοινοβουλευτισμού.

Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι αυτή η στάση απέναντι στους αγώνες ήταν από πριν ενιαία ή γραμμική, αλλά ότι διαμορφώθηκε μέσα από εσωτερικές διεργασίες και διαμάχες. Σε κάθε περίπτωση, ήταν η προοπτική της διακυβέρνησης που άρχισε να δείχνει όλο και πιο ορατή στον ορίζοντα που οδήγησε τα διαφορετικά συμφέροντα και τις κοινωνικές σχέσεις που εκφράζουν οι διάφορες συνιστώσες του Σύριζα να στηρίζουν την μετατροπή του στο προσωποπαγές κόμμα με τα χαρακτηριστικά που πήρε από το συνέδριο του καλοκαιριού του 2013 κι έπειτα. Σε επικοινωνιακό επίπεδο διαμόρφωσε σταδιακά την τακτική του με έναν διαταξικά προσανατολισμένο τρόπο ώστε να καϊδεύει τ' αυτιά εντελώς διαφορετικών κατηγοριών ψηφοφόρων πως και δεν θα θίξει τα συμφέροντα των μικροαφεντικών να κρατάνε όσο το δυνατόν πιο χαμηλά το εργασιακό κόστος, αλλά και πως θα επαναφέρει τους μισθούς των χαμηλόμισθων εργαζομένων τους στα προ-μνημονίου επίπεδα, πως και θα παραμείνει η χώρα στο ευρώ, αλλά και πως θα «σκίσει το μνημόνιο και όλους τους εφαρμοστικούς του νόμους» με ένα νόμο, πως και θα έριχνε λεφτά για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης και την ανάπτυξη και πως θα ήταν εντάξει με τις δανειακές του υποχρεώσεις έναντι των πιστωτών κ.ο.κ.. Με άλλα λόγια, το έκανε αυτό υποσχόμενος μια εκ νέου εξισορρόπηση της ταξικής σύγκρουσης μέσα από την ανασύσταση των διαδικασιών εκείνων διαβούλευσης με τους «κοινωνικούς εταίρους», που είχαν πέσει σε δυσμένεια, που σκοπό είχε, όπως χωρίς περιστροφές ανέφερε η Ρ. Δούρου κατά την πρόσφατη επίσκεψή της

στην Ουάσινγκτον, συνολικά την αποκατάσταση «της αξιοπιστίας της πολιτικής».

Ο Σύριζα ανέλαβε να διαμεσολαβήσει την αλλαγμένη κοινωνική και ταξική σύνθεση που δεν εκπροσωπούνταν στα παραδοσιακά κόμματα της πολιτικής εξουσίας: τους ανέργους, επισφαλείς, χαμηλόμισθους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα που λόγω της ίδιας τους της σχέσης με την εργασία για τις επίσημες δομές συνδικαλιστικής οργάνωσης είναι αόρατοι και έχουν σπρωχτεί στο περιθώριο των παραδοσιακών πελατειακών δικτύων. Ταυτόχρονα όμως, ανέλαβε να αποκαταστήσει την διαρρηγμένη εκλογική σχέση παραδοσιακών κατηγοριών της ελληνικής κοινωνίας με αυτό το σύστημα (που παραδοσιακά στρέφονταν προς το Πασοκ και την Ν.Δ.) όπως οι δημόσιοι υπάλληλοι ή οι χαμηλοσυνταξιούχοι, που βρέθηκαν στο στόχαστρο των πολιτικών της λιτότητας και ακόμη πιο έντονα με τις προβλέψεις του περίφημου «μέγλ Χαρβούδελη». Παρόλα αυτά όμως, στις πρόσφατες εκλογές αλλού βρισκόταν το διαφοροποιητικό στοιχείο που τον ανέδειξε σε πρώτο κόμμα. Το γεγονός αυτό μας αναγκάζει να στραφούμε σε μια κάτοψη της δομής της ψήφου στο Σύριζα.

II.

Κάτω από την ιδεολογική επιφάνεια της «εθνικής ενότητας και ομοψυχίας» της «πρώτης φοράς αριστερά» υπάρχει μια ολόκληρη α(να)κολουθία από αντιτιθέμενα ταξικά συμφέροντα και κοινωνικές σχέσεις που ανέδειξαν την επιλογή Σύριζα σε πρώτη εκλογική δύναμη. Πολλά έχουν γραφτεί και διάφορες είναι οι στατιστικές αναλύσεις που έχουν γίνει προκειμένου να εξηγήσουν την εκτόξευση, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, των δημοσκοπικών ποσοστών του Σύριζα μέχρι την ανάδειξή του στην διακυβέρνηση της χώρας. Μέσα στο άκρως ρευστό κοινωνικό περιβάλλον της κρίσης που έχει διαταράξει πολιτικές συμπεριφορές ολόκληρων κοινωνικών κατηγοριών εδραιωμένες εδώ και δεκαετίες –μέσα σε μια συνθήκη που οδηγεί στην διάλυση επαγγελματικές κατηγορίες, εντείνει την κινητικότητα και τον ανταγωνισμό μεταξύ των τάξεων και έχει λάβει τα χαρακτηριστικά ενός πολέμου που διαρρηγνύει την ίδια τους τη σχέση με το εκλογικό σύστημα– το να εξετάζαμε τις εκλογικές συμπεριφορές συγκεκριμένων κοινωνικών τάξεων σαν παγιωμένες κατηγορίες του εκλογικού πληθυσμού θα οδηγούσε στην αναπαραγωγή στερεοτύπων και απλουστεύσεων για την «ελληνική κοινωνία» και την σχέση της με το εκλογικό σύστημα. Τι σημαίνει για παράδειγμα ότι οι «συνταξιούχοι» ψήφισαν Σύριζα στις τελευταίες εκλογές και ποια η σχέση τους με την εκλογική διαδικασία; Ποιοι περιλαμβάνονται σε αυτήν την κατηγορία όταν μέσα σε μόλις λίγα χρόνια όχι μόνο το αριθμητικό τους ποσοστό αυξήθηκε σημαντικά, αλλά και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους άλλαξαν με τις πολλές πρόωρες συνταξιοδοτήσεις εργαζομένων του δηmosίου και του ιδιωτικού τομέα που προτίμησαν μια σίγουρη, περισσότερο ή λιγότερο μειωμένη, πηγή εισοδήματος από την όλο και πιο ανασφαλή αγοράς εργασίας; Ας έχουμε επομένως υπόψη μας εδώ πως ό,τι προσπαθούμε να περιγράψουμε βρίσκεται υπό διαρκή μετασχηματισμό μέσα στο περιβάλλον της κρίσης.

Σε αυτές τις εκλογές ο Σύριζα στηρίχτηκε στην ψήφο των ανέργων και των χαμηλόμισθων εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα που είδαν μέσα σε λίγα χρόνια καταβράθρωση των μισθών τους, επιβαρύνθηκαν με αυξημένη φορολογία, αλλά και έζησαν υπό την διαρκή εργοδοτική τρομοκρατία της απόλυσης. Ταυτόχρονα όμως και από μικροεργοδότες που χτυπήθηκαν βίαια από την κρίση και είδαν τα καταστήματα ή τις βιοτεχνίες τους να κλείνουν και οδηγήθηκαν στην αυτοαπασχόληση, την μαύρη μισθωτή εργασία και την ανεργία.

Από την άλλη πλευρά, ο Σύριζα ψηφίστηκε από ένα ποσοστό της τάξης του 44,6% των εργαζομένων του δημοσίου, αυξάνοντας το ποσοστό των ψήφων του κατά 11,4% σε σχέση με το 2012³. Η αύξηση αυτή στο δημόσιο έχει να κάνει με την απειλή της απόλυσης, τα κοψίματα μισθών-συντάξεων κλπ. Και την, συνδεδεμένη με τα παραπάνω, απώλεια επιρροής του Πασοκ σε αυτά τα στρώματα (τουλάχιστον του κομματιού του Πασοκ που δεν πήγε στο Σύριζα). Ας μην ξεχνάμε ότι οι εργαζόμενοι του δημοσίου είναι αυτοί που παραδοσιακά βασίζουν τις ελπίδες τους στην εκάστοτε κυβέρνηση, σε αντίθεση με αυτούς του ιδιωτικού τομέα που δεν μπορούν να περιμένουν και πολλά από κει.

Οι συγκεκριμένες ωστόσο κατηγορίες εργαζομένων και ανέργων που ψήφισαν Σύριζα το είχαν κάνει και στις εκλογές του 2012. Αντίθετα, αυτοί που εκτόξευσαν τα ποσοστά τους στις τελευταίες εκλογές ήταν οι παραδοσιακές κατηγορίες των αγροτών, ελεύθερων επαγγελματιών και μικροαστών. Αν κοιτάξουμε την ψήφο Σύριζα στις αγροτικές περιοχές, θα δούμε ότι αυξήθηκε ραγδαία: Στο 37,5% με αύξηση 15,3% από το 2012. Εδώ βλέπουμε πάλι την διάλυση του Πασοκ από τη μία αλλά και την αναμονή για έναν κάποιου είδους προστατευτισμό των αγροτικών προϊόντων. Όσο για τους ελεύθερους επαγγελματίες (+12,7% αυτοί μαζί με τους μικροβιοτέχνες) και τα (μικρο) αφεντικά που ψήφισαν Σύριζα σίγουρα ελπίζουν σε κάποια μείωση της

φορολογίας και σε μια κάποια τόνωση της εσωτερικής αγοράς.

Πολλά είναι ακόμα τα συμπεράσματα ή και η περαιτέρω ανάλυση που μπορεί να γίνει και για άλλες κοινωνικές κατηγορίες που στήριξαν τον Σύριζα. Παρόλα αυτά, θεωρούμε πως ένα πράγμα θα πρέπει να συγκρατήσουμε ότι ο Σύριζα δεν θα μπορούσε να είχε ανέλθει στην εξουσία αν δεν είχε την στήριξη των κομματιών εκείνων της αστικής τάξης που πάση θυσία επιθυμούν την παραμονή στο ευρωπαϊκό νόμισμα, στην οποία προεκλογικά κατέθεσε τα πιστοποιητικά φερεγγυότητας παρέχοντας διαβεβαιώσεις πως είναι το κόμμα της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, των μεταρρυθμίσεων και της προοδευτικής αλλαγής. Χωρίς για παράδειγμα την στήριξη των ελληνικών εταιριών φαρμάκου που πλήττονταν ανοιχτά από τις εφαρμοζόμενες πολιτικές του μνημονίου.

Όσον αφορά το γεωγραφικό κομμάτι υπήρξαν περιοχές που παραδοσιακά ψήφισαν «προοδευτικά» και τον στήριξαν. Δεν πρέπει να αγνοηθεί η αλλαγή ρητορικής ανάλογα σε πιο εκλογικό ακροατήριο απευθυνόταν. Ο προεκλογικός του λόγος δηλαδή στην επαρχία και σε περιοχές που θεωρούνται συντηρητικές είχε το εθνικό στοιχείο πολύ πιο έντονα απ' ότι στα αστικά κέντρα, όπου το βάρος έπεφτε στο μέρος εκείνο του προγράμματος με ταξικό πρόσημο. Ας συνοψολογίσουμε επίσης το ότι όπως γίνεται συνήθως, ένα κομμάτι ψηφοφόρων έμεινε αναποφάσιστο ή ήταν αντίθετο με τον Σύριζα και ψήφισε αυτόν που προκρινόταν ως «νικητής».

Μιλάμε επομένως για μια ψήφο ταυτόχρονα «ταξική», «εθνική» και «λαϊκή». Τα συμφέροντα των κοινωνικών κατηγοριών που αναφέρουμε παραπάνω είναι αντικρουόμενα σε τεράστιο βαθμό και αντιφατικά σε σχέση με την πολιτική που καλείται να

ακολουθήσει ο Σύριζα. Οι αγρότες έχουν συμφέρον κάποιου είδους προστατευτισμό που είναι αντίθετος με την πολιτική της ΕΕ στην οποία ο Σύριζα προσδένεται. Κοιτώντας λίγο πίσω, στις προεκλογικές του διακηρύξεις, βλέπουμε ότι δε διστάζει στο περίφημο «πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης» που αποτελεί και το ιδεολογικό του προφίλ, να υποσχεθεί «σε όλους» ικανοποίηση.

Πριν της εκλογής ο Σύριζα εκπροσωπούσε κυρίως εργαζόμενους του δημοσίου και ελεύθερους επαγγελματίες. Τέτοιο είναι και το στελεχικό του δυναμικό. Για να νικήσει στις εκλογές χρειαζόταν τη στήριξη των μικρομεσαίων και των μικροαφεντικών στους οποίους βασίζονται τόσα χρόνια και η ΝΔ, το Πασοκ, κλπ. Πρόκειται για στρώματα χωρίς ενιαία συμφέροντα που αντιτίθενται πάντα σε σοβαρές αναδιαρθρώσεις του κρατικού μηχανισμού και έχουν μάθει σε μεγάλο βαθμό να αναζητούν το πελατειακό τους βόλεμα. Σε επίπεδο λόγου για να τα καταφέρει αυτά έπαιξε πολύ μιλώντας για έναν «καπιταλισμό για όλους» και έσπασε την «καταστροφολογία» που κυριαρχούσε. Έτσι έχει κληρονομήσει τις προσδοκίες ενός κόσμου που ψήφιζε Πασοκ και ταυτόχρονα ένα μέρος του πελατειακού μηχανισμού του εν λόγω κόμματος, ο οποίος μηχανισμός όμως είναι υπό διάλυση. Να προσθέσουμε ότι ενώ το ποσοστό εργαζόμενων και άνεργων που ψήφισαν Σύριζα δεν είναι ασήμαντο, στην διαταξική συμμαχία που τον ψήφισε κυριαρχεί ο μικροαστικός και εθνικο-αντιμνημονιακός λόγος. Η ψήφος ήταν και μια δοκιμασία με μετριοπαθή χαρακτήρα: ο κόσμος ήθελε να δει τι άλλο μπορεί να γίνει στα πλαίσια της ΕΕ. Δεν πήρε ρίσκο εξόδου απ' το ευρώ και επιστροφής στην δραχμή.

Ενώ λοιπόν προσπάθησε προεκλογικά να ισορροπήσει λόγω της αντιφατικής διάρθρωσης

της εκλογικής του βάσης σκοπός του Σύριζα είναι να εφαρμόσει κομμάτια της νεοφιλελεύθερης ατζέντας προκειμένου να μπορέσει να σταθεροποιηθεί στην εξουσία απέναντι σε προσπάθειες υπονόμησης στο εσωτερικό και εξωτερικό. Λόγω της διεθνούς κατάστασης, των συμφερόντων που φαίνεται να αντιπροσωπεύει ο Σύριζα στην ντόπια οικονομία δεν είναι το κόμμα που σκοπεύει να έρθει σε ρήξη. Είναι ένα κόμμα που θέλει να μείνει για όσο το δυνατόν περισσότερο μπορεί στην κυβέρνηση. Για να το κάνει αυτό πρέπει να πάρει τα απομεινάρια των πλέον αποδιαρθρωμένων μηχανισμών διαμεσολάβησης του κράτους που κάποτε είχε χτίσει το Πασοκ και να ξαναστήσει τους μηχανισμούς Διαμεσολάβησης⁴. Το να θεωρείται λοιπόν ο Σύριζα για «σοσιαλδημοκρατία» είναι παράδοξο ανάλογο με το πώς εννοείται η σοσιαλδημοκρατία. Αυτό γιατί «σοσιαλδημοκρατία» με βάση την ιστορική της προσέγγιση (ακόμα και σε στυλ παλαιο-πασοκ) σημαίνει σήμερα ρήξη με την πολιτική της Ε.Ε.. Ταυτόχρονα, μπορεί η επανασύσταση της διαμεσολάβησης να θεωρείται πλέον «σοσιαλδημοκρατικό χαρακτηριστικό», τα υποτιθέμενα «ανθρωπιστικά μέτρα» όμως, όπως θα δούμε παρακάτω, δεν είναι καθόλου ασύμβατα με τον νεοφιλελευθερισμό.

III.

Η πολιτική που ακολουθεί ένα κράτος διαμορφώνεται από πολλούς παράγοντες. Δεν είναι δυνατό «να πάρει» μια κυβέρνηση το κράτος και να το κάνει ό,τι (ή λέει ότι) θέλει. Δεν πρέπει να ξεχνάμε δηλαδή την γραφειοκρατία που στελεχώνει τις κρατικές λειτουργίες, ούτε το βαθύ κράτος που πάει πακέτο με το κράτος. Κάθε κυβερνητική αλλαγή μετά από κοινοβουλευτικές εκλογές δεν αλλάζει τις

κοινωνικές σχέσεις του κόσμου που στελεχώνει τον πυρήνα της κρατικής μηχανής και εκπροσωπεί (αντιφατικά πολλές φορές) συμφέροντα. Όπως παραδεχόταν ο νυν υπουργός δικαιοσύνης πριν τις εκλογές, με την αλλαγή διακυβέρνησης «ο υπηρεσιακός μηχανισμός, το λεγόμενο βαθύ κράτος, θα μείνει –ορθά– στη θέση του» ακριβώς γιατί η «πολιτική αλλαγή προλαβαίνει τη μεταβολή των αρθρωμένων κοινωνικών δομών»⁵.

Ο στρατός, η αστυνομία, η εκκλησία, διάφορα γραφειοκρατικά κομμάτια, η μαφία, οι ενώσεις του κεφαλαίου κλπ., έχουν τις εσωτερικές τους ιεραρχίες και διεκδικούν όλοι αυτοί το κομμάτι τους από την κρατική/ παρακρατική πίτα. Αυτό, είναι γνωστό σε όποιον πάει να κυβερνήσει. Επίσης, η πολιτική ενός κράτους είναι διεθνής υπόθεση. Χρειάζεται λοιπόν να δούμε κάποιους από αυτούς τους παράγοντες, διεθνείς και εντόπιους σε σχέση με την τωρινή συγκυρία.

Η Ε.Ε. δεν έχει μια ενιαία πολιτική, αλλά ούτε και ενιαία συμφέροντα όπως θα ήθελε να δείχνει. Τα κομμάτια εκείνα που θα ήθελαν να υπάρχει ενιαία πολιτική έχουν δύσκολη δουλειά να κάνουν. Η άνοδος του «ευρωσκεπτικισμού» το δείχνει αυτό. Χρειάζονται λοιπόν ένα σενάριο που λέει ότι η Ευρώπη μπορεί και χρειάζεται να σταθεί «ενωμένη μέσω κοινής πορείας». Μιας κοινής πορείας οικονομικής, στρατιωτικής και πολιτικής (πράγματα, ούτως ή άλλως, αδιαχώριστα). Όμως δεν είναι μόνο η Ε.Ε. εντός της ευρωπαϊκής ηπείρου που αναζητά την σταθερότητα. Το ίδιο κάνει στο εσωτερικό του και κάθε καπιταλιστικό κράτος όχι μόνο για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στην οικονομική κρίση, αλλά και λόγω της ασταθούς γεωπολιτικής κατάστασης. Όλοι κοιτούν ποιες συμμαχίες συμφέρουν και θέλουν να μοιάζουν ετοιμοπόλεμοι προς τα μέσα και προς τα έξω. Πρέπει να μειωθούν στο ελάχιστο οι πιθανότερες σοβαρών αναταραχών με ταξικό πρόσημο.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια είναι που η συγκυβέρνηση Σύριζα-ΑΝΕΛ προσπαθεί να ελιχτεί. Οι υποσχέσεις της κυβέρνησης προς χίλια μέτωπα δεν περιορίζονται εντός των συνόρων. Το παιχνίδι που παίζει είναι πολλαπλό. Πρόσδεση στο ευρώ ο Σύριζα, ευρωσκεπτικισμός οι ΑΝΕΛ. Επιβεβαίωση στην Ευρώπη από τη μία ανοίγματα ταυτόχρονα προς ΗΠΑ και Ρωσία, υπενθύμιση της γεωπολιτικής θέσης της Ελλάδας ως χαρτί διαπραγμάτευσης κλπ. Ταυτόχρονα, αυτό που για μας είναι σημαντικό και μας αφορά άμεσα είναι πως ο Σύριζα και οι ΑΝΕΛ αναλαμβάνουν να σταθεροποιήσουν τους μηχανισμούς διαμεσολάβησης του κράτους που βρίσκονται σε κρίση τα τελευταία χρόνια. Οι μηχανισμοί αυτοί αποτελούν πολύ χρήσιμα εργαλεία στα χέρια των αφεντικών για διάφορους λόγους. Τον προληπτικό αποπλισμό των αγώνων, την δυνατότητα διαχείρισης της κρίσης με κοινωνική συναίνεση, την επίτευξη μιας διαταξικής συνοχής ορατής προς τα μέσα και προς τα έξω. Αυτή η τελευταία θα αποτελέσει από τη μια πολεμικό εργαλείο και από την άλλη πρόσκληση για επενδύσεις.

Άλλο ένα θέμα που προκύπτει είναι ότι οι απαιτήσεις της Ε.Ε. για εκσυγχρονισμό του κράτους συγκρούονται με το κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας στο οποίο στηρίζονται οι ελληνικές κυβερνήσεις εδώ και πολλά χρόνια για τις ψήφους τους. Πρόκειται για τα μεσαία

στρώματα που συνθέτουν έναν αχταρμά αντιφατικών συμφερόντων και που αντιδρούν συστηματικά προς όποια ενδεχόμενη αναδιάρθρωση του κράτους, αν είναι να επηρεάσει τις δουλίτσες τους.

Ας γυρίσουμε τώρα λίγο πίσω για να δούμε πώς ο Σύριζα χειρίστηκε την προοπτική του να κυβερνήσει, πάντα με δεδομένο το ότι θα πρέπει να παίξει με τα οργανωμένα συμφέροντα εντός του κράτους. Ο Σύριζα, όταν αποφάσισε ότι τον παίρνει να πάει για κυβέρνηση, άρχισε να προετοιμάζεται για αυτόν το ρόλο. Το ρόλο του κυβερνητικού κόμματος που έχει σκοπό να μείνει στην εξουσία, μια διαδικασία που ξεκίνησε με πιο συστηματικό τρόπο μετά τις εκλογές του 2012. Καταρχάς, διαβεβαίωσε την Εκκλησία της Ελλάδος, τον μεγαλύτερο ιδιοκτήτη γης με σχέσεις με τη μαύρη οικονομία, ότι δεν θα μπλεχτεί στα χωράφια της. Έπειτα, γνώριζε ότι έπρεπε να προσεταιριστεί κάποια κομμάτια από τον κόσμο του Πασοκ, ειδικά εκεί όπου δεν είχε στελεχειακό δυναμικό, αποσκοπώντας να πάρει και τις σχέσεις που είχαν αυτά τα κομμάτια με το βαθύ κράτος και με τους πελατειακούς μηχανισμούς. Άρχισε επίσης μια αργή πορεία συνεργασίας με τους ΑΝΕΛ, όχι μόνο για λόγους σχηματισμού κυβέρνησης, αλλά και γιατί οι ΑΝΕΛ είναι μια οργάνωση που φαίνεται να έχει πείρα από βαθύ κράτος ή τον στρατό.

Στην αρχή της κυβερνητικής θητείας έγιναν κάποιες «λογικές επιλογές» όπως το να μπει ένας Δημαρτίτης τεχνοκράτης όπως ο Πανούσης επικεφαλής των μπάτσων, αλλά και ένας εθνικιστής με παρελθόν επικεφαλής του στρατού. Ο Σύριζα έκανε μεν κάποιες κινήσεις προετοιμασίας, αλλά σίγουρα έχει διάφορα προβλήματα να διαχειριστεί στην σχέση του με τον κρατικό μηχανισμό –με τον ίδιο τον πυρήνα του κράτους– και αυτά τα προβλήματα τώρα αρχίζει να τα αντιμετωπίζει με συγκεκριμένο τρόπο. Τι εννοούμε όταν λέμε προβλήματα; Ενώ έχει τεchnοκράτες στο εσωτερικό του έχει έλλειψη σχέσεων σε πολλούς κομβικούς τομείς του κράτους και του παρακράτους, αλλά και εντός των ενώσεων του κεφαλαίου. Του λείπει η εμπειρία στην real-time διαχείριση των αντιφατικών συμφερόντων εντός όλων των παραπάνω σχηματισμών, δηλαδή στελέχη με οργανωτική πείρα και τεχνική κατάρτιση στην διαχείριση κρατικών λειτουργιών. Ενδεικτικό του γεγονότος αυτού είναι πως σε αρκετά υπουργεία οι νεοεκλεγέντες υπουργοί ανέλαβαν καθήκοντα παίρνοντας μαζί τους έναν με δυο συμβούλους και αφήνοντας στην θέση τους όλο τον υπόλοιπο μηχανισμό. Του λείπουν οι παγιωμένες σχέσεις στην τοπική αυτοδιοίκηση, όπως επιβεβαιώθηκε από τα αντιφατικά εκλογικά ποσοστά προηγούμενων δημοτικών εκλογών. Πολύ σημαντικό είναι και το ότι ο Σύριζα δεν έχει, όπως είπαμε, τη δυνατότητα να στήσει έναν πελατειακό μηχανισμό που θα τον σταθεροποιούσε στην εξουσία εκ του μηδενός. Έχει πάρει κάποιες σχέσεις από το Πασοκ, αλλά ο πελατειακός μηχανισμός του Πασοκ είναι υπό διάλυση. Εξελέγη επίσης με την στήριξη ενός κομματιού της ντόπιας αστικής τάξης (βλέπε πχ. προεκλογικές ανακοινώσεις ΣΕΒ) και σε αυτό το κομμάτι χρωστάει.

Ανακεφαλαιώνοντας, ο Σύριζα χρειάζεται να διαχειριστεί τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις από τις οποίες εξαρτάται η παραμονή της Ελλάδας στο ευρώ και οι «ενέσεις ρευστότητας» για την αποπληρωμή του χρέους και την

«ανάπτυξη». Χρειάζεται να διαχειριστεί τις απαιτήσεις των μεσαίων στρωμάτων και ταυτόχρονα του κομματιού του κεφαλαίου που τον στήριξε. Χρειάζεται την δημιουργία σχέσεων που θα τον κρατήσουν στην εξουσία, στο βαθύ κράτος, στις ενώσεις του κεφαλαίου, στα πλατιά κοινωνικά στρώματα.

Η συγκυβέρνηση επέλεξε να διαχειριστεί αυτά τα προβλήματα προσπαθώντας να κερδίσει χρόνο μέσα και έξω από τη χώρα, και στρέφοντας επικοινωνιακά την προσοχή όσο μπορούσε στην «αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης». Σε αυτήν την τελευταία περίοδο γίναμε μάρτυρες ενός θεάτρου του παραλόγου με δηλώσεις και κόντρα δηλώσεις, με «όλο και πιο κρίσιμες» συναντήσεις και με ένα Σύριζα που ενώ είναι κυβέρνηση λειτουργεί σαν αντιπολίτευση και που π.χ. κράζει μέσω της νεολαίας του τον ίδιο του τον εαυτό. Όλα αυτά ωστόσο δεν αποτελούν απλώς κάποια επικοινωνιακά τεχνάσματα, αλλά εκφράζουν αντικρουόμενα συμφέροντα και υπαρκτές τριβές μέσα στην κυβέρνηση. Είδαμε εξάλλου και συνδικάτα του Σύριζα με στελέχωση ΠΑΣΚΕ να παρουσιάζονται εν μια νυκτί (όπως π.χ. στις μεταφορές). Είδαμε επίσης την υλοποίηση του «προγράμματος της Θεσσαλονίκης» να αναβάλλεται για κάποιο όλο και πιο μακρινό μέλλον μέχρι να έρθει η συμφωνία με τους πιστωτές.

Ωστόσο, η συγκυβέρνηση μόνο εν μέρει μπορεί να εφαρμόσει αναδιανομτικά μέτρα, αφενός διότι πιέζεται από τους δανειστές και αφετέρου διότι στα ανώτερα τουλάχιστον κυβερνητικά επιτελεία, υπάρχει όντως μια κριτική στη λαϊκίστικη πολιτική των επιδομάτων που δόμησε την Πασοκική μικρομεσαία τάξη. Είναι χαρακτηριστικό ότι η ανθρωπιστική κρίση (η “πρόθεση να βρεθεί ένα άλλο μοντέλο εξόδου από την κρίση”) τοποθετείται στην αιχμή του δόρατος ήδη από τη διακήρυξη της Θεσσαλονίκης. Εμφανίζεται λοιπόν ως λογική του κράτους, τουλάχιστον ως προσωρινό πρόγραμμα μέχρι να εξυγιανθεί (αναδομηθεί) το κράτος και να κατασταλάξουν οι σχέσεις κράτους-κεφαλαίου στη νέα κατάσταση.

Η κατάσταση πάντως εκτάκτου ανάγκης δεν έχει λήξει από πλευράς του κράτους. Ίσως να μην το βλέπουμε αυτό με μπάτσους ή στρατά στο δρόμο, αλλά σίγουρα ισχύει σε συνταγματικό/κοινοβουλευτικό επίπεδο. Το βλέπουμε αυτό π.χ. από την χρησιμοποίηση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, από το πώς πάρθηκαν για την αποπληρωμή δόσης του δημόσιου χρέους τα αποθεματικά των δήμων. Νομιμοποιείται λοιπόν π.χ. η κυβέρνηση να περνάει διατάγματα με την ίδια μέθοδο που πέρναγε η προηγούμενη συγκυβέρνηση, λόγω της ανθρωπιστικής κρίσης. Ασφαλώς και τα πράγματα δεν είναι τα ίδια ακριβώς με την προηγούμενη κατάσταση, μάλιστα διαφέρουν σε πτυχές τους. Ωστόσο, η κατάσταση εκτάκτου ανάγκης που υπάρχει στην οικονομία –που προφανώς ενισχύεται από την χρηματοπιστωτική ασφυξία των δανειστών– οδήγησε πολύ γρήγορα σε υποχωρήσεις στα σημαντικότερα σημεία του προγράμματος της Θεσσαλονίκης που εξηκούσαν την ψήφο των από κάτω στο Σύριζα (ΕΝΦΙΑ, επαναφορά βασικού μισθού, αφορολόγητο στα 10.000 ευρώ). Την ίδια στιγμή που πάνε περίπατο οι «κόκκινες γραμμές», συνεχίζεται η αναδιάρθρωτική πολιτική αντιμετώπισης της ανεργίας μέσω των voucher και της «κοινωνικής

εργασίας. Πριν τις εκλογές ο Σύριζα κατήγγειλε την αντεργατική φύση των προγραμμάτων και πρότεινε μεγαλύτερο διάστημα εργασίας με δικαιώματα. Τώρα, τα ξεχνάει όλα αυτά, αφού προέχει η «ανάγκη άμεσης ανακούφισης των ανέργων». Μια έκτακτη ανάγκη που υπήρχε και πριν, αλλά πλέον τίθεται με πιο ανθρωπιστικό περιτύλιγμα. Η ανάλυση που λέει ότι αυτό είναι απλώς μια «κωλοτούμπα», δεν βλέπει τον τρόπο με τον οποίο επιβάλλεται με συγκεκριμένο τρόπο μια προσπάθεια μετάβασης από, σχηματικά, το κράτος-κρίση στο κράτος-σχέδιο, σε έναν δηλαδή καπιταλισμό με ορθολογικούς κανόνες και νέου τύπου ρυθμίσεις.

Τα περί «ανθρωπιστικής κρίσης» συνδέονται και με τις ταξικές σχέσεις μέσα στην νέα αυτή κατάσταση. Όσο κι αν ορισμένα στελέχη του Σύριζα παρουσιάζουν «αλλεργία» προς τις ιδιωτικοποιήσεις φορέων του δηmosίου η συγκυβέρνηση είναι αναγκασμένη να συνάψει μια συνθήκη συνεργασίας κράτους-ιδιωτικού κεφαλαίου. Αν και επιφανειακά, κάποια από τα μέτρα που παίρνει ο Σύριζα (π.χ. επανασύσταση της ΕΡΤ ή αλλαγές στο πανεπιστήμιο) φαίνονται να ταυτίζουν κράτος και δημόσιο με τον ίδιο τρόπο που το έκανε η προηγούμενη ταξική ισορροπία, δηλαδή μέσω του γιγαντιαίου κράτους-εργοδότη, είναι ξεκάθαρο στους κυβερνώντες ότι δεν μπορούν να πάνε και πολύ μακριά προς αυτήν την κατεύθυνση. Είναι ενδιαφέρον λοιπόν, για να καταλάβουμε προς τα πού το πάει το κράτος, να δούμε τις πραγματικές σχέσεις των στελεχών του με μη-κρατικές δομές. Με άλλα λόγια, πού σπαταλούσαν χρόνο, οργανωτική ευφυΐα και ενέργεια τα στελέχη του πριν και κατά την διακυβέρνηση. Όχι μόνο τα στελέχη-υπουργοί, γραμματείς και λοιποί αλλά και τα μεσαία στελέχη. Ένα μεγάλο μέρος από το στελεχειακό δυναμικό του Σύριζα εμπλέκεται με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο σε ΜΚΟ, οργανώσεις, ινστιτούτα ή επιχειρήσεις που έχουν ένα πιο «κοινωνικό» χαρακτήρα. Μάλιστα, το κάνουν αυτό χωρίς να τους απασχολεί το τι εργασιακές σχέσεις αναπτύσσονται μέσα από τις δομές αυτές. Με άλλα λόγια: η εμπειρία διαχείρισης που έχει ο Σύριζα είναι κυρίως μια εμπειρία διαχείρισης μέσα από μη-κυβερνητικούς οργανισμούς που κάνουν «ανάπτυξη» σε ένα περιβάλλον ανθρωπιστικής κρίσης.

Είναι λοιπόν σημαντικό να κοιτάσουμε το πρόγραμμα αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης ως μια κρατική λογική η οποία έχει πολλά επίπεδα: αφενός έχει ένα επίπεδο κυριαρχίας (η ανθρωπιστική κρίση ως κατάσταση εκτάκτου ανάγκης), αφετέρου έχει ένα πρακτικό επίπεδο (η ανθρωπιστική κρίση ως διαδικασία εμπέδωσης μιας νέας μορφής κρατικής παρέμβασης). Επιπρόσθετα, έχει ένα επίπεδο αναδιάρθρωσης των εργασιακών σχέσεων (μια πιο ελαστική απασχόληση, με πρόταγμα «το κοινωνικό καλό»), καθώς και ένα μοντέλο εισδοχής χρημάτων (ανθρωπιστικών και πολιτιστικών επενδύσεων). Τέλος, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης αποτελεί το μόνο σίγουρο και σταθερό έδαφος μεταξύ κυβέρνησης και δανειστών, αφού ακόμα και ο άκρατος νεοφιλελευθερισμός παραδέχεται την ανάγκη ύπαρξης ενός δικτύου ασφαλείας για όσους «δεν τα κατάφεραν», με την απαραίτητη προϋπόθεση αυτή η προστασία να αναπαράγει τις καπιταλιστικές προσαγωγές που δημιουργήσαν την «ανθρωπιστική κρίση» (π.χ. παροχή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος μόνο σε περίπτωση αποδοχής προγραμμάτων κοινωνικού εργασίας)⁶.

Στην περίοδο από την εκλογή του Σύριζα μέχρι τώρα έχουμε να διακρίνουμε κάποιες σημαντικές στιγμές που μας δείχνουν επιλογές του Σύριζα ως το προς τα πού κινείται. Μια τέτοια ήταν η 20^η Φλεβάρη, όπου παρά τις αντιφατικές φλυαρίες έγινε μια «αναγνώριση των καθηκόντων της κυβέρνησης απέναντι στους εταίρους». Μια άλλη είναι στα μέσα του Ιούνη που, όπως πολλοί είχαν προβλέψει, αρχίζουν να φαίνονται οι παράμετροι της «νέας συμφωνίας» που (συν)υπογράφεται.

IV.

Η άνοδος του Σύριζα στην εξουσία καθώς και η γενικότερη ύφεση των αγώνων του τελευταίου διαστήματος φέρνει ξανά στο προσκήνιο ζητήματα του τρόπου παρέμβασης, όπως και γενικότερα ζητήματα οργάνωσης, τακτικής και στρατηγικής του ανταγωνιστικού κινήματος. Θεωρούμε ότι προκειμένου να καταφέρουμε να προσεγγίσουμε τα ζητήματα αυτά θα πρέπει να επιστρέψουμε στις ανεπάρκειες, τα προβλήματα και τις ήττες των αγώνων του προηγούμενου διαστήματος και να συγκρουστούμε με τις λογικές εκείνες που τους κρατάνε από το να προχωρήσουν μπροστά. Αν εκκινούμε από ένα τέτοιο σημείο, το κάνουμε ακριβώς γιατί θεωρούμε πως έξω από την ανάλυση της εμπειρίας αυτών των αγώνων, έξω από την ανάλυση των μορφών και των περιεχομένων της δράσης μας, δεν μπορεί να υπάρξει καμιά ουσιαστική συζήτηση για την οικοδόμηση μιας ανταγωνιστικής στρατηγικής που να απαντά στις ανάγκες της τάξης. Αλλά και γιατί μας φέρνει σε σύγκρουση με μια καθιερωμένη πρακτική που, παίρνοντας είτε την μορφή της καθοδήγησης του κόμματος είτε της λογικής της πρωτοπορίας των πολιτικών ομάδων, επιδιώκει να επιβάλλει πολιτικά περιεχόμενα, στόχους και κατευθύνσεις από τα έξω, σε αντίθεση και αντιπαραβολή με την εμπειρία αυτών των αγώνων. Κάθε σειρά από αποτυχίες ή

νίκες ενός κύκλου αγώνων ανοίγει προοπτικές –με την έννοια όχι μόνο των δυνατοτήτων, αλλά και των ορίων της δράσης– που πρέπει να εξεταστούν για να πάμε από την κατανόηση των ζητημάτων στο ξεπέρασμά των προβλημάτων, και που οι επιπτώσεις τους στο παρόν χρήζουν πολιτικής ερμηνείας για το ξεκαθάρισμα του προς τα που κινούμαστε, για την οικοδόμηση στόχων μέσα στις δεδομένες συνθήκες.

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ο κύκλος αγώνων ενάντια στην υποτίμηση έχει πτυχθεί σ' αυτήν την φάση, υπό την έννοια ότι απέτυχε να μπλοκάρει την καπιταλιστική αναδιάρθρωση και να ανασυνθέσει την τάξη μας με ανταγωνιστικούς όρους. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν δίνονται πια αγώνες στο εδώ και τώρα, ούτε ότι αυτοί αγώνες δεν μπορούν πια να φέρουν νίκες. Μιλώντας για ήττα του κύκλου αγώνων, προσπαθούμε στην πραγματικότητα να διερευνήσουμε τα όριά τους. Ποια ήταν δηλαδή τα χαρακτηριστικά που δεν επέτρεψαν στους αγώνες να πάνε παραπέρα και πού εντοπίζουμε τις δυνατότητες ξεπεράσματος αυτών των ορίων. Τέτοια όρια για μας ήταν η προσδοκία μπλοκαρίσματος της αναδιάρθρωσης μέσω της κεντρικής πολιτικής σκηνής (αυτό που έχουμε κωδικοποιήσει ως «λογική της μεγάλης νύχτας»), η (συννά εκ των προτέρων) πρόσδεση μιας μερίδας αγώνων –κυρίως του δημοσίου– στην αριστερή κυβέρνηση πριν καν εκλεγεί, η κυριαρχία της αντι-μνημονιακής ρητορικής ως καμουφλαρισμένη επιβεβαίωση της εθνικής ενότητας, η απουσία άμεσων υλικών αποτελεσμάτων των αγώνων για μεγάλα κομμάτια των εκμεταλλευόμενων, η αδυναμία των οριζόντιων διαδικασιών να διασφαλίσουν τη μαζική συμμετοχή κόσμου σε μόνιμη βάση και η αδυναμία σύνδεσης των αγώνων σε μια κοινή ανταγωνιστική κατεύθυνση. Αν δούμε τα όρια αυτά σε σχέση με την εκλογή του Σύριζα, διαπιστώνουμε ότι αυτή αποτελεί μάλλον αποτέλεσμα της μερικότητάς του κύκλου αγώνων ενάντια στην υποτίμηση –δηλαδή έκφραση της δύναμης και των ορίων του. Της δύναμης που είχε ο αγωνιζόμενος κόσμος στο δρόμο και της

αδυναμίας του να προχωρήσει πέρα από τα όριά του.

Η ανάληψη των καθηκόντων της συγκυβέρνησης προκάλεσε μια αρχική αμηχανία μέσα στους πολιτικούς χώρους. Αυτή η αμηχανία που έκρυβε πίσω της στρατηγικές αδυναμίες αλλά και την αδυναμία ορισμού ενός ανταγωνιστικού προγράμματος, επιχειρήθηκε να καλυφθεί από ένα μέρος του πολιτικού χώρου με την προσφυγή σε ακτιβισμούς που θεωρούσαν «ρεφορμιστικό» τον καθορισμό στόχων και αιτημάτων, διεκδικώντας μέσα από την δράση τους τα «πάντα ή τίποτα», ή διατυπώνοντας από την άλλη πλευρά αιτήματα στην βάση των προεκλογικών δεσμεύσεων του προγράμματος της Θεσσαλονίκης του Σύριζα. Η συζήτηση γύρω από το αν πρέπει να γίνονται αγώνες με αιτηματικό χαρακτήρα ή χωρίς μπήκε ξανά στην ημερήσια διάταξη του κινήματος επαναφέροντας το ζήτημα του φόβου της «ενσωμάτωσης» από μια «κυβέρνηση της Αριστεράς».

Εδώ ανοίγουν δύο σημαντικά ζητήματα, της κρατικής ενσωμάτωσης και των αιτηματικών αγώνων. Η αντίληψη των τελευταίων σαν έκφραση της πρώτης αποτελεί βαρύ φορτίο της παράδοσης του αντιεξουσιαστικού χώρου, μεγάλο κομμάτι του οποίου θεωρούσε πάντα ότι τα αιτήματα προϋποθέτουν και καταλήγουν στην ενσωμάτωση. Αυτό για μας αποτελεί μια μυστικοποίηση που –άθελά της ή όχι– βλέπει την ενσωμάτωση (όπως και τους αγώνες) με όρους ιδεολογικούς και όχι πολιτικούς. Αποφεύγει δηλαδή να διαβάσει τις ιστορικές διαδικασίες και τα συγκεκριμένα πολιτικά περιεχόμενα που κάνουν τους αγώνες να ενσωματώνονται, ασχέτως του τι πιστεύουν να διακηρύσσουν οι συμμετέχοντες σ' αυτούς. Με λίγα λόγια, έναν αγώνα δεν τον κάνει ενσωματώσιμο (ή ριζοσπαστικό) το αν έχει αιτηματικό χαρακτήρα ή όχι, αλλά το πολιτικό του περιεχόμενο, οι σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των αγωνιζόμενων και οι –ρητοί ή υπόρρητοι– πολιτικοί του στόχοι.

σχηματισμό της συγκυβέρνησης κι έπειτα, βλέπουμε τρεις βασικές κατευθύνσεις που έχουν ακολουθήσει οι κινητοποιήσεις στο δρόμο. Πρώτον, την ανοιχτή στήριξη της συγκυβέρνησης Σύριζα-ανέλ με τις παρωδιακού τύπου συγκεντρώσεις μπροστά από τη βουλή⁷. Δεύτερον, την πίεση προς τον Σύριζα να εφαρμόσει τις προεκλογικές του δεσμεύσεις, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, λαμβάνοντας «αντιμπεριαλιστικά» χαρακτηριστικά. Τρίτον, την αφηρημένη ιδεολογική καταδίκη της αριστεράς (και κάθε άλλης) κυβέρνησης από τη σκοπιά του αντικρατισμού/αντικοινοβουλευτισμού, συνήθως με εξεγερτικό περιτύλιγμα ή με την προσθήκη συνολικών επαναστατικών στόχων. Η πρώτη εκδοχή, είναι περισσότερο συμπολιτευτική παρά αντιπολιτευτική. Η δεύτερη και η τρίτη φαίνεται να αποτελούν τις δύο κύριες κατευθυντήριες γραμμές αντιπολίτευσης από την πλευρά του κινήματος, περιλαμβάνοντας τάσεις τόσο της αριστεράς όσο και της αντιεξουσίας. Βλέπουμε δηλαδή κάποια κομμάτια του κινήματος να δρουν σαν απατημένοι ψυφοφόροι που είχαν πραγματικά πιστέψει στο πολιτικό πρόγραμμα του Σύριζα, και κάποια άλλα να δρουν σαν μην έχει συντελεστεί καμία πολιτική αλλαγή που να μας θέτει ζητήματα ανάλυσης και στρατηγικής. Κατά τη γνώμη μας, οι δύο αυτές τελευταίες εκδοχές αποτελούν τις διαφορετικές όψεις του ίδιου νομίσματος, κάτι που θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε και παρακάτω.

Η συγκυβέρνηση μέχρι τώρα έχει απαντήσει κατά κύριο λόγο όχι με την συνηθισμένη πρακτική της άμεσης καταστολής και της πιο ωμής βίας, αλλά πρώτα με ανοχή με απώτερο σκοπό την κοινωνική τους απομόνωση και κατόπιν με καταστολή όπως π.χ. με την πρόσφατη καταπάτηση πανεπιστημιακού ασύλου στην περίπτωση της κατειλημμένης πρυτανείας. Όπως γράφουμε και παραπάνω, ο Σύριζα επιχειρεί να συνεχίσει την πολιτική της

Από

το

καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, όχι πια με όρους έκτακτης ανάγκης τύπου Ν.Δ.-Πασοκ αλλά με όρους ευρύτερης κοινωνικής-εκλογικής συναίνεσης. Προσπαθεί να κάνει τα πρώτα βήματα από το κράτος-κρίση της αναδιάρθρωσης στο κράτος-σχέδιο της νέας κοινωνικής-ταξικής ρύθμισης. Στην ρύθμιση αυτή, η κυβέρνηση προϋποθέτει και ποντάρει στην νομιμοποίηση που αντλεί από τον προηγούμενο κύκλο αγώνων, αλλά και στις οργανωμένες πολιτικές του μορφές (δηλαδή την αριστερά και την αντιεξουσία). Με λίγα λόγια, ο Σύριζα φαίνεται σχετικά πρόθυμος να κάνει κάποιες θεσμικές παραχωρήσεις και να δώσει πολιτικό χώρο προς τα αριστερά, εφόσον δεν αμφισβητείται ο πυρήνας της καπιταλιστικής αναδιάρθρωτικής πολιτικής. Αυτό βέβαια δεν είναι και μικρό πράγμα, αν αναλογιστούμε το πόσο πολιτικό και κοινωνικό έδαφος χάθηκε από την πλευρά του κινήματος κατά την προηγούμενη κρατική διαχείριση τα τελευταία τρία χρόνια, από το τσάκισμα του συλλογικού αγωνιστικού ηθικού και της συγκρουσιακής διάθεσης στο δρόμο, μέχρι την απομαζικοποίηση των πολιτικών διαδικασιών και την εκκένωση των κατειλημμένων χώρων. Αυτή ακριβώς είναι όμως και η κρυφή, αλλά πραγματική γοητεία που ασκεί σε ένα σεβαστό κομμάτι του κινήματος η “κυβέρνηση της αριστεράς”, ακόμα κι αν δεν το παραδέχεται δημόσια.

Κι εδώ ακριβώς είναι που κατά τη γνώμη μας συναντιούνται οι δύο τάσεις που περιγράψαμε πριν, της πίεσης για τήρηση των υποσχέσεων του Σύριζα και της αφηρημένης ιδεολογικής του καταδίκης. Δεδομένου ότι αμφότερες περιλαμβάνουν οργανωμένες πολιτικές μορφές και δεν αποτελούν αυθόρμητες μορφές κινητοποίησης της τάξης, στην πραγματικότητα διεκδικούν από το Σύριζα να τις αναγνωρίσει (και εν μέρει να τις νομιμοποιήσει) ως πολιτικούς παίκτες και κομμάτι της νέας κοινωνικής-ταξικής ρύθμισης. Αυτό αγγίζει μια σειρά από φαινόμενα, από την αναβίωση του καγκελακίου στα στενά των εξαρχείων μέχρι την έκκληση για ρήξη με τους δανειστές, κι από το “δε ζητάμε τίποτα από την κυβέρνηση της αριστεράς” μέχρι την κριτική ότι δεν είναι αρκετά “αριστερή”. Όπως και να ‘χει, το περιεχόμενο αυτών των λόγων και πρακτικών καταλήγει *πολιτικά συντεχνιακό*, αξιωνοντας για τους πολιτικούς χώρους να ξαναβρούν το χαμένο τους έδαφος ακριβώς ως πολιτικοί χώροι. Κατά τρόπο δηλαδή που η στάση τους αποσκοπεί στην αναπαραγωγή τους ως αποκομμένων μορφών από την τάξη και όχι σε σχέση με και ως κομμάτι αυτής της τάξης. Εν ολίγοις, βλέποντας την πρόκληση των κοινωνικών αγώνων/διεκδικήσεων σε αποκλειστικά κεντρικό πολιτικό επίπεδο, ένα κομμάτι του κινήματος καταλήγει να λειτουργεί –συνειδητά ή μη– μέσα στο σημερινό κοινωνικό-ιστορικό πλαίσιο ως άτυπη εξωκοινοβουλευτική (ή και αντικοινοβουλευτική) τάση του Σύριζα. Δεν υποστηρίζουμε εδώ ότι αυτό συνιστά απαραίτητα πρόθεση του κινήματος (αν και υπάρχουν τμήματά του που έχουν –ή μάλλον είχαν φροντίσει να έχουν– δίαυλους επικοινωνίας με μικρά, μεσαία και μεγάλα στελέχη του Σύριζα), αλλά περισσότερο ότι συνιστά μια συλλογική αδυναμία ανάλυσης και χάραξης στρατηγικής, μια αδυναμία να βρούμε ως ανταγωνιστικό κίνημα τι θα μας κάνει πραγματικά επικίνδυνους κι επικίνδυνες για την “αριστερή” διαχείριση του καπιταλισμού.

Ο Σύριζα ήταν μ’ έναν δεδομένο τρόπο κοντά σε

αρκετούς αγώνες επιχειρώντας όπου του ήταν δυνατό να τους ενσωματώσει. Η προσέγγισή του αυτή συνεχίζεται ακόμα πάνω σε συγκεκριμένους αγώνες ή διαδικασίες (π.χ. ΕΡΤ, καθαρίστριες, δομές αλληλοβοήθειας), αλλά γίνεται σταδιακά εμφανές ότι, με την κρίση να βαθαίνει και την πολιτική της αναδιάρθρωσης να συνεχίζεται, η ενσωμάτωση θα έχει μάλλον κοντά ποδάρια. Δεν μας ενδιαφέρει πάντως να δούμε την ενσωμάτωση από μια αφηρημένη ιδεολογική αφετηρία (κατά πόσο δηλαδή ο πολιτικός μας λόγος είναι “επαναστατικός” ή “ρεφορμιστικός”), αλλά από τη σκοπιά των αγώνων για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων και των επιθυμιών μας σαν εκμεταλλευόμενοι/ες και καταπιεζόμενοι/ες. Αντίστοιχα, προσπαθούμε να κρίνουμε τα κοινωνικά και πολιτικά υποκείμενα όχι (μόνο) απ’ αυτά που λένε, αλλά (κυρίως) απ’ αυτά που κάνουν. Μια πολιτικά συντεχνιακή αντίληψη των αγώνων, συνιστώντας πάντα μια λογική κομματικής πρωτοπορίας, μπορεί κατ’ ουσίαν να ενσωματώνεται στην κεντρική πολιτική σκηνή, ακόμα κι αν διεκδικεί για τον εαυτό της το πιο ριζοσπαστικό βάθρο, αν δεν καταφέρνει να συγκρουστεί στην πράξη με τον πυρήνα της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, δηλαδή την υποτίμηση της ζωής μας σε καθημερινό επίπεδο. Στον αντίποδα αυτής της αντίληψης λοιπόν, τοποθετούμε τους αγώνες που δίνονται για όλη την τάξη των εκμεταλλευόμενων –αγώνες που η θετική τους έκβαση θα μας φέρει σε συνολικά ως τάξη σε καλύτερη θέση απέναντι στη βαρβαρότητα. Μιλάμε δηλαδή για αγώνες που διεκδικούν ένα καθολικό περιεχόμενο στην πράξη, σε αντίθεση με το καθολικό περιεχόμενο στο επίπεδο του ξύλινου καταγγελτικού λόγου. Τέτοιοι αγώνες συνεχίζουν να δίνονται σε διάφορα κοινωνικά πεδία, από τις απολύσεις και τη διεκδίκηση δεδουλευμένων στον ιδιωτικό τομέα (όπως στα ΑΒ Βασιλόπουλος, τα Έβερεστ κ.ά.), τις συνεχείς κινητοποιήσεις ενάντια στην κατάργηση της κυριακάτικης αργίας στο εμπόριο και τους αγώνες στην επισφάλεια (όπως στην κοινωφελή εργασία και τα voucher), μέχρι την κοινότητα αγώνα μεταναστών και ντόπιων στην ΑΣΟΕΕ και τις κινητοποιήσεις ενάντια στα κέντρα κράτησης. Το σε ποιο βαθμό αυτοί καταφέρνουν την επίτευξη ευρύτερων αποτελεσμάτων, πέρα από αυτά δηλαδή που αφορούν όσους/ες εμπλέκονται στην κάθε επιμέρους μάχη, εξαρτάται από αυτήν ακριβώς την συστηματική και επίπονη δουλειά οργάνωσης, σύνδεσης και κυκλοφορίας των διαφορετικών περιεχομένων και μορφών δράσης στην βάση οικοδόμησης της ενότητας των κάθε επιμέρους κοινοτήτων αγώνα με τους υπόλοιπους εκμεταλλευόμενους/ες.

Παρά τα επί μέρους όρια και αντιφάσεις τους, αυτοί οι αγώνες –είτε “μικροί” είτε “μεγάλοι”, είτε με αιτήματα είτε χωρίς– είναι που μπορούν να καλύψουν άμεσες ανάγκες μας και να συνεισφέρουν στην χάραξη μιας ανταγωνιστικής στρατηγικής για το κίνημα. Δίνουμε μεγάλη σημασία σ’ αυτό που άλλοι υποτιμούν ως “μερικούς” αγώνες με “μικρές” νίκες, όχι για να κάνουμε στο τέλος μία σούμα και να πούμε ότι γίνονται πράγματα, αλλά γιατί θέτοντας άμεσους στόχους και κερδίζοντας πρακτικά επίδικα ανακαλύπτουμε ξανά τη δύναμή μας στα πεδία του κοινωνικού ανταγωνισμού, συνδεόμαστε με ευρύτερα κομμάτια της τάξης δημιουργώντας παραδείγματα αυτόνομης οργάνωσης και αγώνα των από κάτω κερδίζοντας τη χαμένη μας συλλογική

αυτοπεποίθηση. Απ' αυτήν την σκοπιά δουλεύουμε και εμείς, με τις μικρές μας δυνάμεις για την αυτονομία, την αποτελεσματικότητα και τη σύνδεση αυτών των αγώνων.

Θεωρούμε ότι ο κύκλος αγώνων της προηγούμενης περιόδου έχει αφήσει πίσω του κάποιες συλλογικές διαδικασίες σε κοινωνικούς χώρους (στις γειτονίες, τα πανεπιστήμια, τους εργασιακούς χώρους) που είτε υπολειπόμενες και βρίσκονται σε λήθαργο είτε έχουν περιχαρακωθεί ιδεολογικά. Αν θέλουμε να βρεθούμε σε καλύτερη θέση στους αγώνες που έρχονται, τότε θα πρέπει να δημιουργήσουμε νέες κοινότητες αγώνα που να έχουν διδαχθεί από τα λάθη και τα όρια του παρελθόντος κύκλου αγώνων ή να στηρίξουμε τις υπάρχουσες εκείνες διαδικασίες που έχουν σταθερό προσανατολισμό στους αγώνες και να τις βοηθήσουμε να αλλάξουν τις κοινωνικές τους σχέσεις κατά τρόπο τέτοιο που να είναι σε θέση να μετασχηματίσουν τον εαυτό τους σε ανταγωνιστικές διαδικασίες. Αυτό δε σημαίνει να γίνουν διαχωρισμένες πολιτικές μορφές με ριζοσπαστικό περιτύλιγμα, αλλά πραγματικές κοινότητες αγώνα –εργαλεία ανασύνθεσης της κατακερματισμένης τάξης μας προς μια ανταγωνιστική κατεύθυνση.

Συνέλευση για την Κυκλοφορία των Αγώνων

1. Πιο αναλυτικά βλ. «Γενική απεργία, εργατικοί αγώνες, κοινωνική αναπαραγωγή. Ο γυμνός απεργός με τα χέρια στις τσέπες...» στο τχ. 4 της Σφήκα και «Πολιτικές μορφές, σύνδεση και αυτονομία των αγώνων. It's a dirty job but someone's gotta do it» στο τχ. 5 της Σφήκα. Σε πλήρη ανάπτυξη τα δυο κείμενα υπάρχουν στην διεύθυνση <http://skya.espiv.net/2014/01/06/> γενική-απεργία-πολιτικές-μορφές-και-σ/

2. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο Σύριζα ουσιαστικά

εκμεταλλεύθηκε τα ίδια τα εσωτερικά όρια του αγώνα στην ΕΡΤ. Οι εργαζόμενοι εκεί στην πλειοψηφία τους προτίμησαν να δουν τον εαυτό τους λιγότερο ως θύμα της αναδιάρθρωτικής επίθεσης που συντελείται και περισσότερο ως θύμα «αντιδημοκρατικών» πολιτικών. Το πρώτο είναι ένα περιεχόμενο που σε φέρνει σε επικοινωνία με ανέργους/εργαζομένους του ιδιωτικού/δημοσίου τομέα, το δεύτερο με τη διαταξική μάζα του «λαού» που συγκινείται από το μεταπολιτευτικό φολκλόρ της ΕΡΤ. Το δεύτερο περιεχόμενο, επικαλούμενο μαζικότερα εθνικά ακροατήρια, ουσιαστικά περιόρισε τον αγώνα σε συντεχνιακά πλαίσια: αν πρόκειται τελικά για ζήτημα «δημοκρατίας» η ΕΡΤ μπορεί να επαναλειτουργήσει υπό μια αριστερή κυβέρνηση και η αναδιάρθρωση στο δημόσιο μπορεί να συνεχιστεί, όπως κι έγινε.

3. Όλα τα στατιστικά στοιχεία για τις εκλογές που παραθέτουμε είναι από την ανάλυση του Γιάννη Μαυρή <http://www.mavris.gr/4610/antimemorandum-social-coalition/>

4. Εδώ να αναφέρουμε ότι λόγω των αντιφατικών τους συμφερόντων, τα κομμάτια στα οποία δίνει ο Σύριζα προτεραιότητα για το χτίσιμο αυτής της διαμεσολάβησης αντιδρούν συστηματικά και σπασμωδικά προς οποιαδήποτε σημαντική αναδιάρθρωση του κρατικού μηχανισμού.

5. Από το άρθρο «Αλλάζει το κράτος;» του Ν. Παρασκευόπουλου <http://www.efsyn.gr/arthro/allazei-kratos>

6. Βλ. το κεφάλαιο «Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα ως βασικός πυλώνας του workfare» στην μπροσούρα Workfare Reloaded: αγώνες ενάντια στην επιβολή της εργασίας ως «ωφέλειας», skya.espiv.net/2015/02/08/workfare-reloaded/

7. Συγκεντρώσεις που αντιγράφουν τα χειρότερα σημεία των «πλατειών» (λαϊκισμός και διαταξικά χαρακτηριστικά εθνικής ενότητας) αφαιρώντας ταυτόχρονα τα πιο αιχμηρά,

